

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

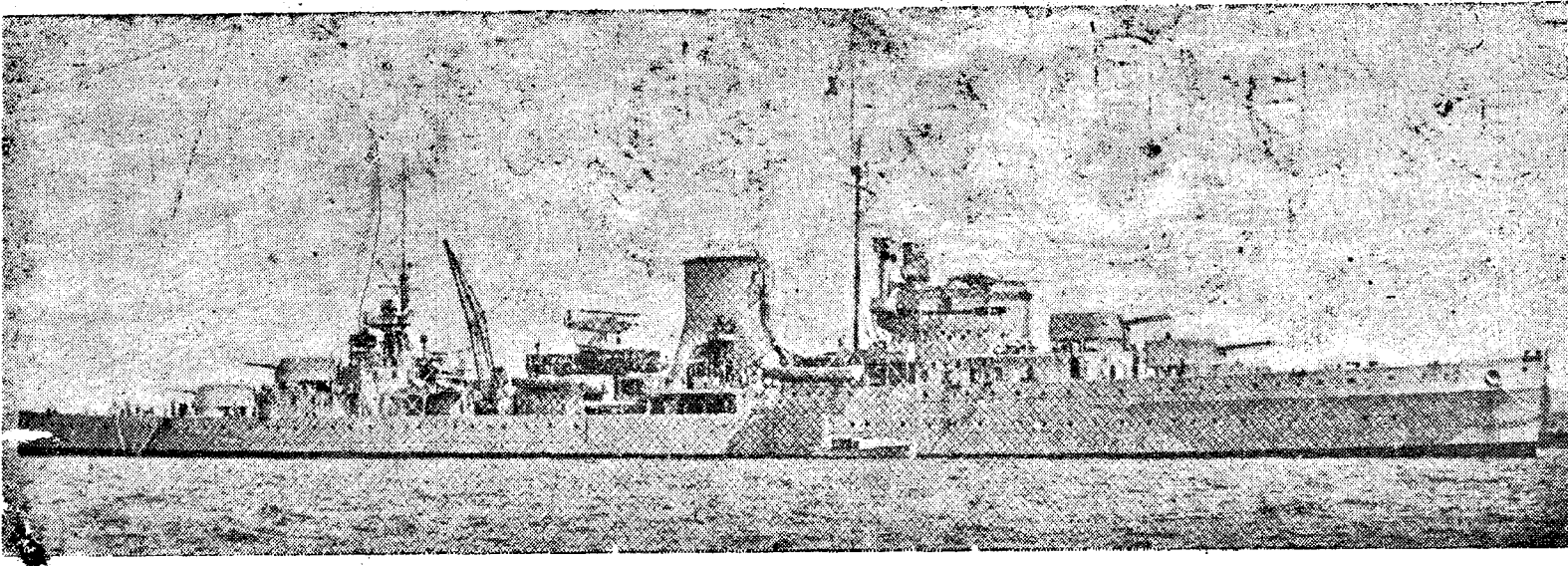

కాశ్మీర్ యుద్ధరంగము
తంతిమార్గముల స్థాపనము

22-9-48

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

వెల 4 అణాలు

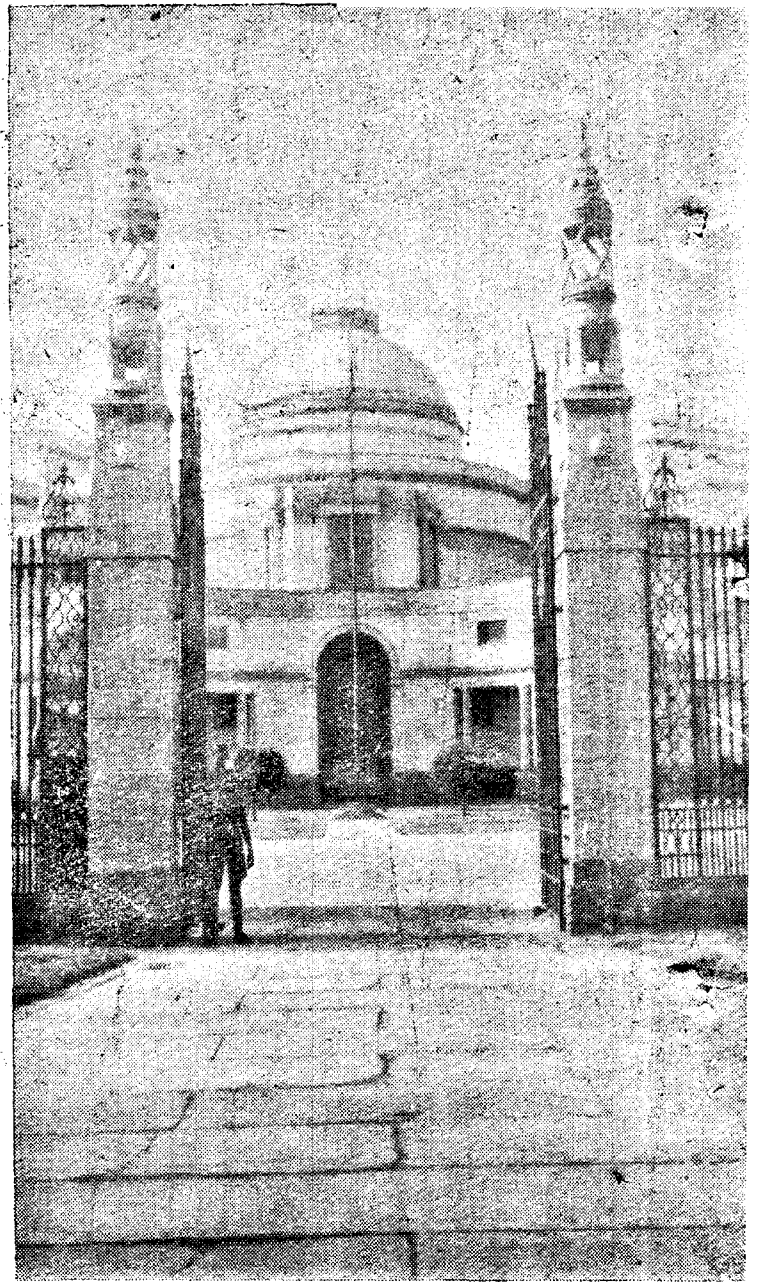
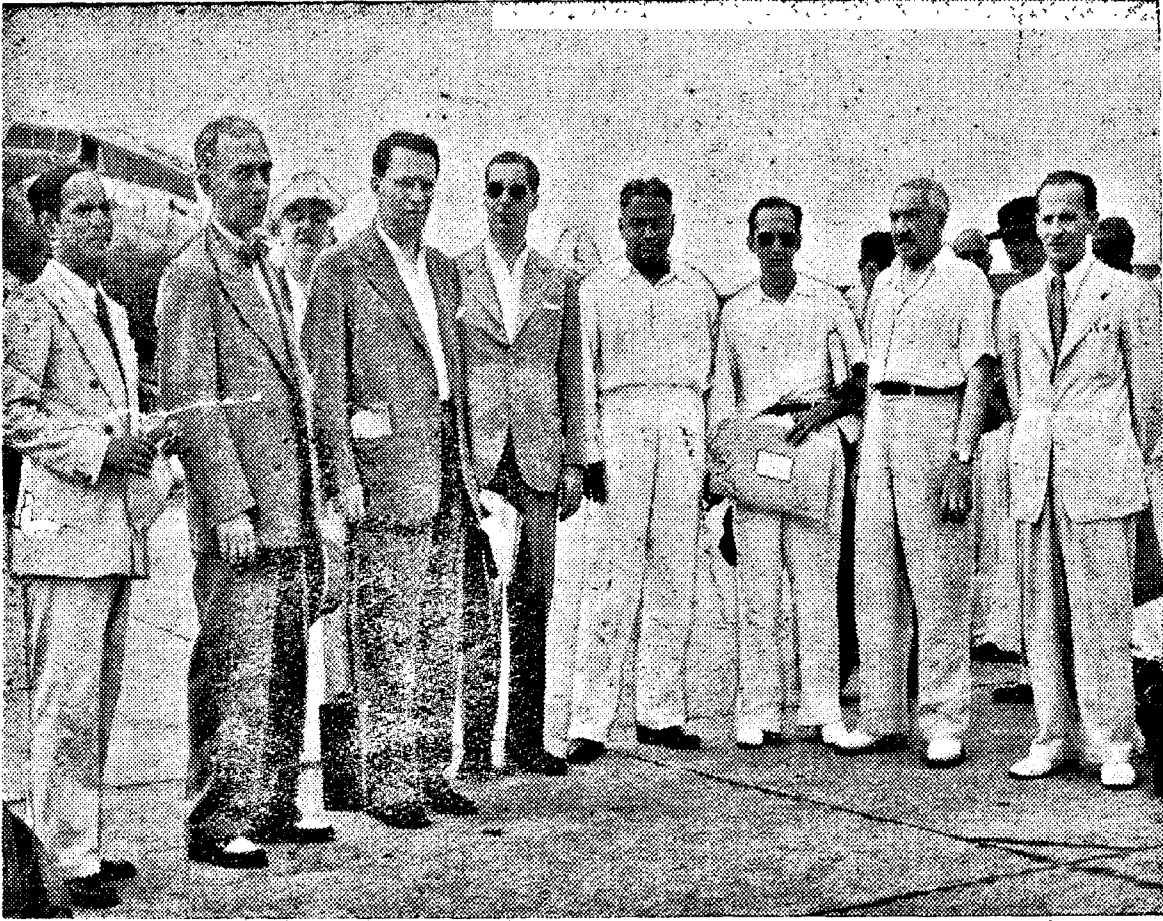

అంతర్జాతీయ వాణిజ్య కేంద్రం

వార్తా చిత్రాలు

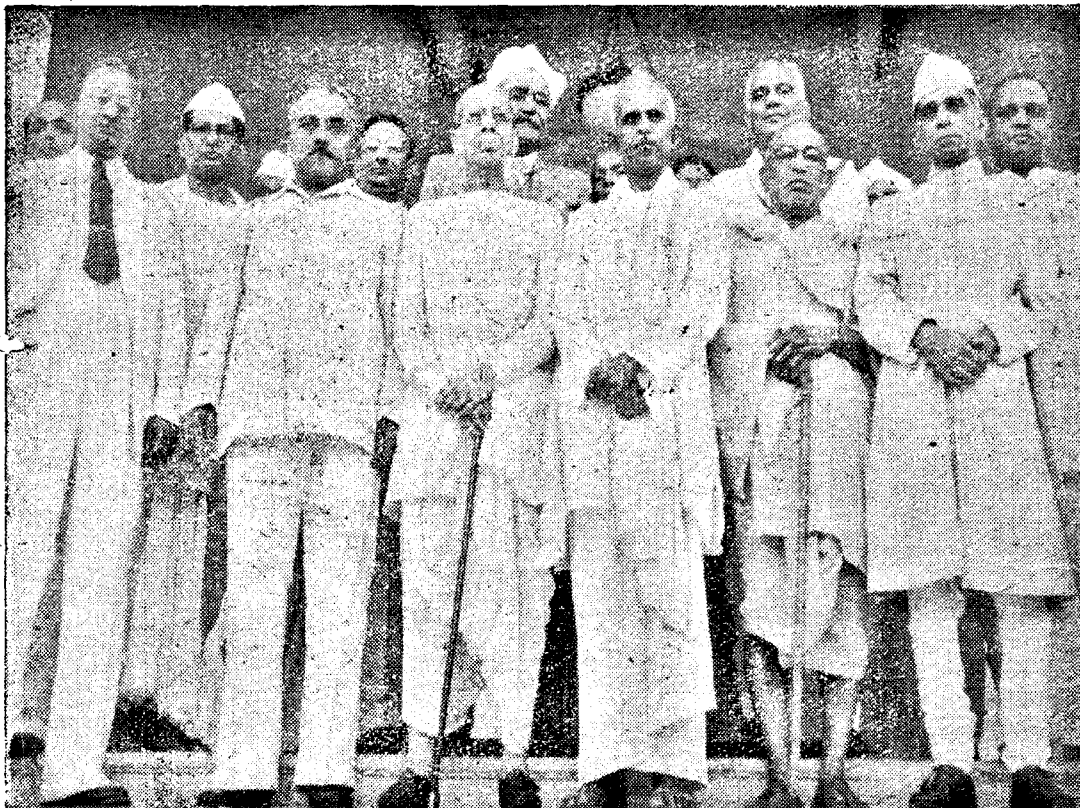
అంతర్జాతీయ వాణిజ్య కేంద్రం

భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమ అగ్రగామి 'శిల్పి'.

కాశ్మీర్ కమిషన్ సభ్యులు: ఎడమవైపునుండి రెండవవారిలో మొదలు క్లాహర్ హుడిల్, జోసెఫ్ కోర్బల్, రికార్డ్స్ ఎమ్. కె. పల్లాడి (భారత విదేశ శాఖ) ఆల్ ఫ్రెడోలాజాను, ఎగ్ బర్ట్ గ్రాఫీ, డా. ఆర్నోల్డ్ కునున్ నట్.

భారత పైనికుల రక్షణ కేంద్రాన్ని ఢిల్లీలోని వైజాము భవనము.

భాషా రాష్ట్ర విచారణ సంఘమునకు మద్రాసు మంత్రివర్గము అల్పాహార విందు చేసినప్పటి చిత్రం. చిత్రములో బొబ్బిలిరాజా, సంఘ అధ్యక్షులు సి. కె. థార్, ప్రధాని రామస్వామిరెడ్డి, బులసు సాంబమూర్తి, కళా వెంకటరావు, మాఫీ మహమ్మద్, గుంటూరు నరసింహారావు, బాపిసీడుగార్లు కలరు.

దక్షిణనేనాధిపతి రాజేంద్ర సింహాజీ, (కుడివైపున) మద్రాసు ప్రాంత నేనాపతి మేజర్ జనరల్ రుద్రాగాడ్లు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1948-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 22-వ తేది బుధవారము

హైదరాబాద్

ఐక్యభారత ప్రజాస్వామ్య సాధనార్థము పరిపూర్ణ అయినది. ఈ పరిపూర్ణికిన్నాళ్ళునూ హైదరాబాద్ సంస్థానము పెద్ద బండరాయిగా అడ్డు నిలిచినది. భారతదేశ మధ్యస్థమగు ఈ సంస్థానమును తక్కినదేశ ఐక్యతకు ప్రావేశముగా సరియైన స్థానమునకు కదిల్పినగాని దేశక్షేమమునకు స్థాయి చిక్కలేదు. ఆధునిక శాస్త్రమునంతను ఆధారముగ తీసికొనుటలో, అత్యల్ప బల ప్రయోగ మాత్రముననే రక్తపాతరహితముగా ఈ ఫలితము సాధనీయమైనది.

సర్దార్ పటేల్ చెప్పినట్లు, హైదరాబాదు భారతదేశ శరీరమున ప్రణామముగానూ, తన్నివారణకు శత్రుచికిత్స అవసరముగానూ అయినది. తాము వదలక తప్పక వచ్చినదేశములో, స్వపరిపాలనము సమర్థనీయముగానూ, అభ్యుదయకరముగానూ, బలీయముగానూ, భారతదేశస్థులు సాగించుకొనుట, కన్సర్వేటివ్ మిశ్రమ లందరికీ కన్నెట్టగా వైనది. తమ అక్కసు దీర్చుకొనటకు హైదరాబాద్ సమస్యను ఆధారముగా తీసికొని భారతప్రభుత్వమును అల్లరిపాలుగావించుటకై, ఈ మిత్రవేషధారులందరూ, తలకు తగని మధ్యవర్తిత్వ సానుభూతి ఆలాపములతో, విపద్ధవిషయములను, సప్తజాతికములను గుణించుచూ, ఈ ప్రణామమును పెంపుచేయుటకే తమ శాయశక్తులా పాలుపడిరి. చికిత్సాప్రకరణమును, శత్రుయుతమైనదన్న సాకుచేత, ఘోరహత్యాకాండగానూ, ప్రాణాంతక వ్యవహారముగానూ నిరూపించ ప్రయత్నించిరి. తీరా శత్రు స్వర్ణ తగిలినంత మాత్రము చేత, ప్రణమంతయు చీముకారిపోయి, నెత్తురు చుక్కయేని నేలబడక, దేశమున కంతకూ ఆరోగ్యప్రద మగునప్పటికీ, ఈ సప్తజాతకులకు, తమ కోరికలకు నిదర్శనముగానున్న తమ జ్యోతిషములు ఫలించనందుకు ఆశాభంగము, న్యూనతా మాత్రమే మిగిలినవి.

ఇది మతకలహములకు తావగు నని ఆశించినవారికి, భారతముస్లింలు

హైదరాబాద్ ముస్లిం ప్రజలూకూడ తగినరీతిగా బుద్ధిచెప్పిరి. విస్తృత భారత దేశములోగాని హైదరాబాద్ సంస్థానములోగాని, చెదురుగానైన ఒక్క మతకలహ సంఘటనకూడా జరుగలేదు. భారతప్రభుత్వ చర్యను, దేశీయముస్లిం లందరూ ప్రస్తుతముగా జ్ఞాపించి, ప్రభుత్వమునకు తాము అండగా నిలిచియున్నమని తమకు తాముగా హామీలనిచ్చిరి. రక్తపాతరహితముగా, ఈ ఫలితమును సాధించినందుకు, భారతప్రభుత్వములకు భారత ప్రజలూ ప్రభుత్వముకూడ హృదయ పూర్వకముగ కృతజ్ఞతను తెల్పిరి.

సోమవారమునాడు తెల్లవారగట్ల ప్రారంభమైన పాఠశాలచర్య, శుక్రవారమునాటి సాయంత్రమునకు ఫలసిద్ధి నందగల్గినది. హైదరాబాద్ సంస్థానమూ, పరిసర భారత భూభాగమూ కూడా, ఇదునాల్గునెలలుగా ప్రజను పీడించుచున్న రజాకార్ భూతతాండవమునుండి విముక్తమైనవి. లాంఛన్ ఆలీ మంత్రాంగ ప్రభుత్వం స్వేచ్ఛావిహార మంతమయినది.

కాశీరంజీ బందీయై, విస్మృతి పథగామి యైనాడు. హైదరాబాద్ సంస్థాన ప్రజాసర్వస్వము ఒక్క వేడి నిట్టూర్పు వదలి ప్రశాంతమయినది. సహృదయులగు ప్రపంచవాసు లెవ్వరైన భారతప్రభుత్వము సాధించిన ఈ శాంతి చర్యకు భారతప్రభుత్వ శీలము సభినందింపక మానరు.

హైదరాబాద్ భారత భూభాగమునకు హృదయము. ఆర్థికముగ, పారిశ్రామికముగ సర్వభారత సౌభాగ్యమును పెంపొందించగల అనంతమైన అవకాశములు గల సంస్థానము. రాజకీయముగ, వైజ్ఞానికముగ ఇచటి ప్రజాసమూహములో తగుచైతన్యము కలుగనియని నిరంకుశపాలనమే ఇన్నాల్లికొండ నాగినది. మీసాటి భారత ప్రజలతో సమగతిని పురోగమించగలుగునట్లు చేయుటకు, నేడిచట నేర్పడనున్న ప్రజాప్రభుత్వమూ, భారతప్రభుత్వమూ కూడ అత్యధికముగ శ్రమించవలసి యున్నది.

బ్రిటిష్ వారు భారత ప్రజలను ఉంచిన దుస్థితికన్న అధమస్థితిలో సంస్థానపాలకులు సంస్థానప్రజలను నిలిపినారు. అన్నిటికన్న హైదరాబాద్ స్థితి మరి అగవ్యము. మన ప్రభుత్వ మిలిటరీ గవర్నరు, హైదరాబాద్ పరిపాలనాధికారమును పరిశీలించుకొనగానే పరిస్థితులు అనేక విషయ సమస్యల, అవసర పరిష్కారమును కోరునవిగా నున్నవి. సంస్థానములో ఎనిమిదోవంతు భూభాగము, తత్ఫలితముగా, ప్రభుత్వధనముకాక ప్రభువు సొంతసొత్తు. ప్రజలలో తొమ్మిది వంతులు హిందువులు. తక్కినవారు ముస్లింలు. పరిపాలనలో మాత్రం తొమ్మిదివంతులు ముస్లింలు, ఒక వంతు హిందువులు ఎనిమిదిరాష్ట్రాల తెలుగువారికి, ఐదు రాష్ట్రముల మహారాష్ట్రీలకు, మూడురాష్ట్రముల కన్నడులకు, మాన్యభాషా సౌకర్యములు బహుస్వల్పము. ప్రభుత్వ కార్యకలాపములన్నియు నడచు ఉద్దాభాష నూటికి పదుమూగ్గొకన్న రాదు. ప్రజలందరికీ అనువగు రాజభాషను కల్పించి శీఘ్ర వ్యాప్తిని, స్వయంప్రయోజక కార్యదక్షతను ప్రజలలో పెదజల్లి, కరడు గట్టిన పూర్వోక్త విధానమును కరగించి వైచి, ప్రజా సుద్ధించవలసిన పనియంతయు రాజోవు ప్రభుత్వముపై గలదు. హైదరాబాదు సహజముగా హిందూ ముస్లిం సామరస్యముతోనే సంచరించుచూ వచ్చినది. కాని గత పది ఏండ్లలో, విదేశస్థు లిట స్థావర మేర్పరచుకొని, మత స్పర్థలను పెంపొందించ ప్రయత్నించినారు. ఈ విదేశీయులను, విష ప్రచారకులను అణచి మత సామరస్య మేర్పరచు భారము నూతన ప్రభుత్వము పై బడినది.

మధ్యయుగ నిరంకుశ పాలనమున మ్రగిన ప్రజకు ఒక్కసారిగ ఆధునిక ప్రజాస్వామ్యమగు అవకాశము కల్గినది. ఈ పరిణామము ప్రజలలో నచైతన్యముగా, సజీవముగా నిలువగలుగుటకు, ఇచటి నాయకులు సాంఘికముగ నెంతో కృషిచేయవలసి యున్నది. అతీ శీఘ్రగమనమున, ఈ పరిణామావశ్యకమైన క్రమ పరిస్థితుల సన్నిటిని త్వరితగతిని సమకూర్చవలసిన బాధ్యత స్వామీ రామానంద తీర్థ మొదలగు హైదరాబాద్ ప్రజా నాయకులపై నున్నది.

కొంటు బెర్నా డె టి

ప్రత్యక్ష శాంతిమాతలైన మధ్యవర్తులను గౌరవించి, సురక్షితులనుగా చూచు వైతిక ఆదర్శము, ఎంతటి కర్కశజాతులలో వైననూ, యుగ యుగములుగా సాంప్రదాయముగా వచ్చుచున్నది. ప్రపంచశాంతి భద్రతలకై స్థాపింపబడిన సంస్థ ప్రతినిధి,

పాశ్చాత్యఖండములు పవిత్ర భూమిగా నెంచు దేశమున, మధ్యవర్తిగా వ్యవహరించుచూ హత్య కావంపబడుట, ఆధునికయుగ వైతిక స్వభావమునకే తీరని కళంకముగా పరిణమించగలదు.

బెర్నా డె టికి 53 ఏళ్లు ప్రపంచ శాంతి స్థాపన ఆశయముతో, యూదు అరబ్బుజాతుల మధ్య సామరస్యమును కుదుర్చుటకై, ఐక్యరాజ్య సమితి చే ఏకగ్రీవముగ ఎన్నుకోబడినాడు. మధ్యవర్తులు ఉధయపక్షముల కూహితవాదులుగా గోచరించుట కష్టము. కాని బెర్నా డె టి, యూదు, అరబ్ ప్రభుత్వముల రెంటి సౌజన్యము నూ చూరగొన్నాడు. ఆరంభములోనే నాల్గువారములపాటు ఇద్దరి మధ్యా తాత్కాలికముగ యుద్ధచర్యలను ఆపగలిగినాడు. యూదు ప్రభుత్వమునకు స్థాయి నేర్పరచ బూనుట అరబ్బుకు గిట్టలేదు. తమను విస్తరించుకొనుకుండ అరికట్టుట యూదులకు సచ్చలేదు. యూదు ప్రజకు స్వప్రభుత్వమును స్వస్థానమును ప్రపంచము కల్పించక తప్పదు. కాని మీరు విస్తరణ విధానములో అరబ్బుల దేశ మాక్రమించుకొనకుండ అరికట్టకనూ తప్పదు. తాత్కాలికముగ ఉధయపక్షములకూ ఇది అహితముగ గన్పడిననూ, చివరికి శాంతి చేకూర్చుకొనవలెనన్న, ఈ పరిస్థితి ఏ నాటికైననూ ఈ ఉధయలకూ తప్పదు. దీనికే బెర్నా డె టి కృషిచేసినాడు.

బెర్నా డె టి హాన్స్ యూదు గుండలు టైర్స్ ముతా చేతులలో జరుగుటచే, యూదు ప్రభుత్వముపై మరింత భారము పడినది. కొంటు బెర్నా డె టిని హత్యచేసిన యూదు ముతావారు, యూదు ప్రభుత్వమునకు కళంకమును గూర్చి, ఐక్యతామండలిలో యూదుల పక్షవాదము బలహీనమగు నాస్కారము కల్పించిరి. ఈ కళంకమును కడిగి కొనుటకు యూదు ప్రభుత్వము, తన అధీనములోని ఇట్టి ఘాతుకులను, దుండగులను శిక్షించుకొని, తమ ధర్మబుద్ధిని నిరూపించుకొన అధికముగా ప్రయత్నించుచున్నది.

బెర్నా డె టి హాన్స్ ఒక వ్యక్తి హత్య గాదు. ఐక్య రాజ్య సంస్థ ఆధిపత్యయాజమాన్యములకే ఘాతము. ప్రపంచ ప్రభుత్వముల శాంతి కామ్యుతకే ఘాతము. ప్రపంచ స్థిరత్వమునకు మూలమైన వైతికాదర్శములకే దెబ్బ. ఇప్పటికైనను అగ్రరాజ్యములు అవస్థితిలో నున్న దేశముల బలహీనస్థితి నాధారముగా తీసికొని ఆడించు యుద్ధకములను, ప్రజలలో ఉన్మాదములను రేపు ప్రచారకులకనువైన పరిస్థితులను తమతమ స్వలాభములకై, పెంపొందించు విధానములకు స్వస్తి చెప్పిన తప్ప ప్రపంచశాంతికి మూలస్తంభమైన వైతిక ఆదర్శములు, పురాణ ధర్మములు ప్రపంచ ప్రజలలో మృగ్యమై పోగలవు.

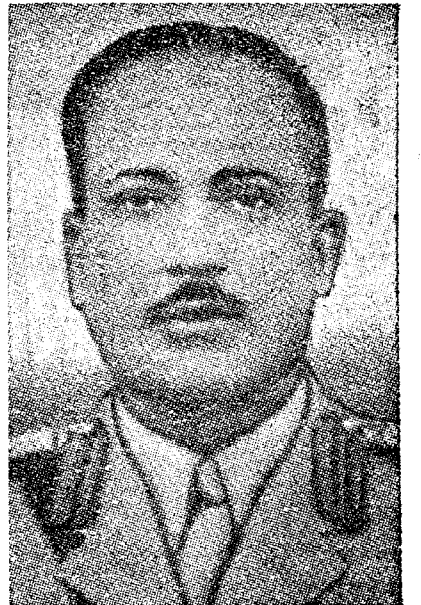
హైదరాబాద్ లో నూతన ప్రభుత్వం

★

మిలిటరీ గవర్నరుగా
మేజరు జనరల్
జె. ఎన్. చౌదరి
నియామకం

★

నైజాము పూర్వ పాలకులు లాయకాలీ

ముస్లీ కొత్త పరిపాలన చౌదరి

హైదరాబాద్ సంస్థానమునకు పూనుకొన్న సైనికచర్య ఇంత త్వరలో ముగుస్తాయని, వారుగాని, వీరుగాని, ఇతరు లెవరూ గాని అనుకోలేదు. సోమవారం తెల్లవారుగట్ల సంస్థానం అంచుల్లో ప్రవేశించారు. పుక్రవారం సాయంత్రానికి (బిరుదోజాలుకాలేదు) నిజాం నవాబు, "నేను చాలా తప్పు చేశాను. అయితే తాయోకే అలీ మంత్రివర్గం సకాలంలో రాజీనామా ఇయ్యక ఇంతమూచుకొచ్చేట్లు చేసింది. మీరు ఇంతమూచుకోరినట్లుగా మీ సైన్యాలు నికింద్రాబాద్ లోకి రావచ్చును. నేను మంత్రి వర్గాన్ని మారుస్తాను. స్టేటుకౌంగ్రెస్ పై నిషేధం తీసేశాను. స్వామి రామానందతీర్థను, అతని అనుయాయులను వదల్తున్నాను. హైదరాబాద్ చరిత్రలో కొత్త అధ్యాయం ప్రారంభమైనది. ఇండియా ప్రభుత్వంతో స్నేహం వాంఛిస్తున్నాను. వాస్తవ్యాలు ఇక తుపాకులు కాల్పులు అని తడియాలే ప్రకటించి, హైదరాబాదులో భారతప్రభుత్వ ఏజెంటు జెనరలు ముస్లీ చేత కూడా, తన లొంగుబాటును తెలిపిస్తూ తడియాలే ప్రసంగం చేయించాడు.

శనివారం మధ్యాహ్నానికి, మేలా పూరు సైన్యాధిపతి మేజరు జనరల్ జె. ఎన్. చౌదరిని హైదరాబాద్ సంస్థానానికి మిలిటరీ గవర్నరుగా, భారతప్రభుత్వం నియమించింది. విమానాశ్రయాలన్నీ భారతప్రభుత్వం అప్పజేప్పకొంది. భారత సేనలు సెకండ్ రాబాద్ హైదరాబాద్ ల ఆక్రమించు కొన్నాయి. హైదరాబాదు సైన్యాల ఆయుధాలన్నీ, భారతప్రభుత్వం కస్టోడియన్ చేయబడ్డాయి. హైదరాబాదు కాంతి రక్షణ తాత్కాలిక మిలిటరీ ప్రభుత్వం అవసరమయింది. హైదరాబాద్ పట్టణంలో పోలీసు భద్రతాభారము చాలమటుకు హైదరాబాదు సైన్యాల అధికారి, ఎట్రాన్ పైననే, గవర్నరు చౌదరి ఉంచాడు.

హైదరాబాదు ప్రజలు, హిందూమస్లిం విభేదం లేకుండా ఒకమూరమైన పరిస్థితిలోనుంచి

విముకుల మయ్యామనే సంతోషించారు. రజా కార్ల ఫీలి తొలగిపోయి రజా కార్ల నాయకుడు కాంపంట్లని, హైదరాబాద్ పూర్వసైనికాధికారి ఎట్రాన్ పరివారమే పట్టుకొని చౌదరి ప్రభుత్వాని కప్పచెప్పింది. హైదరాబాద్ నీ స్థితికి తెచ్చిన త్రైవికాలీ మంత్రివర్గంవారంతా నిర్బంధంలోకి వెళ్లారు. సామాన్యపౌరులకు మల్టీ పారటీవనం ముగియగా సాగే ఆస్కారం, అవకాశం కలిగింది. కాంతి విచ్ఛేదకులకు, గూండా లకు సంస్థాన భూభాగంలోనే కాకుండా, భారతప్రభుత్వ భూభాగంలో కూడా నిజన నీడలేకుండా పోయింది.

హైదరాబాద్ స్టేటుకౌంగ్రెసు మల్టీ తన బలాన్ని తాను కోలుకొంది. స్వామి రామానందతీర్థ, ఇతరజేత సేనకులలోనుంచి తన మంత్రి వర్గం స్థాపించుకొని, హైదరాబాద్ ప్రజలను భారతయునియన్ ప్రజలతో కలిపి సమవేగంతో పురోగమింపజేసే పీటకట్టింది. నిరంకుశ పరిపాలనలో, వెనుకపడిఉన్న హైదరాబాద్ ప్రజలకు నేటికి "ప్రజాస్వామ్య" సాభాగ్యం దక్కింది.

సర్వవిధాలా భారతప్రభుత్వాంతర భాగమైన హైదరాబాదు సంస్థానం విశ్వభారత ప్రజాభాగంగా, అవటానికి 14 నెలలు పడిన దుష్టతత్వల ఆచారాలన్నీ తొలగి పోయాయి. ఇక సంస్థాన భవిష్యత్తు ఎల్లా వుండాలో నిర్ణయించుకొని కి అప్పుడే ఢిల్లీలో సంప్రదింపులు ప్రారంభమయ్యాయి. సెప్టెంబరు 23 న, హైదరాబాద్ భవిష్యత్తు త్వరగా పూర్తి గురించి, మరీసపరిస్థితుల్లోనిజాం నవాబు విషయాన్ని గురించే సమాలోచించటానికి ఢిల్లీలో సమావేశం జరుగుతున్నది. ప్రధాని పండిట్ నెహ్రూ, ఉపప్రధాని వల్లభాయీపటేల్, హైదరాబాద్ లో ఏజెంటు జనరల్, కె. ఎం. ముస్లీ, హైదరాబాద్ సైనికచర్యల సర్వాధికారి, రెస్సి నెంటు, జనరల్ రాజేంద్రసింహజీ ఈ సమావేశంలో హైదరాబాద్, హైదరాబాదు నిజాంల భవిష్యత్తు స్వరూపస్థితులను చాలామటుకు నిరూపించుకో గలరు తారు.

ఏజెంట్ గా రజా కార్ల నాశనంచేసి వదలి పెట్టిన ఈ సంస్థానంలో, కాంతి పరిపాలన స్థాపించుటలో చాలా క్లిష్ట పరిస్థితులను మిలిటరీ గవర్నరు చౌదరి ఎదుర్కోవలసిఉంది.

సంస్థానంలో 17 జిల్లాలు, 175 తాలూకాలు, 22,500 గ్రామాలు ఉన్నాయి. సంస్థానవిస్తీర్ణము, 82,698 చదరపు మైళ్లు. ఇందులో 8000 చదరం మైళ్ళ భాగం, దాదాపు పడో వంతు, నిజాంనవాబు స్వంత ఆస్తి. దీనివిడ సాలేమా, 1 1/2 కోట్లు ఆదాయం వస్తుంది. ఇవికాక ప్రభుత్వపు రాబడిలోనుంచి, 50 లక్షల రూపాయలు బత్తెం నవాబుకు గిట్టుతుంది.

ప్రజలలో ఉర్దూ మాతృభాష గలవారి

సంఖ్య నూటికి 18 డే అయినా ప్రభుత్వకాఖలన్నిటిలోనూ రాజభాష ఉర్దూ. ఎసిమిది జిల్లాలు తెలుగుజిల్లాలు, విసిమిది మహారాష్ట్రాంగం మాతృభాష, కన్నడభాష తక్కువ-యూదు జిల్లాలలో ఉంది. మిలిటరీలో నూటికి 95 మంది, సివిల్ ఉద్యోగాలలో నూటికి 75 మంది ముస్లింలు. గత కొన్నిమాసాల్లో 5 లక్షల ముస్లింలు చుట్టుపట్ల రాష్ట్రాలనుంచి హైదరాబాద్ క్రమేణం చారు. అన్నిటి

కన్నా ముందు ప్రభుత్వానికి జాగ్రత్త కట్టించేది, 15000 మంది ఆరబ్ కొండ బాతివారి ఉనికి. వీరిని "బాబూ" లంటారు. పతానులూ, రోహిల్లాలు, మరో 5000 మంది, గతపదేళ్ళుగా, ఇక్కడ కూడుకొంటూ వచ్చారు. మిలిటరీ సివిల్ కాఖల నన్నిటి నీ, పూర్తిగా తిరుగతోడి, సరికెద్దుకొనే తక్షణ భారమంతా చౌదరి ప్రభుత్వంపై పడింది.

విశ్వ రాజ్య సమితి పాలస్తీనా మధ్యవర్తి కౌంటు బెర్నాడొటి హత్య

సెప్టెంబరు 17 న, జెరూసలేంలో విశ్వరాజ్య సమితి పాలస్తీనా మధ్యవర్తి, కౌంటు బెర్నాడొటిని హత్య చేశారు. ఆయనతోపాటు విశ్వరాజ్యసమితి ఉద్యోగి కర్నల్ సేరల్ కూడా హతమయ్యారు.

జెరూసలేం యూదులకు, కాటమాకుండా కౌంటు బెర్నాడొటి, తన ఉద్యోగ వర్గంలో కలిసి కారులో వెళ్తుండగా ఒక జీప్ కారులో వచ్చిన నల్లగు హంతకులలో, ఇద్దరు బయటకురికి ఈయన కారుకు దగ్గరగా వరుగెత్తి వచ్చి, కారులోకి గుహులు పేల్చారు. కౌంటు బెర్నాడొటి కర్నల్ సేరల్ ఇద్దరూ హతులయిపోయారు. హంతకులు యూదు భాగంలోని, "హెర్నో గాంగ్" అనే గూండాల జట్టు వాళ్ళనే భావించబడ్డది. యూదు ప్రభుత్వం, తన సామీప్యంలో ఇంతటి ఘోరం జరిగినందుకు తృప్తాపంతో, ఈ హెర్నో జట్టు వాళ్లందరినీ, పట్టుకొని అప్పజేప్ప బూకొంది.

అందుకు ముందే, జెరూసలేంకు ఉత్తరాన ఉన్న, రాదుల్లాలో అరబ్బు లీయర్ నాయకునితో సంప్రదింపులు జరిపి, కౌంటు బెర్నాడొటి మధ్యహ్నానికి జెరూసలేం చేరుచున్నాడు. దారిలో అతని జీప్ కారుమీద ఎవరో గుహులు పేల్చారు.

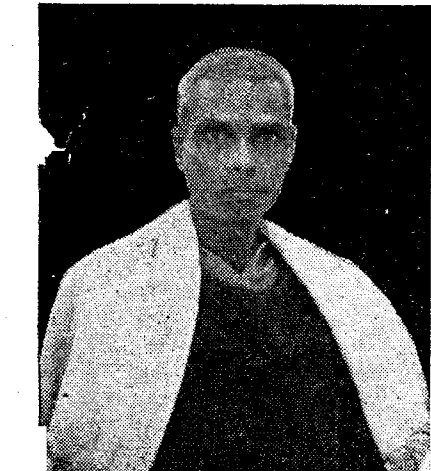
అంతకుముందు కూడా హెర్నో మూలావారు, "జెరూసలేంలో అడుగుపెట్టినే చంపుతామని" కౌంటు బెర్నాడొటిని బెదిరిస్తూ ఉత్తరాలు వ్రాశారు.

జెరూసలేంలో ఇగపమూలాకూడా, తమ తమ కక్షికొద్దీ ఒకంబరికను భగ్గుమే చేస్తూ వచ్చారు. మల్తీ యుద్ధమే తప్పదని బెర్నాడొటికి నిస్సహాయమైంది. కేపు పారిస్ సమావేశంలో, తన మధ్యవర్తిత్వ నివేదికను అర్పించడానికై పారిస్ వెళ్లే ప్రయత్నంలో ఉన్నాడు బెర్నాడొటి. ఒక మధ్యవర్తిపట్ల అనాదిగా ప్రపంచ ప్రజలు చూపిస్తున్న సామాన్యభక్త్యం కూడా విస్మరించి, హంతకులు ఈ ఉన్మాదానికి కడగి యూదు ప్రభుత్వానికి తీరనికళంకంపాదించారు.

కౌంటు బెర్నాడొటి, 1895, జనవరి 2 న తారీఖున జన్మించాడు. స్వీడన్ రాజ గృహ్ మేనల్లుడు. స్వీడన్ రెడ్ క్రాస్ సంఘ అధ్యక్షుడు. ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం ముగింపుకు తేవటంలో, జర్మనీలో రాయబారాలు నడిపి, యుద్ధం ముగించి, కాంతిని రక్షించటంలో ప్రముఖపాత్ర వహించాడు.

పాలస్తీనా సమస్య పరిష్కారానికి, బెర్నాడొటిని మధ్యవర్తిగా నియమించటానికి మే 20 న తారీఖున విశ్వరాజ్యసమితి ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించింది. మే 29 తేదీ క్లో వచ్చాడు. ఈ జిప్తు ప్రధాని, నాక్రొషి పాపతో సంప్రదింపులు జరిపాడు అక్కడే అరబ్ లీగు ముఖ్యకార్యదర్శి అజం పాపతో మాట్లాడాడు. తరువాతవారంలో పుగానే అన్మూక్, చేమటి, టెల్ ఆవీవలకు పోయి, అరబ్ ప్రభానులతోనూ, యూదువిదేశాంగ

(21 వ పేజీ చూడుడు)

కౌంటు బెర్నాడొటి

స్వామి రామానందతీర్థ

పశువుల దీవాణి

మూలం :
జార్జి ఆర్వెల్

ఉపకల్పితమైన
వెద్దకథ
3

అనువాదం :
శ్రీ జనమంచి రామకృష్ణ

గ్రామపురం జమిందారు గారి దివాణం పశువుల వశమైనట్లు, దివాణంలో పశుస్వామికం స్థాపించినట్లు, నలుమూలలా తెలిసింది. పశుతత్వ సిద్ధాంతాన్ని చుట్టుపక్కల ఉన్న జంతువులతో ప్రచారం సాగించేందుకు, ముగ్ధజీవాల ప్రబోధగీతం నేర్పేందుకు, పావురాల గుంపులను కన్నయ్య, గునపాలు పంపించాయి.

దివాణంలో జంతువుల విధంగా ముఖంగా జీవిస్తుండగా, రత్తయ్య తన గ్రామం చేరుకుని, తాను పెంచి పెద్దచేసిన దివాణంజంతువులన్నీ తనని తన్నీ తరిమేసి ఎటువంటి అన్యాయం చేసిందీ ప్రతివారికీ చెప్పి, “ఇది పశువుల యుగం. మానవులంతా కన్నయ్య మానవుని ఏకమై పశుస్వామికాన్ని మూలవాళినం చేస్తేనేగాని లాభంలేదు. లేకపోతే మానవులకి పశునం నాశనం సంభవిస్తుంది” అని గొంతుపెట్టేవాడు. పశువుల దివాణం ఇరుగుపొరుగు నే మరొక రెండు దివాణాలున్నాయి. ఆ రెండుదివాణాలవారూ ఎప్పుడూ కాటకకల్లలా బెట్టలాడుకోడంకదు. క్రొత్తగా ఏర్పడ్డ పశుస్వామికాన్ని చూసి ఎప్పుడూ తమ దివాణంలోని జంతువులకూడా తిరగబడి తమని కూడా తరిమేస్తారో అని వారంతా భయపడ్డారు. పశువుల దివాణానికి అప్రమత్తమై దురుగాను మానవులతో అసహ్యంగా దుమ్మ్రుచారం చేయసాగారు. కానీ, వారెంత దుమ్మ్రుచారం చేసినా కన్నయ్య గునపాలు పంపి పావురాల గుంపులమీద నాటి ప్రచారంతో చుట్టుపక్కల ఉన్న జంతువుల్లో స్వాతంత్ర్య విసాద రెచ్చి కొట్టాయి. విప్లవాని కన్నీటికినీ తయారుచేశాయి. చెప్పినట్లు విని మెదలకు కాడి తగిలించుకు విక్రాంతి లేకుండా పొలాలనున్న ఎద్దులు రైతుమంట వినడం మానేశాయి. మేకలు కంచెలదాటి వేసినారు తినేశాయి. పాడినూ ఇస్తూ పెడేలుమని ఆవులూ, కేదలూ పాలేరాళ్ల మాతులు విరిగేలా తన్నేవి. చివరకు చుట్టు ప్రక్కల వున్న జంతువులన్నీ ‘ముగ్ధజీవాల’ ప్రబోధగీతం రోజు ప్రమాదం పొడుతూ, బాదలు తీరి పొలాలమట్టు నడిచేవి. ఆ పొట వింటూన్న మానవులు భయంతో కోపంతో తల్లిదండ్రులతో, పెరికోపంతో కొరదలు పుచ్చుకుని జంతువుల ఒక్క చీల్చేసేవారు. ఎన్ని బాధలు పెట్టినా సరే జంతువులు ఆ పొట పొడవంతా మానేవి కావు.

ఒకనాడు పశువుల దివాణంలో జంతువులన్నీ వాటివాటి కనులతో మునిగివుండగా ప్రచారం కోసం బైటికొయిన పావురాలు తిరిగివచ్చి రత్తయ్య, పొడగునన్ను దివాణాలనుసమ్యులూ కలిసి, తుపాకులూ, కత్తులూ, కర్రలూ పట్టుకుని సహాయరం బద్దలుకొట్టి లోకలప్రవేశించినట్లు వార్తచెప్పాయి. అనుకున్నంతా జరిగింది. రత్తయ్యతోటి, కిక్కి మానవులతోటి యుద్ధం చేయడం ఎలాగూ తప్పదని తెలిసే జంతువులన్నీ వాటివాటి బాగ్రత్తలో అవి ముందునుంచీ ఉంటూనే ఉన్నాయి. జమిందారుగారి పుస్తక భాండాగారంలో ఉన్న, పద్మప్రాయ యుద్ధ పద్ధతి తీర్మానంగా చదివిన గునపం దివాణం రత్తయ్య కొరకు ప్రయత్నాలు జరిపింది. ఏది జంతువు ఎక్కడెక్కడ నిలబడి ఏవిధంగా యుద్ధం చేయాలో చెప్పింది.

మానవులు దివాణంభవనం చేరటాండగా కన్నయ్య మెట్టుమెడలగా యెదుర్కొంది. ఒక ముచ్చెప్పివడపావురాలు ఆకాశదాడి పల్చాయి. పావురాలదాడికి తట్టుకోలేక మానవులు ఆకాశం వైపుమానుంటే కంచెలో దాక్కున్న బాతులు గోల్లాయడం— అంటే, ఒక్కసారి రైటి

కొచ్చి, మానవుల పిక్కలుపట్టుకు ముక్కులతో, కండ యాడేలా పిక్కడం, మళ్ళీ పారిపోవడం— సాగించాయి. కానీ మానవులు మొదట కొంచెం కంగారుపడినా, తర్వాత తర్వాత ధైర్యం తెచ్చుకుని, బాతులను కర్రలతో కొట్టి తరిమి నేశారు. ముసలి వెంకన్నా, కేదలూ, ఆవులూ, మేకలూ, గొర్రెలూ కన్నయ్యనాయకత్వం కింద వాటికి తోచినట్లు ఏక్క సాగిగామందుకు కొమ్ములతో కుమ్ముతూ, వెంకన్నాతో తన్నుతూ, దన్నుదప్పడేలా తోకతో కొడుతూ మానవుల మీదికి ఉరికాయి. అంత పెద్ద జంతువాడిని కూడా సహించి మానవులు తిరోగమించక పురోగమించడం ప్రారంభించారు. వేసిన పన్నాగం ఎంతవరకుపోవడం చూసి, కన్నయ్య ఒక్క కేక పెట్టింది. ఆ కేక పంజాగా గ్రహించి, జంతువు లన్నీ తోకలు ముడిచి దివాణంలో పలికి పరుగెత్తాయి.

పారిపోతున్నట్లు నటిస్తూన్న జంతువుల వెనకాటల జయజయ ధ్యానాలుచేస్తూ మానవులు, అడ్డదిడ్డంగా పరుగెత్తారు. కన్నయ్య పాచిక పారింది. అనుకున్నట్లుగా మానవదీనిని చీల్చింది. గొడ్ల సావిడి ఉన్న దొడ్లోకి వాళ్లను రానిచ్చి మూడు గుర్రాలు, మూడు ఆవులూ, ఐగతా పండులూ, మానవుల వెనకాటల పడ్డాయి. దాని సల్పుమని సజ్జ చేసి, కన్నయ్య రత్తయ్యమీద మరికింది. రత్తయ్య తప్పించుకుని గురిచూసి తుపాకి కన్నయ్యమీద పేల్చాడు. కన్నయ్యవిపు మానుకుపోయిన తుపాకిగుండు దూరంగా నిలబడివున్న గొర్రెకు తగలగానే, అది చచ్చి నేలపడింది. గాయాన్ని తెక్కచేయక కన్నయ్య రత్తయ్యకొళ్లమధ్య దూరగానే, రత్తయ్య గుభావన పక్కనేఉన్న పేడకుప్పలో పడ్డాడు. చేతిలోని తుపాకి దూరంగా పడి పోయింది. అన్నిటికన్నా చిత్రమైన యుద్ధం పంచకల్యాణికి పట్టింది. వెనక్కొళ్ళ రెండింటి తోనూ పెడేలు మని ఏ మనిషిని తన్నింది. దాంతో, ఆ మనిషి మంచినీ శ్మశానంకూడా నేల కూలాడు. ఆ దృశ్యం చూసి తక్కినవాళ్లంతా, హడలెత్తిపోయి, చేతనున్న కర్ర విడిచి కొళ్లకు బుద్ధి చెప్పారు. మానవులలో కలరంగ బయలు దేరింది. ఎవరుమట్టుకు వారు ప్రాణరక్షణకోసం దివాణంమట్టు దారివెతుక్కుంటూ పరుగెత్తారు. వారిని తరుముతూ జంతువులు వెన్నంటాయి మానవునిమీద తన కన్ను అక్కను ఎలాగో అలాగ ప్రతిజంతువు తీసుకుంది చివరకు పిల్లి కూడా ఒక మనిషి జబ్బమీదికి దూకి వాడి గొళ్లతో పిక్కి నోక్కింది. మానవులు తిరోగ మిస్తుంటే బాతులు ‘లేదీ’ కొట్టి, వారి పిక్కలు పొడవడం మొదలుపెట్టాయి.

మానవులందరూ పారిపోయారు కానీ పంచకల్యాణిచేత తావు తిని నేలకూలిన మానవుడు మాత్రం తిరిగి లేవ లేదు. కాళ్లతోడిపి పంచకల్యాణికి అతనిని లేపబోయింది. కానీ ఎలా పడ్డవాడు అలానే పడి ఉండిపోయాడు.

“పాపం అతను చచ్చిపోయాడు. అంత పని జరుగుతుందని నేననుకోలేదు. వైగా డెక్కలకి లాడాలున్నాయన్న మాటే మర్చిపోయాను. చంపాలని చంపలేదని అంటేమట్టుకు, ఎవరు నమ్ముతారు?” అని పంచకల్యాణి, మానవుని పంక వారినిగురించి చాలా విచారించింది.

“నారివడకూడదు నేస్తం! యుద్ధంలోనూ ప్రేమలోనూ ఏదీ చేసినా ధర్మబద్ధమే! చచ్చిన మానవుడే మంచివాడు!” అంటూ వెన్నునుంచి రక్తంకారుతూన్న కన్నయ్య, పంచకల్యాణిని ఓదార్చింది.

“ఎన్ని చెప్పినా సరి! నిండు ప్రాణం

తీయడం నా కిష్టంలేదు. అందులోనూ మానవుని ప్రాణం తీయడం” అని పంచకల్యాణి కంట నీ రెట్టుకుంది.

“పంకజాక్షి యే”దని అని ఒక చోలయే వడిగింది.

పంకజాక్షి కనిపించలేదు. మానవులెవరైనా పంకజాక్షిని గాయపరచాలో లేక, దొంగిలించి వుంటారో అని అన్ని జంతువులూ కంగారుపడి నలుమూలలా వెతికాయి. గొడ్లతోటిలో ముఖం దాచుకుని పంకజాక్షి పడుకుని వుంది. తుపాకి కిబ్బం విని అది హడలెత్తి పారిపోయింది. తిరిగి జంతువులన్నీ వెనక్కివచ్చి కేలమీద బరిగిన మానవునికోసం చూస్తే, వాడు అక్కడ లేడు. తెలివరావడంతోతే లేచి, ఆ మానవుడు పలాయనమంత్రం పఠించాడు.

జంతువులన్నీ సమావేశమై ఏది జంతువు ఏది విధంగా యుద్ధం చేసిందో, ఒకదానిని వింపిన సాంయిలో మరొకటి చెప్పడం మొదలెట్టింది. పతాకోత్సవం జపిస్తే ముగవాల ప్రబోధగీతం పాడాయి. యుద్ధంలో తుపాకీగుండుకి ఎర్రన గొర్రెను, పిరోచితమైన కారవంతో పాతి పెట్టాయి. గొర్రె సమాధి యెదుట నిలచి కన్నయ్య—

“కీస్తాలూ! గొర్రె మన పశువుల దివాణం కోసం ప్రాణాలర్పించింది. ఎటువంటి దేశభక్తి! ఎటువంటి త్యాగం! మిరంతాకూడా గొర్రె మాదిరిగా, పిరత్యంతో ప్రాణాలకు తెక్క చేయక పశువులదివాణంకోసం, పశుస్వామికం కోసం సర్వకాల సర్వావసరయందూ అప్రమత్తులై ఉండాలో” అని ఉపన్యసింది గొర్రె ఆత్మ కాంతికి ఒక్కనిమిషం అర్ధనియతిరే కేతాలతో నిలబడింది.

వారోచితమైన ఒక వరకాన్ని తయారుచేసి వారులను దానితో అలంకరించాలని జంతువులన్నీ, ఏకగ్రీవంగా తీర్మానించాయి. ‘పశు పీరుడు—మొదటి తరగతి— అనే బిరుదుతో కన్నయ్యనీ, పంచకల్యాణిని గౌరవించాయి. గుర్రాల కళ్లగుండు ఇత్తడివి— దివాణంలో వున్నాయి. ఆ ఇత్తడి చిప్పలు తెచ్చి, పతకాలుగా, కన్నయ్య, పంచకల్యాణిలకి జంతువులు వమర్పించాయి. ‘పశుపీరుడు—రెండవ తరగతి—’ అనే బిరుదుతో చచ్చిన గొర్రెను గౌరవించాయి.

ఇంక, జరిగిన యుద్ధానికి, ఏమి చేరు పెట్టాలి అనే విషయంపై చర్చజరిగింది. ఆవులసావిడి దగ్గర జరిగింది కనుక— గోకాల యుద్ధం అని పేరెట్టాయి. రత్తయ్య వదిలివేసిన తుపాకిని పశువుల దివాణం జండాస్తంభం మొదలులో అదుర్చాయి. గోకాలయుద్ధవారి కోర్కెనూకూడా, విజయనూచకంగా ఆ తుపాకి పేల్చేందుకు నిశ్చయమైంది.

కేతాలం కన్నున్న కొద్దీ పంకజాక్షి గొడవ ఎక్కువైపోయింది. ప్రతిరోజూ ప్రాద్దుటిపూట పనిలోకి అలస్థంగా వచ్చి మెలకువ రాలేదని వల్లంతా వచ్చివుండనీ సాకులుచెప్పేది. మూలు గులుమానపట్లాగ, భోజనా తప్పట్లాగ అన్నట్లు పంకజాక్షి మాత్రం తిండి, నువ్వుగా తినేది. ఒక వేళ పనిలోకి వచ్చినా, ఏ కొద్దిసేపూ వనిచేస్తూ న్నట్లు నటించి, ఏదో సాకుపెట్టి చెంతనే ఉన్న చెరువుదగ్గరికి పరుగెత్తి, నీళ్ళలో తన ప్రతిబింబం చూసుకుంటూ, గంటలరేబడి నిలబడేది. పంకజాక్షి గురించి చెప్పలేనన్ని పుకారలు చెలరేగాయి. ఒక రోజున, ఎందుకో పట్ట లేనంత ఆనందంతో లేక యెత్తి, దొడ్డిలో పంకజాక్షి గెంతుకూండం చూసి బాక్—

“పంకజాక్షి! ఇలారా! నిన్నో సంగతి

అడగాలని అనుకుంటున్నాను. ఈ వేళ ప్రాద్దున్న కంచెచాలునుంచి, అబ్బాయి నాయడిగారి తోటలోకి ఎందుకు తొంగి మాస్తున్నావు? నాయడిగారి పోలేరాడు, అక్కడ నిలబడి నీ నేపు చూసి నవ్వుతున్నాడా, లేదా? నీతో మాట్లాడుతూ నీ మూతి నిమరుతున్నాడుకదా? ఇదంతా ఏమిటి పంకజాక్షి?” అని అడిగింది.

“అత నలా చేయలేండ! నే నసలక్కడ లేనే లేను. అంతా అబద్ధం!” అంటూ పంకజాక్షి, బావురుమని ఏడ్చింది.

“పంకజాక్షి! నా ముఖంలోకి చూడు! నిజం చెప్పు. అతను నీమూతి దువ్వాడా లేదా?”

“ఉహూ! లేదు!” అని నాకిముఖంలోకి చూడడానికి భయపడి, పంకజాక్షి పారిపోయింది. బాక్ పంకజాక్షి గురించి ఎవరితోనూ చెప్పక తిన్నగా, పంకజాక్షి సాలలోకి వెళ్ళి గడ్డితోటి తన్నీ తడిపింది. కలకండా, రంగురంగుల రిబ్బనులూ కనిపించాయి.

జాకీని పంకజాక్షికి సంఘర్షణ జరిగిన మూడో నాడు పంకజాక్షి మాయమైంది. కొన్నివారాల వరకూ దానినిగురించి యెటువంటి వైనమూ తెలియలేదు. దరిమిలూను అబ్బాయి నాయడు గారి దివాణంలో, పంకజాక్షిని చూసినట్లు పావురాలు చెప్పాయి. అప్పట్లోని జంతువులు, పంకజాక్షి గురించి తలవడంకూడా మానేశాయి.

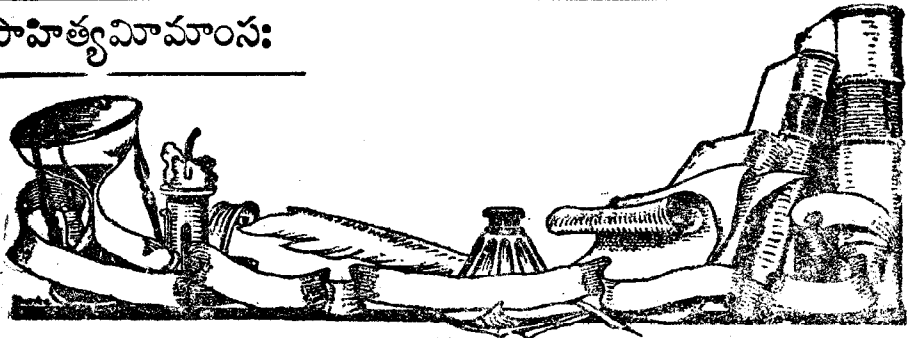
వర్షం లేకపోవడంతోభూమంతా, కొయ్య బారిసెట్లు ఓగిపోయింది. పొలాలు దున్నాలి, గింజలు చల్లాలి, మళ్ళా ఎప్పట్లాగే పంటలు పండించుకోవాలి. ముందు యెదుర్కోవలసిన క్లిష్టమస్థుల నన్నిటినీ ఆ లోచించే దుకు జంతువులన్నీ సమావేశమయాయి. పండులు, ప్రణాళికలు తయారుచేశాయి; సాధనాలగురించి, తీవ్రాలోచనలు జరిగాయి. పశువుల దివాణం పరిపాలనాక్రమం నిర్ణయించవలసిన బాధ్యత పండుల దనే తీర్మానంమీద వోటు తీసుకోడం జరిగింది జంతువులన్నీ సమ్మతించాయి. కానీ, అప్పడప్పుడు కన్నయ్య గునపాలమాత్రం, ఏ చిన్నవిషయంగురించినాకూడా, భేదాభిప్రాయాలతో ఏకాభిప్రాయాని కొచ్చేవి కావు. అందు మూలంగా జంతువులలో రెండు పక్షాలేర్పడ్డాయి. కన్నయ్య పక్షమనీ, గునపం పక్షమనీ. సమావేశాలలో, హోదా తుర్యంతో, కన్నయ్య జంతువుల నన్నిటినీ తన పక్షానికి చేర్చుకోలేకలేక. కానీ గునపం మంచి ప్రచారం చేసి, జంతువులను తనవైపు లాక్కొనేది. గొర్రెలూ, మేకలూ ఎప్పుడూ గునపం పక్షానే ఉండేవి. గునపానికే ఓట్లు వేసేవి. సమావేశం జరుగుతూంటే, మధ్యగా లేచి “చతుష్పదులు మంచివి. ద్విపదులు చెడ్డవి” అని ఏదీకాని వేళలకూడా కేలువేసి అవి సమావేశంలో రసాభాసం కల్గిస్తుండేవి. ముఖ్యంగా కన్నయ్య మాట్లాడుతూంటే, మరింత గట్టిగా ఆరిచేవి.

జమిందారుగారి పుస్తకభాండాగారంలోకి వెళ్లి, పశువుల దివాణం, ఏవిధంగా అధునా తనంగా చేయవచ్చునో అనే విషయంపై కన్నయ్య ఎన్నో పుస్తకాలు చదివేది. దివాణంలో పెడుకాల్యాల నిర్మాణంగురించి ఇంకో ఇతర సాధనాలగురించి అది ఆలోచిస్తుండేది. గునపం ఏపని చేయకుండా, కన్నయ్య చెప్పబోయేదానికీ, చేసేదానికీ అడ్డు తగులుదామని, ఎప్పుడూ సమయంకోసం ఎదురుచూస్తుండేది. అన్నింటికన్నా, గాలిమర నిర్మించడంగురించి, కన్నయ్య, గునపం తీవ్రంగా బెట్టలాడు కున్నాయి.

దివాణంభవనాలకి దూరంగా పొలంలో ఒక యెత్తైన గట్ట వుంది. ఆ ప్రదేశం అంతా పరిశీలించి, అక్కడ ఆ గట్టమీద గాలిమర నిర్మిస్తే చాలా బాగుంటుందని కన్నయ్య నిశ్చయానికొచ్చింది. ఆ గాలిమీద సహాయ విద్యుచ్ఛక్తియంత్రం ఒకటి నిర్మించి, దివాణానికి విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేయవచ్చునని కూడా ఊహించింది. విద్యుచ్ఛక్తి సహాయంతో, అన్ని పనులూ సుకువుగా శీఘ్రకాలంలో చేయడానికి సావకాశం కలుగుతుందనీ, జంతువులు ఒక్కవ కష్టపడనవసరం వుండననీ, పెద్ద ప్రణాళిక తయారుచేసి, అమర్చబోయే యంత్రాల బొమ్మలు గీసి జంతువులకి బోధపరచగానే, అవన్నీ చాలా సంతోషించాయి. గునపం

(22 వ పేజీ చూడుడు)

సాహిత్యమీమాంస:

వైదిక మతప్రాశస్త్యము

అభివృద్ధి, పతనాలు

[శ్రీ బసిరెడ్డి ఈశ్వరరెడ్డి]

ప్రపంచమందలి అన్ని గ్రంథాల్లోకి ప్రాచీనమయినది మన ఋగ్వేదమేనని పాశ్చాత్యులు కూడా ఏకగ్రీవంగా ఆమోదిస్తారు. కానీ వచ్చిన చిక్కంతా వేదకాల స్వయం విషయంలోనే. ఋగ్వేదంలో కొంతభాగం శర్మియా భాషనే నిర్మితమై యుండవచ్చును. పార్శ్వ మత గ్రంథమైన "అవెస్టా" యొక్క భాషకు నూరు ఋగ్వేదములోని ప్రాచీన వేదభాషకున్నా అత్యంతసాన్నిహిత్య ముండవచ్చును. ఆర్యులు పర్షియానుంచి వలసవచ్చినా రచనానికి ప్రబలమైన ప్రమాణం. యిట్లు వలసవచ్చిన ఆర్యులే, మనదేశంలో ముసంస్కృతమైన సాంఘిక వ్యవస్థను నిర్మించిరి. ఆ ఆర్యులు నిర్మించిన ఋగ్వేదమే వేదవ్యాసునిచే సమకాలీనమైనదిగా లభించినది. ఈ వేదాల్లో ఆది ప్రాచీనమైనది ఋగ్వేదము. సామవేదము ముఖ్యంగా యజ్ఞాల్లో గానం చేయడానికి రచింపబడినది. ఆధ్వర్య వేదము, ఋగ్వేదాన్ని సామవేదాలకు పరిశిష్టంగా చేర్చబడినది.

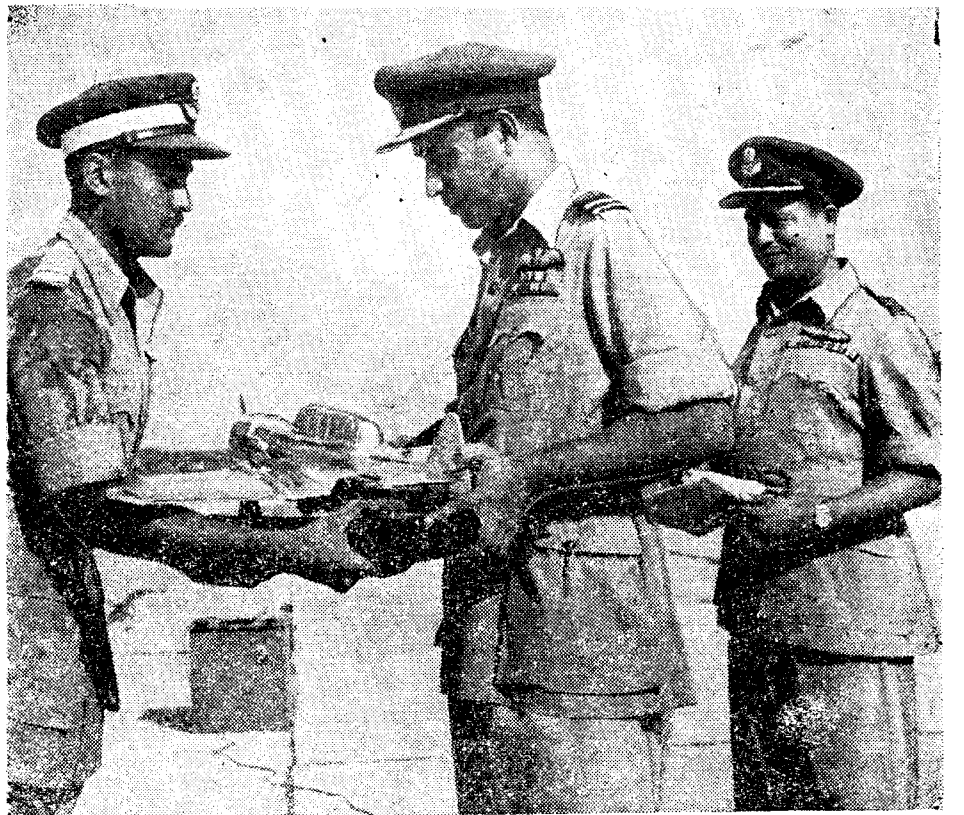
మనం శేడు చూసాకంటే హిందూ సమాజానికి నాటి, వైదికహిందూసమాజానికి సామ్యం కంటే భేదమే ఎక్కువ. నేటి వర్తకవ్యవస్థ వారు లేదు. ఈనాటి కలతల్లో, కష్టాలారానా జాడ్యులవలనయుగంలో, పురాణ విజృంభణ యుగంలో కల్పించబడినవే. కానీ నాటి ఆర్య రక్షకుల కలిగిన ప్రతిమనజాడూ ఆర్యులుగానూ, పూజ్యులుగానూ ఎంచుబడేవాడు. ఆర్యులు ముఖ్యంగా యజ్ఞం చేసేవారు. సోమరసం విష రీతిగా త్రాగేవారు. యజ్ఞయాగాలు చేయడంలో అనేకమైన చిక్కులుండవు. యే కష్టం లేకుండా యజ్ఞాల్లో అనుష్ఠానాలు పరిగా నిర్వహించడానికిగానూ 'బ్రాహ్మణ గ్రంథాలు' రచించిరి. ఈ బ్రాహ్మణగ్రంథాలూ, అరణ్య గ్రంథాలైన ఆర్యులు ఆచరించడాని కేర్పరచిన "అరణ్యకములు" వైదికసాహిత్యానికి చెందినవే. మనం వేదాల్లో శేడు చూచే భాష గ్రాంథికం. ఆనాడు ఆర్యుల వాడుకభాష వేరే ఉండి యుండును. కానీ వారి వ్యావహారికభాషను గురించి మనకు ప్రమాణములు ఏమీ ఉపలబ్ధం కాలేదు. అయితే వేదాలు పురష నిర్మితాలా కాదా అనే విషయమై అనేక వాదవివాదము లున్నవి. శేను సవినయంగా విన్నవించే దేమంటే వేదాలు భగవద్నిర్మితాలు కావనియే. సనాతను లీ మాటకు కోపగించరని ఆశిస్తున్నాను. అనేక మైన పశువులు, విడ్డూలు కాలవనని కోరడం, క్షుద్రమైన 'శ్వేన' యాగాదుల విధివిధానాలు మొదలగు విషయాలు వేదాల్లో ఉండడం గమనిస్తే వేదాలు మనుష్యనిర్మితాలనే తెలుస్తుంది. ఒకచోట "సోమరసపానంచేసి వేదాధ్యయనం చేస్తుంటే, క్రొత్త నీళ్లు వచ్చినప్పుడు కప్పలు తెక్కెక్క మన్నుతున్నది" అని వేదంలో వ్రాయబడినది. ఇవన్నీ దేవనిర్మాణ సూచకాలేనా? కాదు.

ఆర్యుల మాయకులు. వారిది నిష్కల్మష హృదయం. వారు "నూర్యుడు అగ్ని మరుత్తు మొదలైన ప్రకృతులను అమాయకులు గనుక దేవతలని భావించిరి. నదులు ఉప్పుగడ్డం చూచి అదియున్నా ఒక ఈశ్వరశక్తియేనని భావించి పూజించిరి. వేదని కల్పించే దేవుని చూచి అది యున్నా ఒక మహాశక్తియని భావించి యజ్ఞ

యాగాల్లో భాగాన్ని గ్రహించి నూర్యుని పూజించసాగిరి. ఇట్లే ప్రకృతి ఉత్పాదము లన్నీ పరమేశ్వరుని ప్రజ్ఞాపాలనయే భావించిరి. ఆ అమాయకులు పరమేశ్వరుని శకులముగా భావించిన 80 ప్రకృతులే పురాణయుగంలో "మహోటిదేవతలై మనకు ఎన్ని అవాంతర భేదాలు కల్పించిందీ, కల్పిస్తున్నదీ మనం కండ్లారా చూస్తూనే ఉన్నాం. ఏమైనప్పటికీన్నీ ఆర్యులు పూజ్యులు. వారు రచించిన వేదాలు వ్యాసులనే కవుల కల్పనలవలె కాకుండా, యుగయుగాలవరకూ చిరస్థాయిగా ఉండగలవు. మనవ్యతిరేకమైనంతమాత్రాన వేదముల ప్రాధాన్యతకృత్యముల తగ్గువు.

వర్తమానకాలంలో మనం వేదాలనుంచి ఎన్నో విషయాలు శీర్షకోపరికి ఉన్నవి. స్త్రీలను సమాధిర్హారణముగా ఎంచు సంఘం ఎన్నటికి బాన్సాత్యన్ని పొందలేదు. ఆనాటి స్త్రీగృహకృత్యాల మొదలు యజ్ఞయాగాల వరకూ సహభాగస్వామిగా ఉండేది. కాత్యాయని మైత్రేయ ప్రతిభాపూర్వకంగా యజ్ఞ పుష్కల్యంతో వాదించినట్లు శతపథబ్రాహ్మణము వల్ల తెలియును. మండవిషుని భార్య శంకరా చార్యునితో కాస్తాధ్యయనచేసి అతని విశ్రాంతిని చేసినదాకా వాడు "శంకరవిజయం" ద్వారా తెలియును. జైమినిచేత వ్రాయబడిన "పూర్వ మీమాంస" లో స్త్రీకి కూడా యజ్ఞాధికార మున్నదని స్పష్టంగా వ్రాయబడి నది. శోమకా, లోపాముద్రా, యమిక - మొదలగు ఋషికులు (అనగా ఋషిధర్మాన్ను సమీచి నవిధుషీమణులు) మంత్రాలకు వ్యాఖ్యానం వ్రాయడమేగాక మంత్రాలనుకూడా రచించిరి. ముఖ్యంగా యజ్ఞాలు స్త్రీలేకుండా జరుపబడేవి కావు. స్వాతంత్ర్యంతోనూ విద్యావిజ్ఞానాల తోనూ విరాజితై ఆనాటి మహిళా సమాజము నిర్జీవంగానూ స్వాతంత్ర్యవిరహితంగానూ చేయబడింది-విదేశీయ దురాక్రమణలు ప్రారంభమైనప్పటినుంచే యనవచ్చును. పరదాపద్ధతులు కూడా హిందూసమాజంలో మహమ్మదీయ దురాక్రమణకాలంనుంచే ప్రారంభమైనవి.

ఇక వేదాలసంగతి ముగిద్దాం. వేద యుగా నంతరమే రామాయణకాలం ప్రారంభమైనది. రామాయణకాలంనాటికి ఆర్యులు మంచి అభివృద్ధిలోనికి వచ్చిరి. వైదికయుగంలో వాస్తు శాస్త్రముంత అభివృద్ధిలో లేదు. వైదికులు తమ గృహాల్ని చిన్నవిగా నిర్మించుచుండిరి. తరచుగా వారు పర్వతాలలోనే నివసించుచుండిరి. పెద్ద పెద్ద భవన నిర్మాణ ముప్పుడు వాడుకలో లేదు. వారికి ఆ విషయంకూడా తెలియదు. కానీ రామాయణకాలంలో దేశమంతా అరణ్యమయినా ఆ యోధ్యవంటి చక్కని పట్టణాలకూడా ఉండెను. వైదికార్థ్య సంస్కృతి పూర్తిగా రామాయణకాలంలోనే వికసించినది. రామాయణ కాలంలో ప్రజలంతా సామ్యులు, అమాయకులు ప్రభుభక్తిపరాయణులునై యుండిరి. వాల్మీకి రచిత రామాయణంకూడా అతి సరళమైనది. అందులో పాండిత్యప్రదర్శన ఏమాత్రం లేదు. కవి తాను చూచిన విషయాల్నే యథార్థంగా వర్ణించాడు. కవికి తన మనస్సు తన్మయమైన స్థలములలో ఆ దృశ్యాల్ని ఎంతగా వర్ణించినా తని తీరలేదు. రామాయణంలో యమకాన

రాయల్ ఇండియన్ వైమానికదళాల డిప్యూటీ కమాండరు యన్. ముఖర్జీ 'సెప్టెంబరు 1 న అంబాలాలో ఉన్నత వైమానికవిద్యాలయశాలను సందర్శించి నప్పుడు ఉత్తమ వైమానికుని బహుమతి, "పాటియాలాట్రోఫీ"ని పైల్ టాకెట్ రామసింగ్ కు బహూకరిస్తున్న దృశ్యం.

ప్రాసలకు యమబాధలు పడలేదు. అలంకార శైవల నల్లదానికి ఆవంతైనా కష్టపడలేదు. అతని స్వాభావిక వర్ణనలో అక్కడక్కడ, అలంకారశైవలు వాటికంటే అనే దొర్లినవి. రామాయణకాలం పూర్తిగా వికాసము చెంది నది. ఆ కాలంనాటి ప్రజల వివిధలస్వభావాన్ని చూచి మన హృదయంకూడా గడ్డకమై పోవును. సీతయొక్క అమాయకస్వభావమూ, వానరల ప్రభుభక్తి, లక్ష్మణుని సోదరప్రేమా నేటి వాస్తవిక హృదయాలనుకూడా కరిగించి వేయును.

రామాయణకాలం తరువాత భారతకాలం వస్తుంది. అయితే, రామాయణ కాలానికి యెన్ని సంవత్సరాల తరువాత వస్తుందో తెలియదు. రామాయణకాలంలో ఒక సోదరుడు నాకు రాజ్య మనవసరమంటే, తమ్ముడు నాకూ అనవసరమని అన్నగారి పాడుకాపూజతో కాలం గడుపుతాడు. అదే సోదరులు భారతంలో "మాచ్యగ్రం వైవ దాస్యామి" అని పోట్లాడుతూ పర్యవేశమై చివరకు అన్నగారి తొడలపై గడతో మోచి తలను తిన్ని సింహాసన మెక్కుదురు. అనగా రామాయణకాలంనాటి నిస్సృహులైన మనజాలు, హృదయకూష్యులూ రాజ్య లోభులూ కావడమునకు ఎన్నో మార్గ సంకల్ప రములు జరిగియుండును. రామాయణములో సీత అమాయకురాలైక ల్ల క పట మెరుగనిది. భారతంలో ద్రావడి నేటి నవనాగరిక స్త్రీలను కూడా తలదన్నీ నేర్పు గలది. నిజంగా భారత యుగం ఆర్యమతవలన యుగ మనవచ్చును. వికమత్యం ఏకోకానా లేదు. భారతకాలంలో పాదు సాని శేమీ కొరతలేదు. నమ్మినవారికి ప్రాణ

మన భారతదేశం అనేకమత్యముచేతనూ గృహ యుద్ధాలచేతనూ శిథిలమైపోయియుండెను. వారు చీటికినాటికి యుద్ధాలు చేయుచుండిరి. కానీ తమ సోదరులతోనే కేవలం పరాక్రమ ప్రదర్శన కోసమే అంత రక్తపాతం జేయడం అన్యాయ మని వారు గమనించలేదు. దువ్యంతుడు మొదలగు సామ్రాట్లులేర్పరచిన సాంఘికవ్యవస్థ దుర్బోధనని కాలంవరకూ అవిచ్ఛిన్నంగానే జరిగి పోయినది. దుర్బోధనను ప్రతినిధులు (వైస్ రాయ్) ఖండాంతరాల్లో పరిపాలిస్తున్నట్లు, భారతయుద్ధ సమాచారం విని యిండియాకు ములకూడా యిచ్చుచుండిరి. కానీ అప్పటికి అతని సహాయానికి కన్నా దారిలో దుర్బోధనను మరణ వార్తను విని వెనుకకు మరలిపోయినట్లు తెలుస్తున్నది. దుర్బోధననికాలంవరకూ రాజ్య కృత్యం బాగుగానే ఉండిన దనడానికి సందేహం లేదు. అప్పటి సామంతులు నేటివలె గులాములు కాదు. సామ్రాట్లుకూడా వారితోసగౌరవంగా వ్యవహరించేవారు. సామంతులు సామ్రాట్టులకు విధిగా సహాయం యుద్ధ సమయాల్లో చేయవలసి వచ్చేది. అనేక రథాలూ గుట్టాలూ ఏనుగులూ రాజులకు కప్పంగా యిచ్చబడేవి. యిట్లు అత్యంతోన్నతిలో ఉన్న భారతం భారతయుద్ధంతో ఛిన్నాఛ్చమైపోయెను. సామంతులు స్వతంత్రులైరి. సాంఘిక సూత్రాలను ప్రజలుపాటించలేరి. జనమేజయుడు మొదలగు పాండువంశీకులు సాసికంగా పాలించిరేకానీ అఖిలభారతాన్ని ఏకసూత్రంతో పాలించలేదు. భారత యుద్ధకాలంనుంచి జాడులవరకూ జరిగిన విషయాలు తెలియక పోదానికి పరిపాలనాలోపమూ అరాజకత్వమే కారణం గావచ్చు.

తా జే మ హ ల్ బీ డి లు

న ను క టి పే రు ప్ర ఖ్యా తు లు క రి గి న వి

No. 1, Strong Jaddi Beedi

Syed Kader, Pensioned Havildar, Beedi Merchant
Pension Line, Washermenpet, Madras.
 తెలుగు భాషలో గొప్ప అంశం అబలతగార్, బీడి మార్కెట్ అంశం.
 గొప్ప అంశం అబలతగార్, బీడి మార్కెట్ అంశం.

తా. జే. మ. హ. ల్ బీ. డి. లు

ఇంకను సాటిలేనివిగాను శ్రేష్ఠమైనవిగాను వున్నవి. తనికూరిన నలు బీడిలకు తూపబోవద్దు. వివరములకు: మాన్యుఫ్యాక్చర్లు:

మె స ర్యు స య్య దే బా ద ర్,

వాషర్ మెన్ పేట్, :: మద్రాసు 21.

చారిత్రక పరిశోధన :

శాలివాహన శాతవాహనులు భిన్నులా? అభిన్నులా?

శ్రీ కోన వెంకటరాయశర్మ

అశోక చక్రవర్తి చనిపోయిన తర్వాత గొన్నాళ్లు శాతవాహన రాజవంశం సంతతి మగధసామ్రాజ్యము కేలిట్లు కాసనములలోను నాణెములలోను గానిపించుచున్నది. వైకవ్యత మనువు నకు బూర్వమునుండియు భారతదేశము నేలిన రాజమాదావంబుల వంశానుక్రమణిక భాగవత, మత్స్య, వాయు, విష్ణుపురాణములు చెలుపుచున్నవి. ఈ యనాక్రమణిక చివట మగధ రాజుల బేర్కొనచు జంద్రు ప్రయశోక చక్రవర్తుల పేరే గాక, ఆంధ్రభృగ్య రాజవంశము గూడ బేర్కొనబడి యున్నది. అందు శ్రీముఖుడనుచాడు ప్రథమము. నాళిక, నానా ఘట్టముగానగు ప్రదేశముల నివ్వంపు రాజుల పూరి పట్టికను గనగలము. చత్వర్విపురాణమునం నువాహరింపబడిన యనాక్రమణిక కాసన పరిశోధక డక్టరు డియోనిస్రి. అనేవే సంవత్సరముల నుండియు గల చరిత్రను విస్తృతమున గుర్తించుచున్నది. చరిత్రను విస్తృతమున గుర్తించుచున్నది. చరిత్రను విస్తృతమున గుర్తించుచున్నది.

వాత్సయిన కామనూత్రము (ద్యావకాధ్యాయము) నగు “కర్తవ్య మిహ శాతవాహనో మహాదేవీం మలయావతీం” అను శ్లోకముం బట్టి శాతవాహనుడు కుంతల దేశాధీశుని ప్రతినిధిగా నభివర్ణింపబడియె నని తెలియవచ్చును. ఇక బాణుని హర్షచరిత్రమున “అవిశాఖి నామగ్రామ్య మకరోత్ శాతవాహనా, విశుద్ధజాతిభిక్షం రత్నైరివ సుభాషిత” మ్మని కలదు. ఇక్కవిశోమణి “గాథాసప్తతి” ని రచించెను. దినప్రభ నూరి విరచితమగు ‘కల్పవదీప’ మను గ్రంథమున ‘శుతవాహన పారశ్చరా నరపత్నిత్రకారి చరిత ఇహభవత్’ అని కలదు. భోజరాజు వ్రాసిన వ్యాకరణమున—

“ధాతా భ్రాత రశేషయాచకజన్తై
వైస్యాయనే సర్వధా,
యస్మా ద్విక్రమ శాలివాహనమహేం
బభుంజ భోజాదయః,
అత్యంతం చిరజీవనో న విహితా
2 నేహ జీవాతవో,
మార్కండేపురలోమశేప్పరూదయః
సృష్టాన్దీర్ఘాయుషః”.

అని యుండును. అలాగే మార్కండేయ ధృవలోమకారులకు జిరంజీవుల నొనర్చి విక్రమశాలివాహన-ముంజ-భోజ రాజేంద్రుల నల్పాయుష్కులజేయుట ధర్మమా యనిబ్రహ్మదేవు నరించుచున్నారని యర్థమును చున్నది. దీని తరువాతి శ్లోకములున్నవి. పరింపుడు.

“యథాస్థిరో విక్రమశాలివాహనా
తథో నృపశ్యద్విజయభీషండనా,
తాస్తు నాగార్జున భూపతిః కతా
కల్మషదేతే కేశకారః పూతా”

అని. అనగా, గలియుంబున యథాస్థిర, విక్రమ, శాలివాహన—అని చెప్పి తరువాతి రాజవంశము విజయభీషండన, ఆసిమృట ప్రభుగు నాగార్జున, అటవవాడగు కల్మష—అని నడిచి, వీరార్జునుడు కేశకర్తుని యుగ్గడింపబడిరిని యర్థము. ఇవివయ విచారమున శాలివాహన-శాతవాహన, అను పదములు రెండును గనుకట్టుచున్నవిగా! దీనిం బట్టి దక్షిణాపథమునదియైతిహ్యములలో (Traditions) జోళి చక్రవర్తులలో శాలివాహనుడనువాడొక డుండెననియు, నాతని పేరితోడనే కేశ మేర్పడిన దనియు-మనము తెలిసికొనుచున్నారము.

జినధర్మనూరి, బాణుడు లోనగు కవి చంద్రులంబరె శాతవాహనుండును బేర్కొనబడియెను. కాసనములలో శాలివాహనుం డనియె కలదు. భారతవర్షమునందీనాటివటకున “ఏమహా మహాని కేశము పరిగణింపబడుచున్నదో యా శాలివాహనుడే యీ శాతవాహనుడనియే యైతిహ్యము చెప్పబడెను. శాలివాహనకేశము నవనవోన్నేషములతో దనరారుచున్నది. ఈ కేశము దక్షిణాపథ మందెకాక మహారాష్ట్ర, వంజదేశములందును ఆచరణమునున్నది” అని ‘కన్నింగహంప్’ అను నతడు చెప్పుచున్నాడు.

ఏయితర కేశములందును నుపయోగించు కేశపురుషుని కేశము కేశభూపకాలము, కేశేంద్రుకాలము, కేశకాలములను బరికించినచో నీ కేశము నకు విశేషప్రచార మున్నయట్లు లవగతము కాగలదు. కాంతికులచే బ్రహ్మకముగ నీ కేశము నెలకొలుపబడినదని ‘అబూరిహా’ అను నతడు చెప్పుచున్నాడు. కాని యాగ్య భటారులు తమ పరిగణనమున గలియుగ ముపయోగించుటకయి దీని నుపయోగించిరి. వరాహ మిహిరడు తన జ్యోతిషిక గ్రంథములలో కేశకాలమునే యుపయోగించెను. “విక్రమాదిత్యు ననంతరము నూటముప్పదియైదేడల కీ కేశ మేర్పడిన దనియు, విక్రమాదిత్యుని ఈ కేశకర్తయైతి ‘మూల్తా-లూని’ దుర్గముల నడుమనున్న ‘కర్మరూ’ డగ్గర జరిగిన యుద్ధములో జంపివైచె ననియు,” అబూరిహా అను నతడు వ్రాయుచున్నాడు. ఇప్పటికిని ‘మూల్తా-బకవల్’ పుర ప్రాంతముల ‘గర్మరూ’ కలదు. కాని ‘అబూరిహా’ అను నతడు నూచించిన విక్రమాదిత్యుడు ‘విక్రమకేశము’ నెలకొల్పిన ప్రసిద్ధ రాజభిషామణి కాడనియు, నడుమ నూటముప్పదియైదేడల వ్యవధి కలదనియు తెలియుచున్నది. కేశరాజవంశుని పేరే శాలివాహనుడు. దీనింబట్టి సామాన్యముగ నిపుడు కేశము కేశశాలివాహనుం డనియె నిర్ణయింపబడుచున్నదని యెటుంగ దగును. దీనినే కేశసంకల్ అయిదరు. కేశకాలము కలియుగము 317 లేక క్రీస్తుకము 8వ. కాని హిందువుల లెక్క ననుసరించి కలియుగము 318 లేక క్రీస్తుకము 79 తో బ్రారంభ మగుచున్నది.

దక్షిణాపథమునను బొత్తరాహునున—ఈ కేశకాలము సర్వసామాన్యముగ జంద్రునార్యవంశములతో గలపబడినది. కాని వంజదేశమునం దీ కేశము నూర్వ వంశముతో నుపయోగింపబడుచున్నది. కేశదేదులను క్రైస్తవ కర్తాబ్దములలో నికి మార్పుజేయబడినచో కేశ సంవత్సరమునకు 78 సంవత్సరములు గలవలయును. అట్లే కేశ సంవత్సరముల నిచ్చిన యెడల 78 సంవత్సరములు తగ్గించగా క్రైస్తవ కర్తాబ్దములు వచ్చును.

మేరుకుంఠాచార్యునిచే రచింపబడిన ‘ప్రబంధ చింతామణి’ యనుగ్రంథము శాలివాహనుని గుఱించియే వివరించుచున్నది. మేరుకుండు శాలివాహన సమకాలినుడు గాడు. కేశకారంభ మయి 1850 సంవత్సరములు గడచున్న పిదప శాలివాహన కేశము క్రీ. త. 1440 నాటి వైకాళి పూర్ణిమనాడు ‘వధ్వా’ నందు మేరుకుండుని గ్రంథము పూర్తియైనది. క్రీ. శ. 78 వద సంవత్సరమున రాజ్యమేల నారంభించిన హల శాలివాహనుడే శాలివాహన కేశకర్త. ఇతడు ‘గాథాసప్తతి’ యను ప్రాకృత శ్లోకమును రచించెను.

ప్రాచీన ప్రాకృతకవుల గ్రంథములనుండి యెత్తి వ్రాయబడిన మేడుమందల గాథల సమూహమే గాథాసప్తతి దీనిలో గొన్ని శ్లోకములు నీతిబోధకములు. ఈ గ్రంథము సంస్కృతములో నున్న శాన్దకధర కద్దలి సుభాషితావళిలోనగు గ్రంథములవంటిది. దీనిం గూర్చినవాడు శాత

వాహనుడు. దీపకర్ణి యనువాని కొమారుడు. ప్రతిస్థానపురము నేలిన మహారాజు. ఇతని యాస్థానమున బృహత్పథాకారడై గుణాధ్యుడు, ‘కలాప’ వ్యాకరణకర్తయగు శిర్వరర్మ మొదలగు మహావిద్వాంసు లుండిరి ‘కథాసరితాన్సగర్’ మాతర తరంగములో జెప్పబడినది.

“సోఽహం దగ్ధా వితార్థి
ప్రయాతో దక్షిణాం దిశం
ప్రాప్తః పురం ప్రతిస్థానం
శాతవాహనభూపతేః.
రాజార్థ గత్తునిఁడై రథ శిర్యవర్మ
తేనార్చితో గురు రితి ప్రణవేన రాజ్ఞా,
స్వామి కృతశ్చివయే భీరకన్యనామ్ని
మూలోపకంఠవివేళిని నర్మవాయాః”
(కథాసరితాన్సగర్, వృత్తరంజన.)

అనదానింబట్టి శిర్యవర్మగ శాతవాహనుడు నర్మదా నదీతీరమందున్న ‘భీరకన్య’ మను దేశమునకు బ్రభువు గారజేసి రాజార్థమైన వస్తువులను బారితోషికముగా నొసంగెనని కథాసరితాన్సగర్ వృత్తరంజనం త్య శ్లోకము చెప్పుచున్నది. ‘పేటర్ప’ అను నతడు ‘జెర్రి’ పుస్తక భాండాగారములో సేకరించిన ‘గాథాసప్తతి’ చివటగల గద్యమునగల “కర్తవ్య శాతవాహనో మలయావతీం మహాదేవీం మలయావతీం” (వాత్సయిన కామనూత్రము, ద్యావకాధ్యాయము) అని యగవడు దానింబట్టి యీ శాతవాహనుడు తన దేవియగు మలయావతీని గత్తెరచే జంపెనని యవగత మునుచున్నది. ఒంగోలు తాలూకా ‘క్రాంత పట్టనము’ వాస్తవ్యుడగు శ్రీనాథ కవి సార్యభాముడు దీనిం దెలిగించితి ననెను. ఈ హలనుకు గవిత్వము డని యింకొక పేరు గలదు. ఇన్విషయము సప్తశతీ ప్రథమ శతకాంధమున గల “సప్తశతాం క ఇవచ్చలేణ బోడిఅమజ్జ ఆమ్మి మాతేణ విరచి ఆంధ్రం సాలంకారాణాం గాహణాం. (చాయః సప్తశతాని కవివర్ణితేన కోశేర్మధ్యే హలేన విరచితాని సాలంకారాణాం గాథావాం)” అను గాథవలన తెలియవచ్చుచున్నది. సప్తశతీని గాథలలో గొన్నిమాత్రమే హలని విరచితములున, దీనిని ప్రపాలితారులయిన యితర కవి రచితములున, నని ప్రథమ శతకాంతమునందున్న “రసిల జగహిత ఆంధ్ర ఏ క ఇవచ్చల ప మువా నుక ఇణిపొఇవి సత ఆమ్మి సుమత్తం పథమం గాహణం ఏం” (చాయః రసికజన వృద్ధయ దయతే కవిత్వల ప్రముఖ నుకవి నిర్మలే, సప్తశతీక సమాప్తం ప్రథమం గాథాశతక మేరిత్) —అను గాథవలన దేయవచ్చుచున్నది.

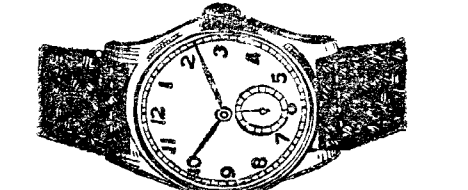
ఈ గాథయే 2-3-5-6 శతకముల యంత మందు సంఖ్యామాత్రభేదముతో బరింపబడి యున్నది. సప్తశతీకాంతము నందు “రా ఏణ విరచి ఆ ఏకుంతల జగవ. అఇణేణ హలేణ సత సత ఆసమత్తం సతమ మజ్జాం అం ఏ అం” అను గాథయందు హలనుకు కుంతల జనపదేంద్రు డని యున్నది.

హేమచంద్రుని వ్యాకరణమున శాలివాహనునే శాతవాహనుం డని పిలుచుట కల దనికలదు. ‘శాలివాహను’ డను పదము ప్రాకృత పదభ్రంశ మగు ‘సాతవాహను’ డను పదము నుండియే కలిగిన దనియును ఈ హేమచంద్రు డనుచున్నాడు. ‘శాత’ ‘సాత’ శబ్దములు పరస్పర రూపాంతరములు. సంస్కృతమున గొన్ని తావుల శ-స ల కభేదము. సర్వత్రకాదు. శాత-సాత శబ్దములు శారిక-సారిక, శాలభంజిక-సాలభంజిక—అను గణమున జేరెను. సంస్కృత శబ్దమునందుంట్లే ‘శ’ వర్ణము ప్రాకృతమున ‘స’ కార మగునని ‘శోన్సత్’ అను నూత్రము వలన తెలియవచ్చుచున్నది, ‘శాలివాహను’ శబ్దము

సంస్కృతము. ఇట్లే పర్యాయపదములగు శాత, సాత, శాల-సాల, హల శబ్దములను సంస్కృత శబ్దములు. “శాలో హలే మత్స్యభేదే”. “హల స్సా త వా హ న పార్తి వే” యని హైమ నానార్థముండును, “శాలో హలస్య పేష” అని త్రికాండశేష నానార్థములోను, “హల స్సాన్తి త్సరవాహ నః” అని హైమ నా మహాల యండును జెప్పబడియున్నది. వైరి జెప్పబడిన శాల, హలదిశబ్దము లీ తీరు న సంస్కృత శబ్దములుగా బరిగణింపబడుచున్నవి. ‘హల’ శబ్దము సమసంస్కృత ప్రాకృత మున గును. కావున ‘శ’ వర్ణము ‘హ’ వర్ణము ‘శాల’ శబ్దము ప్రాకృతమున ‘హల’ శబ్ద మగును. ఇన్విషయ పరిశీలనమున సాతవాహనోపనామకుండును హల న కు శాల సాల వా హ న, శాలివా హ న శబ్ద ము లు సం స్కృ త నామాంతరము లనియు, శాత—సాతశబ్దములు పర్యాయపదములనియు, ‘హల’ శబ్దము సహ సంస్కృత ప్రాకృతయనియు, ‘శాలివాహను’ శబ్దము ‘శాతవాహను’ శబ్దమునకు బ్రాకృతరూపము గాదనియు తెలియవచ్చుచున్నది.

ఈ సాతవాహనుని రాజవాని గోదావరి తీరమునం దిప్పుడు నిజామురాజ్యమున జెతా నని పేర్కొనబడుచున్న ‘ప్రతిస్థానపురము.’ ఇతని తండ్రి దీపకర్ణి. ఈ దీపకర్ణి మగధనేలిన చంద్రగుప్తునకు సమకాలిను డగుటంజేసి క్రీ.ముం. 310 సంవత్సరములనాటివాడు. ఆ నా డాంధ్ర రాజ్యము జలిష్ఠమైయుండెనని చంద్రగుప్తు నాస్థానముం దుండిన గ్రీకుదేశీయులు వ్రాసి యున్నారు. ఈ చంద్రగుప్తు ని పౌత్తు డగు నశోకవర్ధనుని శిలాశాసనములవలన నాంధ్ర రాజ్యము మగధరాజ్యమున కత్యాసన్నముగా నుప్రసిద్ధమై యుండెనని తెలియవచ్చుచున్నది. చంద్రగుప్తు వంశమునది బృహద్రథుని వధియుంచి యతని సేనాని యగు శృంగుడు మగధము నవహరించెను. ఈతని వంశమునకు శృంగవంశముని పేరు. ఇ వ్యంశములోని దేవభూతి యనువాని నాతని భృత్యుడగు వసుదేవుడు పద య్యతు నొనర్చి మగధరాజ్యమును స్వీకరించెను. ఈతని వంశమునకు శృంగభృత్యవంశముని పేరు. ఇరవ్యంశే మందలిసుకేశర్మ యను నానిని శ్రీ కుమడు, శ్రీ పరుడు, నీంధుకుడు, బలియును పేర్లుగల యాంధ్ర జాతీయుడగు మూర్తు డొకడు వధించి క్రీ. ము. 27 వ సంవత్సరమున మగధరాజ్యము నాక్రమించెను. ఇతని వంశమున కాంధ్రభృత్యవంశముని పేరు. కాలచక్ర పరిభ్రమణమున దక్షిణమున దీపకర్ణి సాతవాహన వంశ మంతరించుటవలననో దుర్బల మగుటచేతనో యాంధ్రదేశము మగధసామ్రాజ్యము నే ఆంధ్ర భృత్యవంశీయుల పరిపాలన మున జేరియుండవచ్చును. మన్నూలు సంవత్సరము లాంధ్రదేశమును బాలించిన రాజావళి చరిత్ర లభ్యముకాలేదు. కాని క్రీ. ము. 157 వ సంవత్సరమున గలింగదేశాధీశుడగు భారవేలు డనువాడు ఉత్కళదేశమునది ‘యదయగిరి’ యొద్ద ‘హల్లిగుంఠ’ గుహలో తాతిమిది జెక్కించిన కాసనములో ‘సాతకర్ణి’ యను. నాంధ్ర రాజు పేర్కొనబడియున్నాడు.

రాళ్లు అమర్చిన రిప్టువాచి రు 20/8

వ్వినమేద. సరిగా టైం చూపును. ప్రతిదీ 3 ఏళ్లు గ్యారంటీ. గుండ్రం లేక చతురం క్రోమియంకేసు రు. 20/8 మేలిరకం రు. 25/- బల్లవరుపు ఆకారం క్రోమియంకేసు రు. 30/- రోడ్డుగోల్డు (10 సం. గ్యారంటీ) రు. 55/- 15 రాళ్లు క్రోం కేసు రు. 38/- 15 రాళ్లు రోడ్డుగోల్డు రు 75/- రెక్టాంగ్యులర్, వంపుగలది లేక బాను ఆకారము క్రోమియం కేసు రు. 42/- మేలిరకం రు. 45/- రోడ్డుగోల్డు (10 సం. గ్యారంటీ) రు. 80/- రోడ్డుగోల్డు 15 రాళ్లు రు. 80/- ఆకారం టైంపీసు: ధర రు. 18/-, రు. 22/- పెద్దనెజా రు. 25/- పోస్టేజి ఉచితము. ఏరెండు కొనువారితై నా పోస్టేజి ఉచితము H. DAVID & CO., Post Box No. 11424, CALCUTTA

గొప్పవారితో గుసగుసలు-2. చక్రవర్తులు:

.....

రావణాసురుడు

.....

కీ॥ శే॥ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

.....

[లంకాద్వీపంలో పిడుగుతలగల శిఖరాన్నన్న తమాలవృక్షవృక్షమైన ఒకే మెల్లమీద గూర్చుని భ్యాని స్తూన్న నన్నొక గొప్ప వ్యక్తి సమీపిస్తుంది. ఇదేమిరా అని ఆశ్చర్యంతో—]

శేను: ఎవరయ్యా, తమరు? నేను రాక్షస చక్రవర్తులైన రావణబ్రహ్మ నవాసిస్తే తమరు వేంచేసారు?

వ్యక్తి: నీ వసుకున్న రావణు డెట్లా వుంటాడే?

శే: అదేమిటండీ. యెరగనట్లగుతారు! వారికి పత్తలు, కోరలు, ఇరవై చేతులూ వుండాలి. మాంచి తేజోవంతులై యుండాలి.

వ్య: కల్లా, కోరలూ, చేతులూ రఘురాముణ్ణి కేసేంతర్వా తెట్లాగుంటాయ్! ఇక తేజస్సున్నావ్—అంతే యేమిటి?

శే: ఎర్రగావుం.....

వ్య: (చిరునవ్వు నవ్వుతూ) ఎరువులూ గాని తేజ ముండదా? మూరంలూ తేజస్సు లేదా?

శే: (ఆశ్చర్యంతో) చిత్తం: తమది నిగ నిగలాడే నలుపు, ఎర్రటి కండ్లు, తెల్లటి పండ్లు—అతనుకే కాదుకదా!

రావణ: కాకం, మేమే.

శే: (నమస్కరిస్తూ) అపరాధం, శ్రమించాలి. రంగు నలువైనా తమ మొగంలో బ్రహ్మ తేజ నుట్టిపడుతుండే?

రా: ఎందుకుండదు? మేం బ్రాహ్మణులం గామా? ఇప్పుడేగా రావణబ్రాహ్మణివి?

శే: బ్రాహ్మణులే మరిచా: అయితే రాక్షసు లేమిటి ప్రభూ?

రా: ధర్మార్థకామమోక్షాల్లో ధర్మమోక్షా పత్తులు చేవతలని, అర్థకామాపత్తులు రాక్షసులకి వువారం.

శే: చిత్తం అయితే మనస్సుల్లోగూడా నలతేనాండీ.

రా: కాకం? మీలోమటు కాభేదాపత్తు లేరూ?

శే: చిత్తం, కాబట్టి చేవరాక్షసులూ, మనుష్యరాక్షసులూ ఉంటా రన్నమాట?

రా: ఔను: అయితే మాకొక్కాల్లో నిప్పుల్లేని తపస్సుప దుండేదికాబట్టి నీ వన్న రెండు తెగలవారికి క్షత్రిభేద ముంటుంది.

శే: కాబట్టి లక్షణభేదమే పాటించాలని మీ సెలవా?

రా: సెలవేమిటి, నిర్ణయమనక?

శే: చిత్తం. తమ రింత కాంతంగా ప్రసంగిస్తారనోలా.

రా: కాంతం గాకుండడానికి నీవేం రాముడవా, లాకుంటే మా కానాటి శత్రువుల్లో వొకడవా! ఏదో అడగలచుకున్నాడు, వెళ్లిరండిని మానాండంతా పంపితే వచ్చాం. నీ కేం గావాలో అంతా దాచుకోకుండా అడుగు; తోచినమటుకు చెబాం.

శే: ఈ ఆభయానికి పదివేలనమస్కారాలు! చిత్తం. తమరు బ్రాహ్మణులు గదా, వేదవేదాంగ పారగులుగదా, ద్రావిడులకు బ్రహ్మ తర్వాత బ్రహ్మం త వారై వారి వేదాన్ని చెప్పారుగదా, తమ కి రాక్షసత్వ మెట్లువడ్డది? అర్థకామాపత్తి తగదని తమ రెరుగ రనుకోగలమా?

రా: (చిరునవ్వుతో) రాక్షసత్వాని కింధాక మే మిచ్చిన సమాధాన మొకంత విచారిస్తే నీకే తెలిసేద. అయినా చెప్తాం. తగదని యెరక్కేం? ఎగుగుండే ఆ ఆపక్తిని పెంచాం! దాని కే ముందోయ్: ఒక పదార్థంవల్ల వ్యా

ధోస్తుందని యెరుగుండే దాన్నే అనుభవిస్తూంటాం జిహ్వ చాపస్థంబాత: అర్థకామాలు తగవని యెగ్గీ వాటికోసమే పాటుపడుతాం మన శ్వాపస్థంబాత. మాసంగతంతా దాన్లో వుంది. దానితో డబ్బంఠతపోలగర్వావలేప ముమిరిందా ఇక చెప్పాల, ఆ ఆపక్తి ప్రభేయాగ్నివతే ప్రజ్వలిస్తుంది.

శే: ఏ వేళలోనైనా, ఛీ! ఇది తప్పు, దీన్ని వదుల్లామని తోచదండీ?

రా: ఏమాత్రమైనా ఎప్పుడు తోచినా, రెండు ప్రమత్తతల్లాన్నుంచి వేస్తాయ్. జయప్రమత్తతా, హోలాపారప్రమత్తతా. హోలాపాన మంతే జ్ఞాపక మొచ్చిం దుండు. (ఒక సంచిలో నేదో తీసి నేటిస్తారు. అయితరవ్యాత)

శే: ఈ ఆశ్రమంలోగూడా నిది వదలేదండీ!

రా: వదల్దోయ్! వదుల్తుం దనుకోవడ మవ్యక్తం!

శే: విశేష్యర్థంలో నుంటారు గదా, అమృతాన్ని సేకరించలాక పోయినారా?

రా: స్వర్గంలో వుండడ మేమిటి? ఉన్నాం, లేమాకూడాను. మా కా నగరంలో నెక్కడ బడితే నక్కడ తిరగడాని కాంత. మాకంతా ఒక మాటగూడెంతలాగ తయారుచేసారు. ఇక అమృతమన్నావ్, చేవత లాక బాటివ తలికి రాసారు. అసలీ సీరాలకున్న పెద్ద తెగులది. ఈ అలవాటున్నవాడు ప్రాణాన్నైనా వదుల్లాడు గాని, తాను నేవించేదాన్లో నొక బొట్టు మందుకైనా యివ్వడాని కొప్పకోడు.

శే: అయితే యి డెట్లా?

రా: ఉన్నాయోగదోయ్, చేవతాపుట్టాల! అమృతాన్ని యివ్వవోగాని, మిగతా వేది కానల్లంటే దాన్నిస్తాయ్

శే: ఇంత యిబ్బందిపడుతూ తమ కనురావతిలో నుని కేమిటండీ? తమరంతా జగజెట్టిలకదా, ఒక విషపం లావదీయకపోయారా?

రా: నీవు పిచ్చినాడవ్. ఎంత జగజెట్టిలమైనా మనుషటికంటే క్షత్రిమంతులమా. మూరెడు పోవడ మెందుకూ, బారెడు కుంగడ మెందుకూ? వరనెట్టి అక్కడ్నుంచి క్రిందికి తోస్తే మళ్ళీ యథాప్రకారసిద్ధి రస్తు. ఎందుకు ఏదో విపోయింది, పోనీ.

శే: ప్రభువుల కంత కాంత మేర్పడ్డది! చిత్తం. తమ రా దిగ్విజయాల కెళ్ళేవారు, తమకంటే బలవంతులమీద నెత్తడ మెందుకండీ?

రా: బలవంతులూ, బలహీనులూ విచారించే కాంత ముంటే గా మన స్సుకు? దానికి సహ జగ ర్యోద్రే క మొక కారణం: రెండోది నారదప్రోత్సాహ మొక కారణం. నారదు డొక జగకొంటే. మాపటం కొంతకాలం బాగా సాగనిచ్చేవాడు. రోజూ సభి కొచ్చి నిన్ను మించినవాండ్లెవరూ లేరన్నట్లు ప్రసంగించేవాడు. కొంతకాలం సాగిం దనగానే నిండు సభిలో వీండంతా సామాన్యులు; వాడు మదించున్నాడు; వాడి మీది కళ్ళెరునేవాడు. అవమాన మాకుందని కొంత, వొట్టు తెలిక కొంత వెళ్ళేవాండ్లం.

శే: చిత్తం.

రా: (నవ్వుతూ) చివర కాదాళ్ళమీది గూడా పంపాడుగా శ్వేతద్వీపానికి. ఆ ఏమిన్ను—దండుముండలు నన్నొక పురుగు ననుకుని ఆడించాడించారు. మాకు ప్రాణం విసిగి ఒకదానిచెయ్యి కొరికాం. ఆమె చీదరించుకుని విసిరి సముద్రంలో బారేసింది. బ్రతుకుజీవుడాని అక్క డొక ద్వీపం తేరుకునేప్పటికి ఆ కొంటే తయూ రక్కడా—“ఏం రావణా, గొల్పాచ్చావా?” అంటూ.

శే: ఇప్పు డెప్పుడైనా కనబడ్డాడాండీ?

రా: క: బడకేం! అనుదినం వాడిదర్శనం తప్పదు. ఏం రావణా, యెట్లా గున్నా వని

కుశలప్రశ్నమటు కేస్తూంటాడు అంతే చాలనుకున్నాం! మరొకడు మమ్మల్నుక్కడ పలకరించడుగా?

శే: రంభాదేవిగా రెప్పడైనా కనబడుతుంటారాండీ?

రా: (తల వంచుకొని) కనబడకేం! అప్పుడప్పుడు కనుపించి పగలబడి నవ్వుతూ పోతూంటుంది.

శే: ఔరా, పోకిరితనం! తర్వాత: తమరు శివభక్తాగ్రేసరుల్లో నొకరు గదా. శ్రీరాముడు శివధనుర్భంగం తేసాడని విని, యెట్లా గూరుకున్నారండీ?

రా: ధనుర్భంగం తేయబోతున్నాడని విని బయల్దేరబోయేప్పటికి మారీచుడు—మామంత్రి వచ్చి, “మహాప్రభో, వద్దు వద్దు. తమరు కేవల భక్తులు. వారి ప్రేమకోమృదు త్రికాలవేది పరకు రాము డుం! గా తమ కందు” కన్నాడు. బాగుంది కదాని ఆగాం. చివరకు జరిగిందంతా విని ఊరకున్నాం.

శే: మరచిపోయినా. తమరు పరకురాముల వారిమీది కెందుకు దండె తలేదండీ?

రా: సంతటమైన ప్రశ్నే వేసావ్! ఆయన సాటిబ్రాహ్మణుడు. రాజ్య మేలేవాడు కాడు. తన కవకారంచేసిన శ్రుతియులపట వైరం వహించాడు. మా శత్రువుల్లో శ్రుతియులున్నారు. వాండ్లసంహారంతో మాపని కొంతాయన నెరవేరుస్తూంటే ఆయన్ను మిశ్రుడనుకోక శత్రువని ఆయనమీది కెత్తిపోవడ మేం రాజసితి? పయిగా, ఆయన కారపీఠాల్లగుండికి చేసిం దెరగవోయ్! ఎంత ఒడ తెలిసి గర్విస్తులమైనా అంత తెలిసినాండ్లమా?

శే: బాగుంది, చిత్తం. అంటే తమకు పూర్వపు మాయాశక్తుందా యిప్పటికీ?

రా: మాయాశక్తంటే?

శే: ఏ రూపం గావాలంటే దాన్ని ధరించే క్షత్రి.

రా: అంతగా లేడుగాని, కొంతవర కుంది.

శే: సీతాదేవిగారికి పర్ల కాల లో సంగ్రావణానంతరం తమరు ప్రదర్శించిన రూపం నా కొక్కసారి చూపించగలరా?

రా: చూపించగలంగాని, నీవు యుడుకుంటావేమానోయ్. మా తర్వాత మా కథల్ను ప్రదర్శించడాని కేసిన తోలుబొమ్మలల్లో, నాటకాల్లో మా వేవధారుల్ను చూచి జ్వరపడ్డవాళ్ళున్నార!

శే: అయ్యా, కాస్తకూ, కూస్తకూ నేను జ్వరపడేవాణ్ణి గానండి: నా తత్వం కొంచెం గట్టిదే. ఒక్కసా రా రూపం గనుపర్చి కలూక్షించండి.

రా: (హుమ్మని నిజమాపాన్ని చూపిస్తాడు.)

శే: (చూడ్చి ముహూలు చూచేటప్పటికి నా కండ్లు మిరుమిట్లు గొలుపుతాయ్. వాటిని గట్టిగా మూసుకుని) స్వామీ, చాల్పాలు. ఉపసంహరించి!

రా: (పకవక నవ్వి ఉపసంహరించి) ఎట్లాగుంది?

శే: (ఆశ్చర్యంతో) ఎట్లాగేమిటి! అట్లాటి దెన్నదూ చూడలే దనుకోవడ మెందుకూ? ఒక అరకుడియనేపు మాస్తీ యువడ మేమి కర్మం, నా ప్రాణాలే అవిసీపోతాయన్నట్లుంటే! ఆమహానుభావురా తెట్లా చూచి ఓర్పుకున్నారోగాని, మా కాలంవాండ్లు పాడితి....

రా: ఔనాను: వైమాటవకు. ఆమెగారికి మే మెప్పు డగవడ్డా కొంతసేపటికి మూర్ఛార్థవచ్చేది. అట్లాటి అవస్థలోనే మేం వారిని తీసుకెళ్లాం.

శే: చిత్తం. వారువా రంటా లేమండి వారిని?

రా: కారణం లాకపోలేదు. ఔస్తాంగా!

శే: సరే: అయితే తమ కా పత్తలు, ఇరవై చేతులు సంతటంగా వుండేవికావండీ—చివరకు నిదించేటప్పుడైనా!

రా: పిచ్చినాడా, రాక్షసుడికి నిద్రేమటోయ్, విశ్రాంతి తప్ప! జరరాగ్ని, యెడంవైపు తిరిగి పడుకోడం అనే మనుష్యులక్షణాలు మా కనవరసరమాయ్. ఎప్పుడూ మాకు వెలకింతల పడకే. ఇంతకూ అట్లాటప్పు డం తవసరమేతే వుండగా—యిప్పుడు నీవు చూస్తున్న రూప ధారణాశక్తి.

శే: చిత్తం: లాకపోలే మందోదరిదేని

గారికి దుస్సహంగానే వుండే దనుకుంటా! అయితే తమ రింత తెలిసినవారు కనా, పరదారాపరదాం పాతకమని యెరగనివారు కాదు కదా, రామాయణ కథార్థ మేమిటండీ?

రా: తెలికేం తెలుసు. కేవలం కచ్చకోసం చేసిందిగాని, లాకపోలే లంకలో నాయమ్మ అన్నా ఖ్లన్నారకదా, వట్టి తర్జుభర్జువద్దపు ఒక్కనాడైనా దుమ్మివర్తనానూచ నేమాత్రమైనా వుందా? ఇప్పటికీ వారూ, ఆమె అంటాంగాని వారిని అదీ అంటామా? ఆమహా తల్లి కిదే నమస్కరిస్తున్నాం గూడాను (నమస్కరిస్తాడు).

శే: చిత్తం. అంత కచ్చకు కారణమేమండీ? దాన్ని మరొక విధంగా తీర్పుకో లాకపోయ్యారా?

రా: నాయనా, ఈ ప్రశ్న మమ్మల్ను నేకులనేకపర్యాయా లడిగారు: సమాధాన మిచ్చిచ్చి మా ప్రాణాలు విసిరున్నాయ్ శూర్పణఖ నా చెల్లెలు. ఏమాపం గావాలంటే ఆ రూపం ధరించగలిగింది. లక్ష్మణుడు కొడుకుల జంపాడన్న దుఃఖాన్నిగూడా మరిచిపోయి తన్ను వరించింది. తాను శ్రుతియుడు—భార్యా బహుత్వా న్నుంగీరించేజాతివాడు. అయ్యా, ఆడుది తనంతట తాను వరించినచ్చింది కదాని, ఆదరించకుండా తమ్ముడిచాత నట్లాటి శ్రూరకార్యం తేయసారా! సీత వుండటటికదా ఇంతపని చేసా డీమనస్సుడు—మనుష్యులంటే మాకు విసరితపు నిరసన, జ్ఞప్తికెచ్చుకో. అదే మాకొంప తీసింది—ఆమెని కన్నగర లాకుండా తేడ్దాం కొంతకాలం, అప్పటికైనా దారికివచ్చి “రావణా, మనుష్యరూపం ధరించమన: నీచెల్లెల్నేల్లానడూ” అని ఆకేపడి చేసాం, కేవలం కచ్చకోసమేకాకుండా, లాక్ష్మణకోసంగానూ. ఇంతా ఈ మనుష్యుడు మంట్లు సహరించగలడా అన్న వెల్లిచెర్యంతో.

శే: తమ ఊహ బాగుంది గాని, రెండేదోమెల్లా స్వల్పబుద్ధి తోస్తున్నా యందులో.

రా: చెప్పవోయ్, చెప్ప; వింటాం. అంతా అయిపోయింతర్వా తిప్పు డేమంటే నేం?

శే: చిత్తం, శూర్పణఖ రాక్షసైనా బ్రాహ్మణస్త్రీ. ఆమెను శ్రుతియు డెట్లావి వాహమాడ్డాడా అనుకోకపోవడం; అంతకంటే తోచబోయే మిగతా ఊహల్నూకూడా మింగగలిగింది, శ్రీరాము డేకపత్నివ్రతిమడుకు కదా రెండవ స్త్రీ నెట్లాపరిగ్రహిస్తాడాని. ఇవంతా యెందుకూ, నా కొకటి తోనూంది. అది తమపంటి శ్రతిభావంతులకు తోచకపోయింటుందా? సీతాదేవిని తీసుకెళ్లింతర్వాత, ఆమెను వారశ్వేషిస్తూన్నపుడు తమ చెల్లెలుగారిని సీత రూపం ధరించమని యెందుకు శ్రీరాములవారి దగ్గరకు పంపారుకారూ?

రా: ఉపాయం తోచకేం, తోచింది. మాయా వేవధారిత్వం లో వర్తమానజ్ఞాన ముండదు. రాము డనుమాన స్వభావుడు. ముంటుంది గాని, పూర్వజ్ఞాన చివర కగ్నిప్రవేశం చేస్తేగాని సీతాదేవిని స్వీకరించాడు గాడు అటావచ్చిన శూర్పణఖమటుకు, “నీ వెక్కడి కల్లోచావో, అగ్నిప్రవేశం చెయ్య”మంటే? అప్పుడు మటుకు యెద్దం తప్పేవా?

శే: బాగుంది, మహా చక్కగా చెప్పారు.

(10 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంటుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేదచికిత్స తెల్లని రంగును మార్చి కాళకముగా వెంటుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కాంచినో. దబ్బు వాపమచేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2-8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3-8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5-0-0.

గమనింపు:—ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు ఔషధము.

Kesh Ranjan Aushadhalaya, M. 63. P. O. Raniganj (Burdwan).

నారసింహలేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, విక్లాక, విష్యుత్తవ, కుత్తనష్టమును హరించి బలమును కాంచి వీర్యవృద్ధి కలిగించు వరప్రసాదము—

20 డుగ డబ్బు రూ. 3-4-0 పోస్తే 10 అ.

పి. సి. ఏ. ఓకంపెని. పెండ్రే-నెల్లూరు జిల్లా

బ్రాంచి: 7 సీనుమొదలి వీధి, మద్రాసు.

రావణాసురుడు

తర్వాత, దేవి నగలమూట. పాశాంతానే తమరు చూడాలా?

రా: చూడకేం, జూచాం! కావాలనే చూడటం నటించాం. మా ఉద్దేశం చెప్పాంగా? పీతాశ్వమణానికి తగిన నూచన్నను నిరూపించుకుంటే మా ఉద్దేశ మెట్లా పఫలమాకుంది?

సే: శ్రీరాములవారు వారినహాయం గోర్తారేమో నన్ను యోచన తోచలా తమకు?

రా: తోచకేం! అసలుమే మరే జరుగుతుందనుకున్నాం. వారి మహాసభాపుడు. వారితో-అయ్యమా చెల్లెలు కిట్లాటి అన్యాయం జరిగిందింటే చెప్పాల్సిన మాట రైప్పి వారు సమాధానమరచకపోతారా అని ఆశపడ్డాం. అట్లా కాకుండా తనోబాటు భార్యవియోగ తాధ వద్దున్నా దనో, యేమో సుగ్రీవుడిపక్షం వహించి వాల్న చంపాడు రాముడు.

సే: తమరు సీతాదేవిని ఆమె, వామా అంటూ, శ్రీరాములవార్ని 'దుడు' అంటా రెండుకనీ?

రా: (మొగం విగించుటన) ఎందుకనీ లా, అలవాటు.

సే: చిత్తం. రాక్షసులకు తెలిసి నూయల్లెత్తకదా, హనుమంతుడు లంకలో ప్రవేశించాడని తమకు తెలిలా?

రా: వాడు మాకంటే మాయలమారివా డైరే యెట్లా తెలుసుంది. వాడకోకవనాన్ని గగ్గోలు చేస్తున్నా దన్ను దాకా మాకేం తెలిదు.

సే: ఆయన సీతాదేవి సెక్రుకుని పోతాడేమో వని సంజేహం కలగలా తమకు?

రా: దేవి పరపురుషు డైంబడుగా, అయినా యేమోనని చివర గురిగింది: కలిగి చూచిరన్నుని శంపెటప్పటికల్లా వాడు సముద్రలంఘన మారం భించాడు.

సే: లంఘించిపోయేటప్పుడు వెంట బడి పట్టుకురండని మీ సైనికులను పంపారు కాకేం?

రా: ఎవర్ని పంపం?! అంతా కొంప లగ అడి యిండ్లలోనిది బైతేనుకోవడంతో, ఇండ్లను చల్లార్చుకోవడంతో గోలకేడుంటే!

సే: వారుబాస్త్రం ప్రయోగించి లంకా జూవా న్నా పకపోయినారా?

రా: తోచలా.

సే: శ్రీరాములవారు దండె త్రొస్తున్నారని మీ తేసులవాండ్లు చెప్పలా? చెబితే సముద్రం బాటాచ్చి మీరేతొలిదిబ్బ కొట్టకపోయినారా?

రా: అట్లాటి సంజేహం లన్నిటికీ ఒకటే సమాధానమాయ్. నరమాత్రుడు మన త్నెం జేయగల దన్ను మొండి నమ్మకం!

సే: విభీషణున్ని వెళ్ళగొట్టినపు డాయన శత్రువుతో గలుస్తాడేమోనన్న యోజ న్నోచలా తమకు?

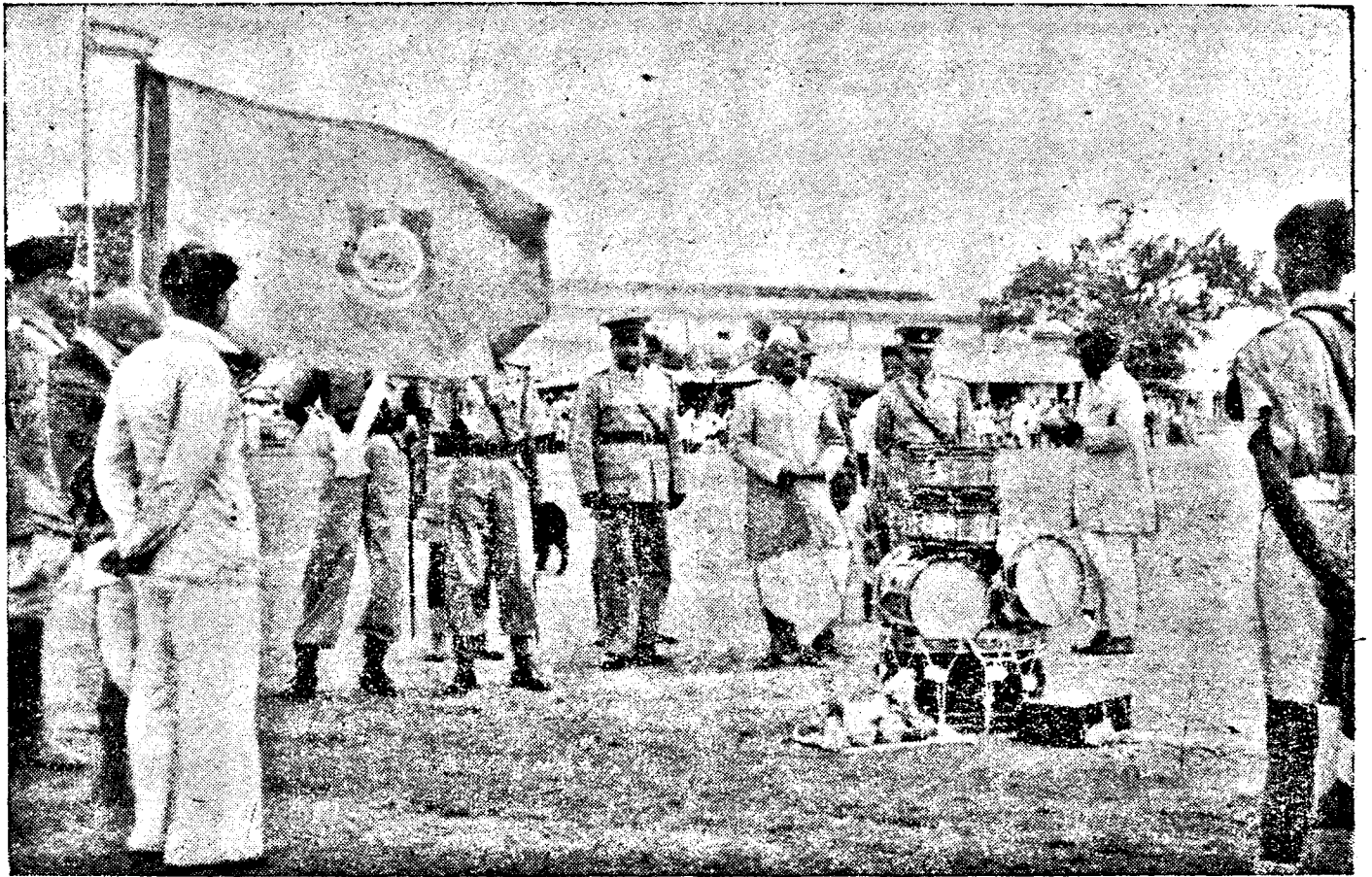
రా: తోచకేం, తోచిందిగాని అంత పని చేస్తాడా అనుకున్నాం: ఇప్పుడు చెప్పిన మొండినమ్మకంవలన చేస్తే నే మనుకున్నాం. కాని మా రహస్యాలు చెప్పి ద్రోహం చేస్తాడనకోలేదోయ్! అయినా మంచివాడోయ్! మా అమ్మగారి కరదంటే మహాప్రేమ. విడి పోయి బాగుపడ్డా; డందుకు మా కెప్పుడూ సంతోషమే.

సే: చిత్తం: మంచి మాట సెలవిచ్చారు. అయితే కంధకరుణి కేళగాని కేళ రేపి కార్యం చెడగొట్టుకోవోలే అత డేచిందాకా యెట్లాగో కాలక్షేపం చెయ్యలాకపోయారా? ఇంద్రుడంతవాడు తమబోంట్లు దండెత్తి పోయినపుడు విషధాద్రిలో దాక్కోలా? దాన్లో నవమాన మేముంది పడుపాయం గాక?

రా: నీ అవమానం ఎంగారం గాను, అవమాన ము చూచాంటోయ్? యుద్ధం ప్రాణం మోది కొస్తుంటే కేళాపాళా చూద్దానికి వీలుంటుందా, ఏదోవిధంగా రేపి అతనిచేత నైవా క్షత్రువాకేనం చేయించుకోకుండా. అథవా నీ వన్నట్లు అగుదామంటే అత నేం సామాన్యకేరీరం గలవాడా యెక్కువపో యెక్కడన్నా దాచడానికి? అదొక మహాపర్యవకాయం. శత్రువులు చుట్టేసున్నపు డతన్ని కదిపే డట్లా, తీసుకెళ్ళే డట్లా?

సే: చిత్తం. సుగ్రీవు డాయనముక్కు పీకెయ్యడ మేమిటండి?

రా: ఏం చెప్పను; కోతులు కొలిచావ్వులు మూస్తాయ!

రాయలసీమ రణసాంప్రదాయం

ప్రత్యేక సైనిక దళ మున కబ్బుట

(శ్రీ టి. వి. కృష్ణారావు)

"శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డ, పాలుపాతిన భాగ్య సీమ" యను రాయలసీమ రణసంప్రదాయములను పోషింపవలసిన బాధ్యత ఇటీవల ఇచ్చట ప్రారంభింపబడిన ప్రత్యేక సైనికదళము-రాయల సీమ తృతీయజట్టున కప్పెను.

ఇచ్చట హిందూమత ధర్మసంప్రదాయములు కాఖోపకాఖలుగా పెరిగెను.

మరల సేద 'రాయలసీమదళము' వారు కుంగ భద్రావదీరీరమున జేరక తగిన కాకుకముతో,

సే: కత్తులు మంచి వీరులని ఒప్పుకుంటారా?

రా: నెమ్మదిగ అడుగుతాకేం! వీరు లు కాకపోతే అంతంత పను తెట్లా చేస్తారోయ్; సముద్రం దాటి శత్రురాజధానిని తగలెట్టడం, సముద్రానికి వారిధి కట్టడం, కట్టుదల తో యుద్ధంచేసి రాక్షససహారంలో రాముడి పని నగం చేయడం, సంజీవిపర్వతాన్నే పెకలించుట రావడం, ఇంకా యంకా యెన్నెన్నో చేయడం వీరులు కానివారు చేయదగ్గ వేవా? వాల్టో కొన్నిటిని మా నేనాధిపు డేసీవాండ్లమో కాని, మా భటు డేయలేరు.

సే: సుగ్రీవుడు.....

రా: కాలాంతకుడు, మళ్ళీ వాలంతవాడు. మా తమ్ముడి ముక్కు జీరింతర్వాత గోపురంమీ దక్కి నేడ్డాస్తున్నానని గుర్తించి యేకలంఘన ప్రమాణంగా దాన్ని శిఖరాన్ని తన్నినప్పుడు ఏదో రాముడిచేత చావుండి నే మా గోపురం పడేలోటల బైటికి దూకొంగాని లాకపోతే దానికిందనే పడి మరణించాల్సింది. అప్పుడు వాడు చేసిన సీంసానాదం, వాడి కాలతాపు కబ్బం ఇప్పుటికి యెనల్లెటల సంకర్పరాలెనా మా చెవుల్లో గింగురుమంటూంటే! అబ్బో! (రొమ్ము కొట్టుకుంటూ) ఎక్కడి బలం, ఏం కార్యం, వాడికి వాడే యాడు!

సే: పాతాళహోమానికి తగిన బందోబస్తు చెయ్యలాకపోయినారా?

రా: ఏం జేసి, యేం లాభమాయ్. రహస్యాల్ని చెప్పడానికి విభీషణు డక్కడుండగా?

సే: అయినా, హోమం పూర్తి కాం జేయెందుకు రేచారండి? వట్టి బెదిరింకేగాని అంగడు డంత పని చేసేవాడాండి?

రా: లాభకేం జేసేదోయ్-శత్రువుడు పట్టమహిషిని జాట్టు పట్టుకుని కత్తి యులిపిస్తూ శంశ్పేదం చేస్తానంటూంటే? అయినా, అంతా అయిపోయింతర్వాత మనిద్దరం నెమ్మదిగా నీ మెల్లమీద గూర్చుని అట్లా గాకుంటే బాగుండే దనకోవచ్చుగాని, రక్తం బడికపోయ్యే

రణోత్సాహంతో కాచియుండుట, మన పూర్వ సైనిక సంప్రదాయములను జ్ఞప్తికి తెచ్చుచున్నది. చరిత్ర పునశ్చరణగా నున్నది. మద్రాసు రాష్ట్రములో, చెన్నపట్టణం, తిరుచునావల్లి, పల్నె, తాడేపల్లిగూడెం, విశాఖ పట్టణంలో, ప్రత్యేక సైనికదళపు జట్టులున్నవి. బళ్లారిలో నున్నదానికి రాయలసీమ తృతీయ జట్టు అని నామకరణము జరిగెను. జట్టుకు నాయకుడు, H. G. C. బాబ్స్వామి; ఆగు

టప్పుడు నిదానంగా ఆలోచన తోస్తుంటోయ్! ఇట్లా జరగాల్సింటే మరోవిధంగా నెట్లా గత్తుకుంటోయ్?

సే: వాస్తవం. తమ బొడ్డుదగ్గ రమ్మతలకే ముండెగదా. దాన్ని పూర్తిగా హరింపజేసక కొని కేరీరా న్నమ్మతం జేసుకోకపోయినారా?

రా: చేసుకోకేం, కొంతవరకు చేసుకున్నాం. కాబట్టి శిరశ్చేదనా లెన్నెన్నా లెక్కలేకపోయింది. ఈ రహస్య మెవరికి తెలిదు కదా, రేపెనా పూర్తిగా హరింపు చేసుకుందా మనుకుంటూండగా మావాడు తన ద్రోహం పూర్తి కావడాని కొరహస్యాన్ని రాముడికి చెప్పి ఆకలకానికే రామబాదాన్ని సరిచేయించె! ఇక చేసే దేముంది?

సే: చిత్తం. తమకంటే ఆ విషయాన్ని గురించి చెప్పగలవా డేరనుకుని అడుగుకున్నా. శ్రీరాములవార్నిగురించి 'ఒక మాటా, ఒక బాదా'మంటూ ర్పిచుకున్నాండి?

రా: మమ్మల్ని డక్కుండా నిజమేనని సీకు తెలిదూ? అతడు మాటనుగాని, బాజాన్నిగాని వ్యర్థం గానీడు: మేంమటుకు మాటా, ప్రేమా తప్పామటగాని, ఆ కీర్తి ఆకలికే దక్కింది. మంచి పేరు దక్కించుకునే యోగం మా జాత కంలో లేదు. నారదు డొకప్పు డొచ్చి "నీ బ్రహ్మర్ష మెక్కడ, ఈ యపవా డెక్కడ?" అనంటే అతన్తో నడచెచ్చాం.

(ఆకాశంలో) సోదరా, రమ్మ, తాతగారి సెలవు.

రా: వెళ్ళివస్తాం; తాతగారిదర్శనాని కల్గాలి. నీకింకా యేవైనా సందేహం లంటే, మళ్ళీ పిలువస్తాం. బుద్ధిమంతుడొలా గున్నావ్.

సే: (నమస్కరిస్తూ) దయంచండి.

రా: సుఖీ భవ!

(నిష్క్రమిస్తాడు.)

సే: మహాసభాపుడు కాంతమూలే! రాక్షసత్యం నట ననుకుంటా! (నిష్క్రమిస్తాడు.)

అడుగుల ఎత్తు ఆజానబాహుడు. వీరి క్రింద ముగ్గురు అడిగె, గోవిందరాజులునాయుడు, వాగి రెడ్డి అను నాయకులు నియమింపబడిరి. మొత్తం సైనికుల సంఖ్య 1,096-89 మంది నిపుణులైన చిన్న ఆఫీసర్లున్నార. ఈ సైన్యంలో నూటికి 40 భాగం కర్నూలు యువకులున్నారు. విశాఖ పట్టణం మున్నగు దూరప్రదేశముల నుండి కూడ కొందరు చేరిరి; అట్టివారిలో ముఖ్యులు కుష్ణే దారు నారాయణస్వామినాయుడు గారు.

రంగు పతాకం

ప్రారంభకర్త దినోత్సవమునాడు, రాయల సీమ సంగ్రామ సీతారామరెడ్డిగారు యీ దళము నకు రంగుపతాకమును బహూకరించిరి.

• పతాకపురంగు నాకా నీలిరంగు (navy blue) దానిమధ్య హంపి కొట; కుంగభద్రదానిక్రింత "పొంగి నింగిని పొడిచి" శ్రుభుచున్నది; పీటి కన్నిటిపై స్వర్ణహస్త కవచముధరించి (Golden gauntlet) తిళకల్లాడెడి ఖడ్గము ఆకోకుని ధర్మచక్రముపై ప్రదర్శింపబడెను; పీటిక్రింద యీ క్రింది నూక్తి సంస్కృతభాషలో లిఖింప బడెను: "దేవదేవసంసేవకా" "దేవేమానకు, దేవునికి దాసుడను," అని అర్థం.

దేశరక్షణకై ఎదురుచూచేసే యీ వీరుల కథ నమలే మనభావి చరిత్రలో ప్రకరణములగుగాక! ఆంధ్రభాషాయోషకు తేలంకారములమర్పి, పరదేశీకులై తన పోషణలో నున్న మహమ్మదీయులకు కూడ మనీసులను కట్టించి మత సహనమును ప్రకటించిన శ్రీకృష్ణదేవరాయల సంస్కృతిని, సంప్రదాయములను, రాక్షుల సీమ యోధులు తమ భుజస్సంధములపై గర్వముతో మోసి, తమ పూర్వపుత్రాన్నత్యమును మాతృదేశ భావిగౌరవమును ఉచితరీతి పోషింతురుగాక!

• దేశగర్వము దీప్తిచెందగ దేశ చరిత్రము తేజరిల్లగ దేశ మరసిన ధీరపురుషుల తెలిసిపాడర తమ్ముడా!"

"పొండవేయుల పడునుకత్తుల మండి మెరిసిన మహితరణకథ కండగల చిక్కని తెలుగుల కలసి పాడవె చెల్లెలా!"

"లోకమంతట కొక వట్టిన కాకలిసరి కదన పొండికీ చీకటివాని కేవల పడముల చేర్చిపాడర తమ్ముడా!"

కుంగ భద్రా భంగములతో పొంగి నింగిని పొడిచి శ్రుల్లి భంగపడని తెలుగు నాథుల పాటబాడవె చెల్లెలా!"

—(రాక్షు)

కథానిక :

రచయిత :

పరిక్రమ

శ్రీ వి. సూర్యనారాయణ

జగన్నాథరావుకి తన భార్య విషయం ఒక పెద్ద సమస్య అయిపోయింది. కాత్యాయని ప్రవర్తన అతనికి రెండేళ్ళనుంచి కాస్త అనుమానంగానే ఉంది! అయితే, నోరు తెరచి గట్టిగా అడిగే సామర్థ్యంకూడా అతనిలో ఏమోకానా లేదు. పోతే, తన కళ్ళతో స్వయంగా చూడకుండా తా నట్లా అనుమానించకూడదని అతడప్పుడప్పుడనుకోకపోలేదు.

కాని ఆఫీసులో తనతో పనిచేసే గుమాస్తాలకి కూడా బాతాఖానీ వెయ్యడానికి తన భార్య విషయమే కావలసివచ్చిందని తెలిసేసరికి అతనికి వికారమైతినట్లే అయింది. ఆ రోజు రామ్మూర్తి, శేషయ్య చేసే వెధవసంభాషణలతో అతని చెవి నే పడాలా?

‘జగన్నాథరావు అలను చూసుకుని అతని పెళ్లాం రోజురోజుకీ రంగేళిలాగా తయారవుతున్నాడే’ శేషయ్య మాటలూ, ‘మూడో పెళ్లి పెళ్లాం అంతకన్న మరేం చేస్తుందిలే?’ అనే రామ్మూర్తి సమాధానంకూడా అతను స్పష్టంగానే విన్నాడు. అపలే అనుమానంతో కళ్ళి ఫ్రంట్ను అతనికి సంభాషణ ఒరిగినపుడు మీద కారం ఇల్లినట్లు పనిచేసింది. ఆ రోజు రోజుల్లా జగన్నాథరావుకి పనిమీద దృష్టి లేదు. తనకు మూడవ వివాహం అయిన దగ్గరనుండే అప్పటివరకూ గడిచిన కాలాన్నంతా ఓసారి సింహాసనాకరం చేసుకున్నాడు.....కాత్యాయనినంటే అప్పరపకు తనవంటి మనుషు మల్లినవాడు భర్తేమిటన్న అలోచన అతనికి మొదట్లో కలగకపోలేదు. కాని తన అవసరం ఆ అమ్మాయి కష్టసుఖాల్ని సూక్ష్మ అట్టే అలోచించడాని కక కాకాన్నిచ్చిందికాదు. తనను వివాహం చేసుకోకపోవాలి. చేసుకుంటేమాత్రం తన అడగులకు మడుగు లాగుతూ ఉండవలసిందే! తననే దైవంగా చూసుకుంటూ, పరపురుషుణ్ణి కన్నెత్తి చూడకూడదు: పన్నెత్తి పలకరించకూడదు..... ఈ అగతులేని ఆలోచనాప్రవాహంతో పడి పెద్ద గుమాస్తా రెండుమూడుసార్లు పిల్చివా విసిరించుకోక చీవాట్లు కూడా తిన్నాడు.

సాయంత్రం యింటి కేళ్ళప్పుడు బహారంతా తన్ను చూసి నవ్వుకూన్నట్లే అనిపించింది. కనబడకపోతే అన్న పెళ్లి రిక్తున్నట్లే తోచింది! గుమ్మంలో ఆడుగు పెడతూనే— ‘ఏమిటి నీసంగతి? నన్నెందుకీలా అల్లంపెడతావు?’ అని భార్య నడిగే ద్రావ శీ అనుకున్నాడు. కాని అలోచించగా అదాట్లేమంచి పద్ధతిగా తోచలేదు. అడిగినా తనభార్య తనకు నిజం చెప్పదన్న బెదురు తనమనుస్సులో బాగా మెడల్పాడి. పరీక్షించి తన భార్య ప్రవర్తనలోని లోపాల్ని తానే కనుక్కుని, ఆ విషయకీ అయితే మన్నించడానికి, దుక్కిలే అయితే తగిన బుద్ధి చెప్పడానికి ముందే నిశ్చయించుకున్నాడు. అయితే యీ పరీక్షా సమయంలో మాత్రం తా నజ్జాతంగానే ఉండాలి. ఎన్ని పర్యాయా లాలోచించినా యీ పద్ధతే బాగా నచ్చిందని మనస్సుకి.

గుమ్మ మెక్కుతూనే భాగ్యతో, ‘ఏమే! తొందర పనిమీద నే నూరికి వెళుతున్నాను. రెండు మూడురోజుల వరకూ రాతేనేమో! ఇల్లుమాత్రం జాగ్రత్త. తలుపులుకో! అనిచెప్పిసి బట్టలు మార్చుకుని వెళ్లి పోయాడు విధిగాకి.

జగన్నాథరావు ఆడబాద్యే నాటకానికి సుబ్బారావు సాహాయ్యంకూడా ఏమాత్రమో లేకపోలేదు. జగన్నాథరావు ఆనాడు మార్పిక వేషానికి కావలసిన పాంసులన్నీ సుబ్బారావే జతపర్చి డని చెప్పాల్సి. వేషధారణ పూర్తయిన తర్వాత సుబ్బారావిలా ధైర్యం చెప్పాడు: ‘నీభార్య కాదు కదా, ఆమెనుపుట్టించిన బ్రహ్మ కూడా నిన్ను గుర్తుపట్టలేదు. నీ పేరు మ రి చి పొయ్యేవు నుమా! మోహనరావు పొర పాటు పడ్డాడు. వెళ్లిరా.’ అని వీధిలోకి సాగినంతేడు. జగన్నాథరావు నటించవలసిన పాత్ర యిక్కడినుండి కొంచెం కష్టమయినదే. తను మారువేషం లో ఉన్నట్లు తన భార్య

ఏ మాత్రం ఆహోకి తీసినా, తన భార్యకొంగ తనం పట్టలేదు. ఒకసారి తేబులోంచి అడ్డాన్ని తీసి, ఓ పిథిడిపం క్రింద నిలబడి తన స్వయా పాన్ని చూసుకున్నాడు. నాలుగైదు నిమిషాలట్లా చూసుకున్న తర్వాత, తన పూర్వ రూపానికి, ప్రస్తుత రూపానికి. కావలసినంత భేదం ఉందని గర్లయించుకొని కృప్తిపడ్డాడు. తాను భార్యయందు నటించవలసిన విధానం దారిలో ఊహాగానం చెయ్యడం మొదలెట్టేడు..... మొట్టమొదట తన పేరు మోహనరావనీ, తన భార్యకు, అనగా జగన్నాథరావుభార్యకు వెళ్లి నట్లా చెప్పాల్సి. తరువాత చేయవలసిన విధానాన్ని గురించి చాల వరకూ అలోచించేడు. కాని అతని చంచల బుద్ధికి నిమిషాని కొక మిది రిగా తోచింది. ఈ విషయంలో అతడొక నిర్ణయానికి వాతేకపోవడం కల్ల సమయానుకూలంగా అక్కడ ప్రవర్తించడాని కే నిశ్చయించుకున్నాడు.

గుమ్మ మెక్కుతూనే తలుపు తట్టేడు. కాని కాత్యాయని తలుపు తెరిచేసరికి అతని కాళ్ళు కొద్దిగా ఒణికిన సంగతిమాత్రం నిజం. తా నా సమయంలో ఆచరించవలసిన విధానాన్ని జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని, ‘జగన్నాథరావుగా టన్నారా? మాది న్నెలూరులండి. నాపేరు మోహనరావం బాగు. ఆయనతో కొద్దిగా మాట్లాడవలసిందే...’ అని వప్ప చెప్పేసేడు. అప్పటి వరకూ తన పాత్రనభినయించడంలో పొరపాటు లేదని కృప్తి పడ్డాడు.

‘ఇంట్లో తరండి సాయంత్రం బండికి దూకి వెళ్ళారు’ అని చెప్పింది కాత్యాయని.

‘అట్లాగా. ఆయన్ని కలుసుకోకుండా వెళ్లి పోవడమే? వెనకచిక్కు—యీవూళ్ళో నాకు తెలిసిన నాళ్ళు కూడా ఎవ్వరూలేరు. పోనీ, యీ రాత్రికి వివాహంనను పడుకొనినీ జగన్నాథరావు వారు వచ్చే వరకూ ఉండి కలుసుకుని మరీ వెళ్లి పోతాను.’ అన్నాడు—రాత్రంతా అక్కడే పడుకుండుకి ఆమె యిష్టపడితే భార్యద్రవర్తన కొంతవరకూ కనిపెట్టడానికి అవకాశ ముంటుందనే ఆశతో.

ఈసారి కాత్యాయని అతని ముఖం లోకి నిదానంగా చాలా తీర్క్కుగా చూసింది. అతనికి కనబడకుండా ప్రక్కకు తిరిగి పైట చెంద గు చాటున ఓ సారి నవ్వుకుంది. తన భర్త తో చిన్నపాతం నేర్పాలనే కొంటే తనం ఆమెలో అప్పడే మొలకెత్తింది. అతని వైపు తిరిగి యిట్లా అంది: ‘మీరావకో నాకు తెలియదుకాని, మీవాలకంచూస్తే నాకు చాలా అనుమానంగాఉంది. మీరు పెద్దమనుషుల్లాగా నడుచుకోవడంలా. అగ్రరాత్రివేళే తలుపు తట్టి, నా భర్త యింట్లో తేరిని చెల్లొన్నా విక, మొండితనంగా ‘లోపల పడుకుంటాను, స్వయం యిమ్మని అడగడంలో మీ ఉద్దేశ్యమేమిటి? ఇదేం సానికొం పడుకున్నారా? సంసార్లుండే యిల్లనుకున్నారా? తక్షణం గుమ్మం దిగులేనే దిక్కే. లేకపోతే యిగనుపారురవాళ్ళును పిల్చి తగిన బుద్ధి చెప్పిస్తాను. జాగ్రత్త! దిగండి ముందు గుమ్మం! అని దులిచేసి ఛదాల్చి వీధితలుపు మూసేసి లోపల గడియ పెట్టేసింది.

జగన్నాథరావు గుండెకొట్టుకోవడం ఒక్క సారి ఆగిపోయి మల్లాయధాప్రకారం తన పని నిర్వర్తించుకుంది. అతడొక్క గంతులో వెళ్లి వీధిలో పడ్డాడుకాని, తాను నెందిన దిగ్భ్రమ వేగం పడలిపోలేదు. తాను విన్నదానికి ప్రత్యక్షంగా కన్నదానికి ఎంతవరకూ సంబంధ ముందో అప్పడే అతని కర్మమింది! తన భార్యను ఎంత ఆపార్గంచేసుకున్నాడు!! ఆమె నిర్దోషిత్వం తన కిన్నాళ్ళవరకూ తెలిసిరాలేదు. అదేనా ప్రత్యక్షపరీక్షవల్లనే. తనిన్నాళ్ళూ చూస్తూ వచ్చిన భార్య బాహ్యప్రవర్తనబట్టి తా నవనసరంగా అపోహపడ్డాడు. తానింక మోహనరావుగా చరించవలసిన అవసరం దాటి పోయింది. వెంటనే జగన్నాథరావై తన యింటిగుమ్మం ధైర్యంగా తాక్కొమ్మ. ఈ సంఘటనవల్ల తన

భార్యకు నిజంగానే తనమీద ప్రేమ ఉందనీ, ఆమెకు పరపురుషుల వాసనైనా కీటికీడగ అతని కర్మమైంది. ఈ ఆలోచనలంతమయ్యేసరికి సుబ్బారావు బసదగ్గరకు వచ్చేడు. పెల్లగా లోపలి కెళ్ళి, ఎరువు దుడ్డులు తీసేసి ఎప్పటి జగన్నాథరావే అయిపోయాడు. సుబ్బారావుని పిల్చి జరిగిన విషయంచెప్పి, ‘ఈసారి నా భార్యను న్నెండు చేతులా ఆహ్వానించవచ్చునోయో!’ అన్నాడు గర్వంగా. కాని అదెట్లానో సుబ్బారావు కర్మంకాలా.

జగన్నాథరావా రాత్రి భార్యను చూడడానికి రెండవసారి బయలుదేరేడు. అతనికి దారికడకూ ఉన్న నిండుధైర్యం తన యింటి మెట్లెక్కి తలుపుతట్టి పిలిచేప్పుడు లేకపోయింది. సగంధైర్యం తోనే తలుపు తట్టేడు: ‘ఏమే! తలుపు తియ్యి.’

‘ఎరూ?’ అని ప్రశ్నించింది భార్య కళ్ళు నలుపుకుంటూనే కిటికీదగ్గర కొచ్చి.

‘నేనూ తలుపుతియ్యి’ జగన్నాథరావు కూడా అదే కిటికీదగ్గర కొచ్చి.

‘అంతే, మీ పేస?’

‘నేనే! జగన్నాథరావునీ.’

‘ఇంచాకా నా పేరు మోహనరావంటూ వచ్చినవాడినే కదూ. ఇప్పుడు నా భర్త పేరు పెట్టుకొని, నీ మొరల్లుంటూ మళ్ళా వచ్చావు? మర్యాదగా యిక్కణించి వెంటనే పో.’

‘నిద్రల్లో మాట్లాడు తూన్నట్లున్నావు. జాగ్రత్తగా చూడు. నేను నీ భర్తనే.’

‘నాకు తెలియకపోతే యింకా చెపుదువు కాబోలు! గంట క్రితం వచ్చినవాడిని ఎంత మార్చివేషం వేసినా, నీ రూపుపోలిక పట్టలేనా, నీ గొంతుక గుర్తుపట్టలేనా? నేను నా భర్తను తెలిసికోలేనంత మూర్ఖరాల్ని కాదు. ఆయన రాత్రికి రానని చెప్పి మరీ వెళ్ళారు. ఆయన లేరని తెలిసినవెవ్వనో దొంగ వేషం వేసుకొచ్చి నట్లున్నావు. వెంటనే యిక్కడినుంచి కదులు.

ను వ్యవంథ గొంతు చించుకున్నా మోసం జరుగు తుందని తెలిసికూడా తలుపు తెరిచేపాటి వైరి దాన్ని కాదు. ఇంకా మొండికెత్తి యిక్కడే నిల్చుంటివా, నలుగురూ వస్తారు. ననుబాటు పాలు కావలసివస్తుంది.’

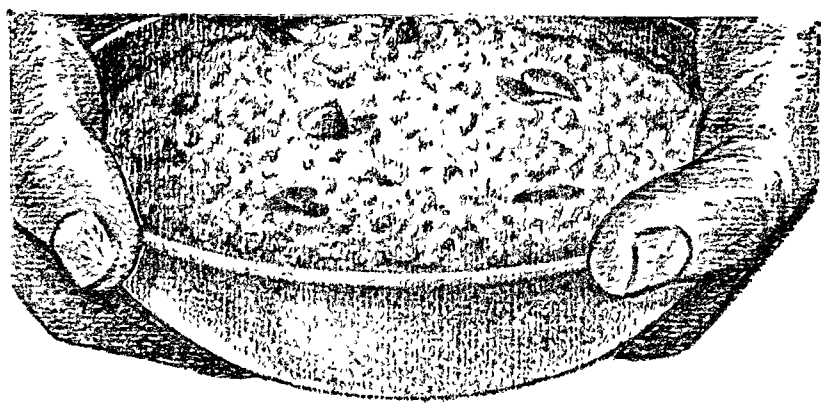
జగన్నాథరావు కిప్పుడు తద్దినం కొనితెచ్చు కున్నట్లుయింది. దూరంగా ఆలోచించినమీదట తానా అగ్రరాత్రివేళ అట్లా నడివీధిలో గొంతు చించుకుంటూన్నప్పుడు నలుగురూ వింటే తనకే నగుబాటన్న జ్ఞానం కలిగింది. ఈ రోజు ధిక్కరించిన భార్య మరునాటికి మారుకుందా? ఆమెకు తనంతటతాను నచ్చుచెప్పితే లాభం లేదు. సుబ్బారావునికూడా తీసుకొచ్చి, తనే ఆమెను అగ్నిహోత్రంసాక్షిగా వివాహం చేసు కున్న భర్త అని నచ్చ చెప్పించడలెప్పుకున్నాడు.

ఆమెపోతివత్త్యం మీద అప్పటికి అతనికి బాగా గురి కుదిరింది. వెంటనే వెళ్లిపోయి సుబ్బారావుకి రెండోసారి జరిగిన సంగతంతా తు,వ తప్పకుండా చెప్పేవాడు. సుబ్బారావుకూడా న్నేహితునికి వచ్చిన ఆపదకి ఆడుకో తల్పు కున్నాడు. అతనికూడా వెళ్లి కాత్యాయని ముందు, ఆరాత్రి ఆమెదగ్గరకు రెండోసారి వచ్చినవాడే ఆమె భర్తయిన జగన్నాథరావని సాక్ష్యం చెప్పడానికి సిద్ధపడ్డాడు.

సుబ్బారావు తోడైరాగా, జగన్నాథరావా రాతే మూడవపర్యాయం తన తలుపు తట్టి భార్యను పిచ్చేడు. ఈ సారి లోపలనుంచే వచ్చింది జవాబు.

‘ఎర రది? ఇప్పుడు తలుపు తియ్యడానికి వీలేదు. మా ఆయన అలిసిపోయినచ్చి యిప్పుడే పడుకున్నాడు. గోలచేస్తే లేచి పోతారు. ఆయనతో మాట్లాడే పని ఉంటే ప్రొద్దున్నే మాట్లాడవచ్చు. ఇప్పుడు వెళ్ళండి.’ ‘దామిట! కథ అడం తిరిగింది’ అన్నాడుసుబ్బారావు.

‘భార్య రూపవశీ శత్రుః’ అనుకున్నాడు జగన్నాథరావు.

కుంకుమపువ్వు వర్ణముగల పచ్చముల్లంగి హల్వా డాల్డాతో ఆయాదదేసినదో శ్రేష్ఠముగానుండును!

ఆరపోను పచ్చముల్లంగులయొక్క తొక్కలను తీసివేసి వాటిని బాగా కోరండి. రెండు కప్పుల పాలను ములుగచెట్టి పచ్చముల్లంగులను కలుపండి. తరువాత వాటిని నెమ్మది మంటమీద నుంచి పాలు చాలవరకు పీల్చుకొనబడేదాకా రలియబెట్టండి. ఒకటిన్నర కప్పుల పంచదార, బాదముకాయ ముక్కలు, విస్త్రాలు మరియు ఎండు ద్రాక్షపండ్లను కలుపండి. మిశ్రమము లోని ద్రవము ఇంచుమించుగా జగిరిపోయేదాకా వండండి. తరువాత అర కప్పు చాల్దాను వేడిచేసి మెల్లమెల్లగా కలుపండి. తరువాత మిశ్రమము ఎట్లా నగునంతవరకు వేపండి. ఒక చిటిక నలగగొట్టబడిన ఏలకి కాయలు, నీటితో కలుపిన పాతిక తేనెటి నంబా కుంభమపువ్వు కలుపండి. చాల్దా వేడుగా వచ్చేదాకా వండండి. వేడిగానో లేక చల్లగానో హల్వాను వడ్డించండి.

“ఆరోగ్య రక్షక”
ఆహారములు ఏవి?
రోగమును ఎదుర్కొనే
ఆహారములు.
ఈవిషయమై ఉపయోగ
కరమైన వివరములకు
మాకు ప్రణయం ది.
ఉచిత సలహా కొరకు
ఇవ్వకో—లేక ఏరోజైనను
ప్రణయం ది!

ది డాల్డా
అడ్ వైసరి
సర్వీస్
బోస్ట్ బాక్స్ నంబరు 353,
బొంబాయి!

నిజామసంస్థానం

వివరం

నిజామ ప్రాంతము =

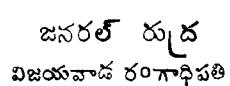
భారతదేశ మూలము =

పెద్ద నదులు =

చిన్న నదులు =

సరిహద్దు రేఖలు =

హైదరాబాద్ శాంతిభ

యథార్థపు ఒడంబడికమూలంగా, సికింద్రాబాదు నుంచి భారత సైన్యాలు గత నవంబర్లో

18 వ తారీఖు ప్రార్థన పదింటిలకల్లా
కొందరు సైనికులు హోలొపురనుంచి బయటై
ఉస్మానాబాదుజిల్లాలో ప్రవేశించారు.
30 మైళ్ళు సాగి, నల్లర్లలో భోజనాలకు
మజిలీ చేశారు. దక్షిణాన విజయవాడనుంచి ఒక

ఉన్నాయేమో తప్ప, ఎగిరి ఎదిరించిన విమానం అంటూ, తీరా విమానాలున్న ఆ చోటేదేలేదు.

మన నైస్కాలకు సాగినకొద్దీ రెండురకాల మన్నన లభించింది. ఒకటి దోస పాడుగునా స్వాగత మిచ్చే ప్రజాసేవ. రెండు చాటునా మాటునా తెచ్చుకున్న కుపాకుల్లో ఎదిర్చు బోయి, తీరా సమర్పించుకొన్న నైజాం గూండాలు.

మధ్యాహ్నం ఆర్యేటప్పటికి, అక్కడ హైదరాబాదులో భారత ఏజెంటు జనరల్ ఇంటిచుట్టూ గూండాలు చేరారు. రజాకార్లకు, ఢీకార్లకు, సిద్ధిపాలా వారికి, నైజాంసైనికులకు ఇళ్లచుట్టూ చేరటం, ఇంట్లో ప్రేమిలను తెరచటం, ఇంట్లోవారిని చంపటం, ఇంటిని దోచి నిప్పు పెట్టటం—బాగా తెలిసిన కని. కాని ఈ మధ్యకాలంలో నైజాం చేసినమంచి పని ఒక్కటే. అదేమంటే, ముస్లిం మురక్షిత ప్రజానీతికి తీసికొనిపోవటం. ఏమైనప్పటికీ, ఇలాంటి మంచి పనిని నైజాం చేయగలగటాడని ఎవ్వరూ అనుకోలేదు. ఈ ఒక్క మంచిపనితో, పరిష్కారం తగ్గవునటానికి నైజాంకు అవకాశం కలిగింది. మధ్యాహ్నం లోగా మన సేనలు సాగటం ప్రారంభించాయి సర్దు రద్ద గృర రజాకార్లను ముందు పెట్టుకొని నైజాం సైనికులు మనసైనికల నెదిరించారు. రజాకార్లు మన కుపాకులకు ఆహూతి కాసాగారు. వెనక ఉన్న సైనికులు పలాయనం చిత్తించసాగారు. ఈ సీతిలో రజాకార్లకు లొంగిపోవటమే ఆత్మ గౌరవంగా కనపడింది. ఇదేవిధంగా విజయవాడ నుంచి బయలుదేరిన పోలీసుల భానికీ కూడా రజాకార్ల తమ ఆత్మగౌరవ ప్రదర్శనాన్ని చేసుకున్నారు. అసలు ప్రతిఘటనలోనూ ఇదే పద్ధతి. రజాకార్లను పట్టి ఇవ్వటంలో భారత పోలీసుల్లో ప్రజలు అమోఘంగా సహకరించారు. ప్రజలు తమంతామే రజాకార్లకు బుద్ధిచెప్పలేదు. ఎంత మంచివాళ్లు!

తుంగభద్రం తెలలను పడగొట్టే యాత్రలని రజాకార్లు తెగ తాపత్రయ పడ్డారు. కాని మన పోలీసులు వారి చర్యల్ని సాగనివ్వలేదు. ఈ ప్రాంతంలో విధ్వంసం చేయాల్సిన స్థానాలనేక ఉన్నాయి. అందువల్ల ఇక్కడ నైజాం సేనలు, గూండాలుకూడా బాగా పోగొడారు. కాని ఇంతవరకూ నిర్బంధపడిన తుంగభద్ర ప్రాజెక్టునుగాని, తుంగభద్ర వంతెనలనుగాని “అలవాటు ప్రకారం” నాశనం చేయలేక పోయారు. అయినా మన పోలీసులకు ఇక్కడ కాస్త బలమైన శత్రువు ఎదురొచ్చాడనక తప్పదు. మన పోలీసుల సాహసానికి వింత పదాలి—సంతోషించాలి.

మర్నాడు-అనగా 14-9-48 ఉదయం తిరిగి మన వారి ప్రయాణం సాగింది. ఒక్కోజాతోనే రజాకార్లకు, నైజాం సైనికులకు సయోధ్యత లేకుండా పోయింది. మక సిచ్చితో పోట్లాడుతున్న రజాకార్లకు నైజాం సైనికుల సహకారం లేకపోయింది. రజాకార్లు ముస్సుల శత్రువుల మధ్యపడ్డారు. ఒకరు నైజాం సైనికులు—

జనరల్ కరియప్ప, జనరల్ చౌదరి

ప్రజలకు తమ సైనికులవైగల ప్రేమకు ఇదే మహా నిదర్శనం.

నల్గొండ, వరంగల్ జిల్లాలలోని రజాకార్ల నందరినీ ఖమ్మంమెట్టు దగ్గర పోగుచేక రని ఒక కదంతి పుట్టింది. కాని డి. వి. జి. సుబ్బరాజు అధ్యక్షతన క్రింద నడుస్తున్న మన పోలీసు దళానికి ఈ రజాకార్లపోగు, చీమల పోగులాగా కన్పించింది. మధిర చేరి అక్కడ నుంచి ఖమ్మంమెట్టుకు సాగారు.

బ్రిగేడియర్ ముదక్ సింగ్ జీ నాయకత్వం క్రింద మార్చాపేట వైపుకు విజయవాడ దివ్యంగా సాగిపోతోంది. అలంపూరు మనచే జిక్కింది. కర్నూలు ప్రాంతంలోని కాంది శివులు సంసానంలోకి ప్రయాణమయ్యారు. మన సైనికుల కౌరవ్యభారత చూచిన తర్వాత ప్రజల కలాంటి విశ్వాసం కల్గుటలో ఆశ్చర్యం లేదు. బల్లారా దగ్గరనుంచి సాగిన మన సైనికులు నిరాశాటంగా సాగిపోయారు.

ఉన్నావాబాదు జిల్లా దాదాపు అంతా ఆక్రమింపబడింది. మధ్యాహ్నం నీకి జాల్నా (ఔరంగాబాదుజిల్లా) పడిపోయింది. హోస్పే

మాడోనాడు, అంటే 15-9-48 నాటి నడక, నల్లరుపై నడకలాగా సాగిపోయింది. దొలతాబాదు, సూర్యాపేట, ఖమ్మంమెట్టు-వరసన పడిపోయాయి. హోస్పేటదగ్గరకూడా రజాకార్లు వెన్నుచూపటం ప్రారంభించారు. సికింద్రాబాదు కనుచూపుమేరలో ఉన్నట్టు ఆశలు వ్యాపించాయి. నైజాం, జార్జిరాజుకు ట్రామిక్కు విజ్ఞాపనలు పంపుకున్నాడు. కాని ప్రపంచంలో ఏద్యూ—ఒక్క పాకిస్తాన్ తప్ప—నైజాంకు సహాయం చేస్తామని అనలేక పోయారు. ప్రపంచంలోని ముస్లమానులంతా కోపోద్రిక్తులవుతారని లాయర్ ఆలీ హెచ్చరించాడు. ఆరబ్ లీగ్ వారికి మాత్రం ఇందులో సంబంధంలేదని, లీగ్ కార్యదర్శి ప్రకటించాడు.

మన సేనలు సాగిపోతుంటే, రజాకార్లతో నిండిన మన రైళ్ళు బొంబాయి, మద్రాసు, మధ్యరాష్ట్రాలలోకి పరుగెత్తటం ప్రజలు వింతగా గమనించారు. 15-9-48 ఫలితాలు, విజయం దగ్గరకు వచ్చేసినట్టే కన్పించాయి మన సేన లీనాడు ఆక్రమించిన హోమ్లూబాదుకు, సికింద్రాబాదు నల్లమెట్టు. అన్నింటికంటే ముఖ్యమైన విజయం ఔరంగాబాదులో. ఔరంగాబాదు కలెక్టరు తెల్లజండా చూపి దాసోహ మన్నాడు. కాని ఔరంగాబాదులో

(తరువాయి 21 వ పేజీ)

వ్రతలకై భారతప్రభుత్వ సైనికచర్య

పోలీసుదళం బయల్దేరి బొమ్మకల్లు చేరింది. మరో పోలీసుదళం కర్నూలునుంచి బయల్దేరి, కర్నూలు సికింద్రాబాదు రైల్వేలైను నాక్రమించుకో సాగింది. ఇంకో సైనికదళం హోస్పేట దగ్గరనుంచి మునిరాబాదువైపుకు నడిచింది. మధ్యరాష్ట్రాలనుంచి బయల్దేరిన ఒక సైనికదళం ఎల్లూర్ నాక్రమించేసింది. మొదటి దెబ్బతోనే సగం యుద్ధం ఆఖరు. నిజాం, సంసాన పాలకులు, ఒక్కడెబ్బతో-పంచాగ్ని మధ్యం లో పడ్డారు. మహాఘనత వహించిన శ్రీవారికి రిమానాలు ఉన్నాయనే మన వారి అనుమానాలు. అందుకనే మొదటిదెబ్బలో వరంగల్, బీదర్, ఔరంగాబాదులలోని శ్రీవారి విమానాశ్రయాల్ని మన విమానాలు వెల్లి ధ్వంసం చేసినవచ్చాయి. సమయం వస్తే పాకిస్తాన్కు పారి పోదామని దాచుకొన్న ఒకటి రెండు విమానాలు ఏమన్నా

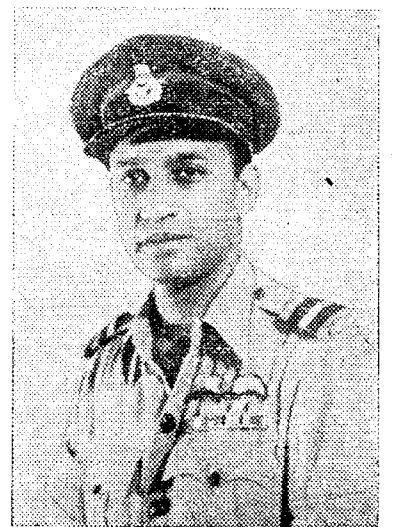
రెండు ప్రజలు—మాడు భారత నైస్కాలు. ఇందులో డేమంగా ఉండే పద్ధతి ఒకటే; భారత సైనికులకు చిక్కిపోవటం.

పోలాపూరు నుంచి బయల్దేరిన దళం ఒకటి ఉన్నావాబాదు జిల్లా గుండా ఎర్నల్ వైపు, ఒకటి సికింద్రాబాదువైపు సాగింది. విజయవాడ నుంచి బయల్దేరిన దళం చీలి ఒకటి మార్చాపేట వైపు, ఇంకొకటి కమ్మంమెట్టు వైపుకు సాగాయి. మరొకదళం ఔరంగాబాదుకు ప్రయాణం కట్టింది. ప్రతిరంగంలోనూ మనవారిదే ముందంజ. ముందుకుపోయే బాధ్యతతోపాటు, రజాకార్లను రక్షించటం కూడా మన వారి బాధ్యతే అయింది!

హోస్పేటదగ్గర పోట్లాడుతున్న మన పోలీసుల కోసం, హోస్పేట ప్రజలు 5000 మందికి సరిపడే భోజనాలు పంపారు! స్వతంత్ర భారత

బలో మాత్రం తీవ్ర పోరాటం సాగుతోంది. ఇన్ని రంగాలకు మంచి ఉత్సాహం లభించటానికి, మన విమానదళం కారణం. వైస్-మార్షల్ ముఖర్జీ ఇన్ని రంగాల్లోనూ, ఎక్కడ విమాన చర్యలవసరమో వేయి కళ్ళతో చూసి ప్రవర్తించాడు. ఏది ఏమైప్పటికీ మద్రాసుసహ్యాదుల జరిగే చర్యలను నడుపుతున్న మేజర్ జనరల్ రుద్రకు, హోస్పేటలో చేతులారా పని కలిగింది. తుంగభద్ర వంతెనల, ప్రాజెక్టు మురక్షితంగా ఉంటానికి హోస్పేటదళం మంచి జాగ్రత్త తీసుకుంది.

సంసానంలోని వివిధజిల్లాల పాలనకు, భారత ప్రభుత్వంవారు మన కలెక్టర్లను నియమించారు. ఆక్రమింపబడిన ప్రాంతాలకు వెళ్లి అక్కడ పరిపాలనను జరపటానికి మన ఆధికారులే పూనుకొంటారని తెలియటం ప్రజలకు చాలా ఉత్సాహం కలగజేసింది.

హైదరాబాదులో మన వైమానిక దళములను నడపిన ఎయిర్ వైస్మార్షల్ ముఖర్జీ

సాలిబక్సన్న చాలా బీదవాడు. రెక్కలమీదనే ఆ భారం. వైక మాత్రం భాగ్యవంతుడి వేషం. తా నెంతో గొప్పవాణ్ణి మాత్రం కోతలు కోస్తుంటాడు. అందుచేత వూళ్ళో, అతని మాటకేమీ విలువ లేదు. బక్సన్నంటే పట్టి కోతల రాయుడని అంటారు ప్రతివాళ్లు. అంద చందాలు చూద్దామా అంటే అసలే శూన్యం. పేరుకు తగ్గట్టే అంగస్తానవంకూడాను. బుర్రమాత్రం గుమ్మడికాయంత పెదది. కాళ్ళూ చేతులూ బగిడాకులే! అంతా ఒక వికార అనాకార స్వరూపం బక్సన్నది. అందుచేతనే బక్సన్న భార్యకు, తన మగడంటే మహా

అసహ్యం. ఎప్పుడు వదిలి పోతాడా ఈశనిగాడు అనుకునేది. బక్సన్న కోతలు వింటూంటే, కడుపుతరు, కుక్క పోయేది ఆమెకు, "మింగ మెతుకు లేదు మీసాలకు సంపెకనూనె" అని

ఒక రోజు బక్సన్న వాగ్దారకూర్చొని బట్ట నేస్తూండగా, ఒక దోమవచ్చి వాడి ఎడమచేయిమీద వాలింది. మెటనే నేత సమయంలో అటూ ఇటూ కడులుతుండే వాడి కుడి చేయి అనుకోకుండానే, ఎడమచేతికి తగిలి, దోమ కాస్తా మధ్య నలిగి చచ్చింది. ఇది చూచిన బక్సన్నకు పట్టరాని సంతోషం కలిగింది. నేత చాలింది, ఆలోచన మొదలుపెట్టాడు: "దెబ్బకు రెండు అన్నట్లు, అటు మగ్గం పని, ఇటు దోమవని... ఒకేసా... ఇది ప్రతివాడికీ చేతాతుందీ? కాదు. కాబట్టి నాలో గొప్పతన మన్నన మూట ముమ్మాటికీ నిజం."

ఆలోచించినకొద్దీ, అంతులేదు, తన లోని గొప్పదనానికి. 'ఛా, నాలాంటి గొప్పవాడికి మగ్గం లాభంలేదు' అనుకున్నాడు బక్సన్న. ఎక్కడన్నా గొప్పదనాలు దొరుకుతాయేమో అని బయలుదేరాడు ప్రపంచ యాత్రకు. కావలసిన సన్నాహాలు చేయమన్నాడు భార్యని.

ఇక ఒకందుకు మంచిదే ననుకొంది బక్సన్న భార్య. బక్సన్న తిరిగి రాకుండా చేస్తే తను స్వేచ్ఛగా జీవించవచ్చు. ఎట్లానైతేనేం, ఓసరు మనములు తెచ్చి, మన పనుల్ని చేసేది. మహా కమ్మగా వుందిరా అనుకొన్నాడు, బక్సన్న వాసన చూచి. అయితే ఆ కమ్మదనంలోనే కాలకోటి విషం కలిసిన సంగతి బక్సన్న కే తెలుసు, పాపం!

ఆ మూట కాస్తా చంకన బెట్టకొని జాయ్ పరమేశ్వరా అన్నాడు బక్సన్న... ఎక్కడికి? ఎక్కడికే నేనుండి. ఎక్కడికైతే అక్కడికే! పల్లెలు, పట్టణాలు... అడవులు, అరణ్యాలు... అన్నీ వెదుకుతున్నాడు—ఎక్కడైతే నా గొప్ప పని దొరుకుతుందేమో అని. పోగా పోగా, ఒక పట్టణం చేరుకున్నాడు బక్సన్న. ఆ వూళ్ళో పట్టపగలే ఎక్కడా సర సంచారం లేదు. కారణ మేమో అని అంతా కలయ దిగుతుండగా ఒక పెద్ద వనం కనిపించింది బక్సన్నకు. లోపలి కళ్ళాడు కాస్త విశ్రమిద్దామని. ఆ పల్లం లోనే ఒక భయంకరమైన మదపుతేను గుంటున్నది. సరూపం కనిపిస్తే చాలు, దానికి పిచ్చెత్తి, కనిపించినమనిషిని చంపేదాకా ఊరు కోరు. బక్సన్న ను చూడడం తోటి, మీదకు దుముకుతూ రావడం మొదలెట్టింది. కాళ్ళూ, చేతులూ వణుకుతున్నై బక్సన్నకు. తేలకళ్ళు వేసి చూస్తున్నాడు. ఏనుగు మీద దూక

బక్సన్న దొర

శ్రీ నెమలికంటి శ్రీహరిరావు

బోయే సమయానికి తెలివొచ్చింది బక్సన్నకు. చేతిలో మూట కాస్తా విసరి ఏనుగు మొహాన వేళాడు. గాభరాపడి ఏనుగు ఆగింది. పక్కనే ఉన్న మట్టిపూక సహాయంతో చెట్టెక్కి కూర్చున్నాడు బక్సన్న. కమ్మని వాసననే ఆ మూటని కాస్తా అమాంతంగా మింగేసింది ఏనుగు. చెట్టుకెక్కి దూసేస్తోంది. కొమ్మల్ని విరిచిపారేసింది. గుబురులో దాక్కున్న బక్సన్న కాస్తా బైటపడ్డాడు. ఏనుగు అమాంతంగా ఎగిరి తొండంతో లాకించుకుంది బక్సన్నను. అయితే, ఏనుగు, బక్సన్నా ఇద్దరూ ఒక్కమాటే నేలకు ఒరిగారు. ఏనుగు పొట్టలోని విషం అంత పవనగల దన్నమాట!

నెమ్మదిగా తేప్పరిల్లుకుని పైకి లేచాడు బక్సన్న. ఏనుగు కాస్తా చచ్చిపడుచి. బ్రతుకు శీవుడా అనుకుని, మెటనే అక్కడ నుంచి వుడాయద్దా మనుకొంటుండగానే, ఎవరో కేకలేసుకొంటూ వస్తున్నారు, తనవైపు! అందరి ముందు పారిపోవడం అప్రతిష్ట అనుకొని, చలా

కీగా అటూ ఇటూ పచార్లు చేయడం మొదలుపెట్టాడు బక్సన్న. జనం అంతా చుట్టూ జేరి బక్సన్నమీద ప్రశ్నోపదేశాలు కురిపించారు. ఊరూ పేరూ జాతీ అన్నీ అడగడం మొదలు పెట్టారు. ఏనుగును చూసి నందుకు బక్సన్నకు తమ కృతజ్ఞత తెలిపారు. మాంచి వీరుడు మల్లే మీసాలు తిప్పుతూ, బక్సన్న వారిందరికీ ఇలా జవాబిచ్చాడు: "మనదీ దక్షిణదేశం. పేరు బక్సన్నదొర అంటారు. ఏదో ఇలాంటి స్వల్ప యిబ్బందులపల్ల బాధ పడే ప్రజలకు సేవజేయుటయే మా వృద్ధేశ్యం. ఇదంతా విన్న రాజుగారు, ఏనుగుని చంపిన వీరుణ్ణి రథంమీద ఎక్కించుకుని తమ ఆస్థానానికి తీసుకు రమ్మని, భటుల నాజ్ఞాపించారు."

బక్సన్న దొర ఇప్పుడు రాజుగారి సేనాధిపతులలో ఒకడు. ఆతడి సలహా తీసుకునిగాని రాజుగారు ఏవిధమైన సైనికచర్య తీసుకోరు. "ఇదంతా మినపసున్ని మహిమ గామాలు" అనుకున్నాడు బక్సన్న. తను గొప్పపని

"పుష్పాంజలి"

శ్రీ రామప్రోలు సుబ్బారావుగారు ఎత్తవోయి నీ జయజెండా, విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా, స్వతంత్రభారత చరిత చ్చాయలు బ్రహ్మాండము నిండా ఎత్తవోయి నీ జయజెండా, విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా. ఉదయాస్తామ్రుల తలవాకిండ్లను, నేతు శీతనగ శిఖరాగ్రములను, మువ్వన్నయలును పొదిగి పొంది ఏకస్వామిక కేఖనలందా, ఎత్తవోయి నీ జయజెండా విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా. కపటవంచనా నిపుణ తంత్రముల మారణహింసామధిత చిత్తమయి ద్వేషలోభములు తెల్లి జ్వలింపగ మనలి భ్రమించే మనుకులమరయగ ఎత్తవోయి నీ జయజెండా మానవమైత్రీమంగళభరతులె [మని ముత్రాంగములకు మూలసూత్ర సత్యాగ్రహమును చాటిన పాదము ఎల్లాతులును కలసిపాడె ఎత్తవోయి నీ జయజెండా విప్పవోయి నీ ప్రియకాండా.

స్వతంత్రగీతి

శ్రీ "రజని"

మాది స్వతంత్రదేశం మాది స్వతంత్రజాతి భారతదేశమే మాదేశం, భారతీయులం మాప్రజలం— వింధ్య హిమవత్ శ్రీనిల్ద్రుల సంధ్యారుణిత నవాళలు మావి తుంగ, తరంగిత హృదయాల్ మావి ఆలయమ్ముల శిల్పనిలాసం ఆ రామమ్ముల కళాప్రకాశం మొగల్ సమాధులరసదరహాసం— మాకు నిత్య నూతనేతిహాసం. అహింసాపరమోధర్యః సత్యం పద, ధర్మం చర ఆది ఋషుల వేదవాక్కులు మా గాంధీ గౌతముల సువాక్కులు— స్వతంత్రతా భ్రాతృత్వాలు, సమతా, మా సదాశయాలు, జననీ, ఓ స్వతంత్రదేశీ, కొనుమా నీవాళులు మావి. A. I.R.

పిడుగు కూ బియ్యానికి

ఒకటే మంత్రం

విల్లల కథ

చి. రాంబాబు

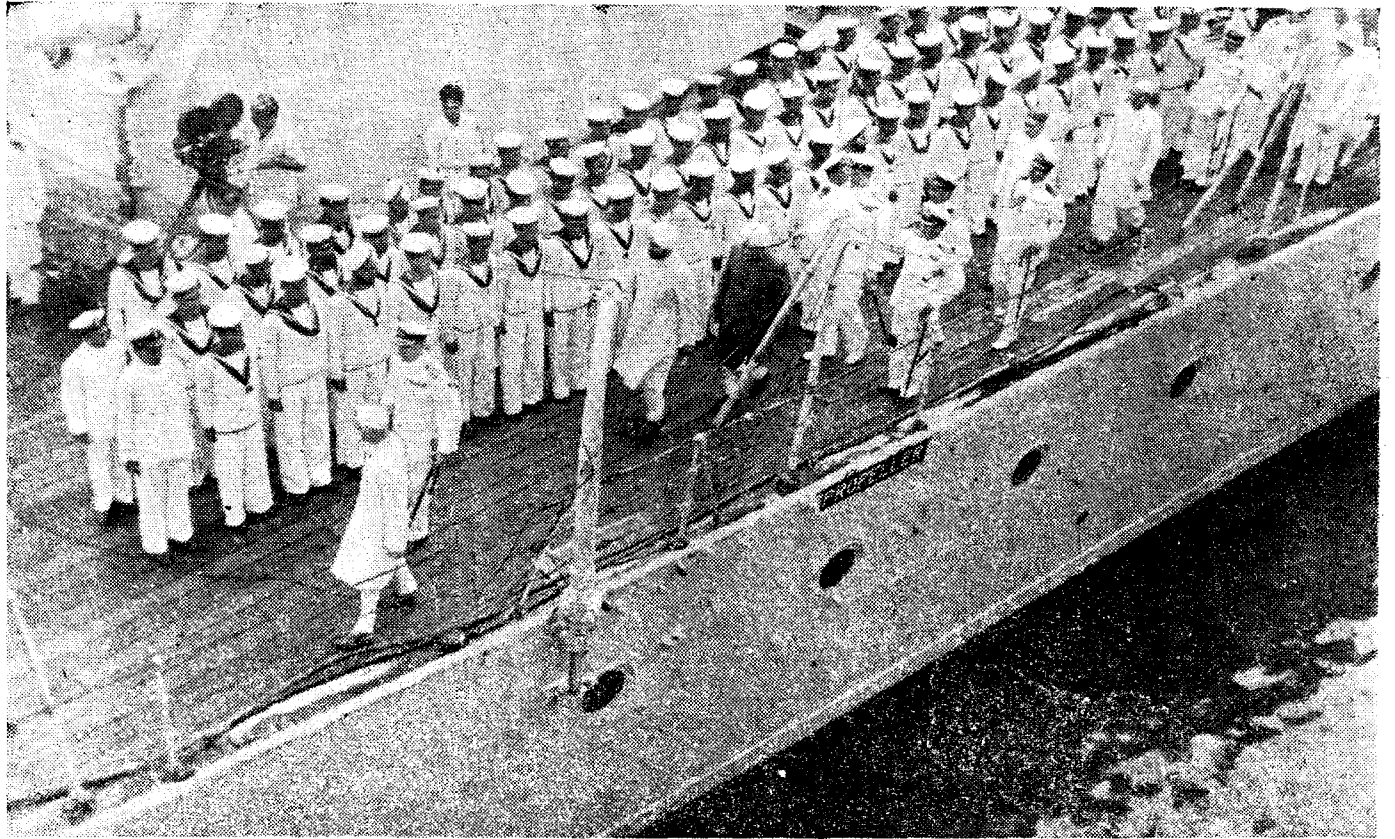
అనగనగా ఒక గ్రామములో దీక్షితులనే పురోహితు డుండే వాడు. ఇతను ప్రతి శుభకార్యమునకు నేనే ఉన్నానని బయలుదేరే వాడు. పెండ్లిండ్లు చేయించుట యందు వేరే చెప్ప నక్కరలేదు. ఏదో వచ్చిరాని నాలుగు ముత్రాలు అక్కడవి ఇక్కడవి కలిపి చదివే వాడు.

అట్లుండగా ఒక రోజు న ఆయనకు ఒక పెండ్లి ముహూర్తము వైవానుగ్రహము వల్ల కలిగింది. ఆ రోజు నాతడు పట్టుపీతాంబరము, ముఖమందు వీబూది కేఖలు ధరించి పెండ్లికి బయలుదేరి వెళ్లెను. కొంత నేటికి పెండ్లి జరిగినంత వరకు జరిగింది. ఇక తలం బాలుపోయట వచ్చెను. ముత్రాలు రాసప్పుడల్లా వాయిచండ్డోయి, బజంత్రీలు! అని, వచ్చిరాని నాలుగు ముక్కలు ఆ హడావిడిలో చదివేవాడు. తలంబాలు వేసుకునే

సమయమున బజంత్రీలు నిద్ర పోయిరి. వాయిచండ్డోయి బజంత్రీలు! అన్నాడు. ఇంకేమి బజంత్రీలు నిద్ర పోయారు. మన దీక్షితుల వారికి గుండెల్లో రాయి పడింది. ఏమి చదువుటకూ వీలుపోక, అర్హణ: పాల్గొన: కిరీటి శ్వాత వాహణ:, మహా: అని అనడం మొదలు పెట్టెడు. ఇంతలోనే. ఆ జన సమూహములోంచి ఒక వృద్ధుడు లేచి ఏమండి బాబూ! పిడుగునకూ బియ్యమునకూ ఒకటే మంత్రమా? అన్నాడు. దీక్షితులు గారికి కోపము వచ్చి అది కాదయ్యా, వరుడు అర్హుని పంటి మంచి పరాక్రమవంతుడునూ, బల వంతుడునూ, అవుతాడని దీవించి నాను. అని అనుసరికి మన ముసలి తాత కట్టు టుటాయించి కింద చతికల బడ్డాడు. ఆఖరికి పెండ్లి జయ ప్రదంగానే జరిగింది!

కథ కంచికి, మన మింటికి.

చేసిదాకా మూట విప్పగూడదు అను కోటం చాలా మేలైంది. ఇట్లా వుంటుం డగా ఆ పట్టణం మీది కొక భయం కరమైన పులి వచ్చి పడింది. పగలల్లా ఎక్కడో వనంలో దాక్కొని రాత్రివేళ మనుష్యుల్ని, గొడ్లని చంపేసింది. ప్రజలంతా వచ్చి రాజుగారికి మొరపెట్టు కున్నారు. “ఈ కాస్తా పుణ్యంకూడా నువ్వే కట్టుకో” మని బక్కదొరగారి నాజ్ఞాపించారు రాజుగారు. పులిమాట వినేసరికి చలిజ్వరం వచ్చింది బక్క దొరకు. “అయ్యోభయమా! పులినోట్లో బడి చావాల్సి వచ్చేనే” అని లోలోపల మహా దుఃఖించాడు. కాని తప్పదు. రాజాజ్ఞ ఉల్లంఘిస్తే, శిరశ్చేదమే శిక్ష ఆ రాత్రే వ నా నికి బయలుదేరాడు బక్కన్న కత్తి, కనచాలో. చీకటిపడే సరికి, బయట కొచ్చింది పులి. గాండ్లు మని గర్జించింది. చెట్టుమీద ఉన్న బక్కదొర గుండె రుల్లుమంది! చీకట్లో నిప్పల్లాగ మెరుస్తున్న పులికళ్లు. - ఒ ర లోంచి కత్తిని బయటికి లాగాడు బక్కదొర. ఈ అలజడి విన్నది పులి. చెట్టుమీది మనిషిని చూచింది. బక్కసారి గర్జించి. అమాంతంగా పై కెగిరింది. దానిగోళ్లు బక్కదొరకాళ్ళకు గీచుకుని పోయినై. కొద్దిలో తప్పించుకున్నాడు బక్కన్న. శరీరం అంతా చెమటలు కమ్మినై. చేతులు వొణుకుతున్నై. కత్తినికూడా పట్టుకోలేకుండా వున్నాడు బక్కదొర. పులి వదిలేటట్లు లేదు. దానికి రోషం హెచ్చుతోంది. పులి కాస్తేపు అటూ ఇటూ తిరిగి, బక్కమాయ నోరు తెరిచి చెట్టుమీది కెగిరేసరికల్లా బక్కన్న సంచప్రాణాలు ఎగిరి పోయినాయి. చేతులో కత్తి కాస్తా జారింది. ఆ కత్తి సూటిగా, ఎగిరిన పులినోట్లో పడి దాని పాట్లలోకి గుచ్చుకుపోయింది. పులి కాస్తా క్రిందపడి గిలగిలా కొట్టుకుని చచ్చింది. కాస్తేపటికి తెప్పరిల్లుకున్న బక్కదొర అటు ఇటు చూచి తా నింకా బ్రతికే ఉన్నానేమా అని

బాంబాయిలో హెచ్. వి. యమ్. న్యూఢిల్లీ, నాకను పరిశీలిస్తున్న పండిట్ నెహ్రూ.

ఆశ్చర్యపోయాడు. తెల్లవారే దాకా చెట్టుమీదే కూర్చుని వున్నాడు, పులి ఆ సమీపంలో ఏమైనా దాక్కుం దేమో అని. తెల్లవారేసరికి, చెట్టుకింద పడివున్న పులిని చూచిన బక్కన్న ఆశ్చర్యానందాలకు అంతు లేదు. చెట్టు దిగి నెమ్మదిగా పులిని సమీపించి, చచ్చిపోయిందని గట్టగా నిర్ధారణ చేసు కొని, తన కత్తిని లాక్కొని, పులిగోళ్లు కోసుకొని, పట్టణం ప్రవేశించాడు.

బక్కదొర ప్రతాపానికి మెచ్చుకొని, రాజుగారు అతనికి తన కూతుర్నిచ్చి వివాహంచేసి సర్వ సేవాదిపతిగా చేసి గౌరవించారు. అయితే, రాజుగారి కూతురు అంత అందకత్తై కాదు. చిన్న తనంలోనే ఆ అమ్మాయికి స్ఫోటకం పోసి, మొఖంలాంటా అందహాసం అయి పోయింది. ఎట్లానైనా గంతకుతగ్గబంత దొరికిం దని ప్రజలు చాలాసంతోషించారు. నూతన ధంపతులుకూడా చాలా ఆనోద్యంతంగా వుంటున్నారు.

బక్కదొర ప్రతాపాన్ని గురించి ప్రజలంతా చెప్పుకుంటున్నారు. అతని పేరు చే శ దేశాలకు వ్యాపించింది. చుట్టూపట్ల రాజులకు, రాజపుత్రులకు ఇది ఒక అనమానంగా తోచింది. పైగా, తమలో తాము సంచుకుందా మనుకున్న రాజ్యాన్ని కాస్తా బక్కదొర అసహించేట్టున్నాడు. ఊరు కుంటే లాభం లేదని వారంతా బక్కదొర పట్టణం మీదికి దండెత్తివచ్చి ముట్టడివేశారు.

బక్కదొర ప్రాణానికి మళ్ళా పురోచ్చి పడింది. ఇంతమంది రాజుల్ని ఎదుర్కోవా లంటే తనబోటి దద్దమ్మ వల్ల నేమాత్తుండికి? ఎట్లానూ తనకు యుద్ధంలో చావు తప్పదు. బక్కదొరకు చావంటే మహా భయం; బ్రతి కుంటే బలుసాకైనా తినొచ్చు. సర్వ సైన్యాధిపత్యం సంగతి దేము డెరుగు. అనుకుని ఆ రాత్రే భార్యాసమేతంగా పలాయన మంత్రం పఠించటానికి నిశ్చయించుకున్నాడు. మంచిమంచి బంగారపు వళ్ళెలు, గిన్నెలు మూటకట్ట మన్నాడు భార్యని. సహజంగా, సహ ధర్మోపచారిణి అవటంవల్ల ఆమె భర్త చెప్పినట్టల్లా చేసింది - పాపం. అమాయకుగాలు అర్ధరాత్రయేసరికి లేచి, మూటముల్లై కావలసినవేవో తీసుకొని బయటేరా రిద్దరూ. నెమ్మదిగా, ఊరి బైటి వనంలోకి చేరు కున్నారు. అయితే, సరిగా ఆ వనం లోనే శత్రుసైన్యం డేరాలు వేసుకొని నిద్రిస్తున్నారు. పహరా సైనికుడు మాత్రం మెలుకువతో వున్నాడు. మనుషుల అలజడి, అందెల చప్పుడువిని, పహరానాడు “ఎవ రది?” అన్నాడు. ఏం చెయ్యాలో తోచలా, బక్కన్నకు. ఆ కటిక చీకట్లో ఏం చేసేటట్లు? వచ్చిందారినే పారిపోదామని పరుగెత్త బోయేసరికల్లా, ప్రక్కనే వున్న డేరా తాళ్ళు కాళ్ళ కడ్డం తగిలి, ఇద్దరూ బొక్కబొడ్ల పడ్డారు. బంగారుపళ్ళెల మూట కాస్తా డేరాలిమేకులమీద పడి గలగలా చప్పుడైంది. వెంటనే

రక్షక భటుడు, ప్రమాదాన్ని సూచించే చిగిలు వూదాడు. సైనికు లంతా గాభరా పడి లేస్తున్నారు. బక్కన్నకు బిక్కముఖం పడ్డది. సమయాని కోపు పాయం తట్టింది. లేచి నుంచుని “లేవండి! లేవండి, శత్రువులు వచ్చి మీ డేరాలో ప్రవేశించారు. ముందు వాళ్ళని చంపేయండి” అని కేకలుపెట్టాడు. పాపం ఆ నిద్రముఖాల కిదంతా గంధగోళంగా వుంది! కళ్ళు తెరిస్తే కటికి చీకటి! ముందు తమ్ము తాము రక్షించుకోవాలని ఎదుటివాళ్లే తమ శత్రువులని అనుకొని, ఒకరి నొకరు నరుక్కోవడం మొదలు పెట్టారు. బక్కదొర దంపతులు మాత్రం ఒక పొదలో నక్కున్నారు. యుద్ధం అంతులేకుండా జరుగుతోంది. శత్రువులు నాశనమై పోతున్నారు. తెల్ల వారేసరికి, తమ కపజయం కలిగిందని శత్రు రాజులు పారిపోయారు. మన రాజదంపతులు మాత్రం, దర్బాగ్ పుర ప్రవేశ మయ్యారు. రాజుగారి ఆసం దానికి మేరలేదు - తన అల్లుడు ఇంత ఘనకార్యం చేశాడు గదా అని! తాను ముసలివా డవటంచేత రాజ్య భారాన్ని తన అల్లుడువైన పెడతా మనుకున్నాడు రాజు. ఒక శుభ ముహూర్తం చూచి, బక్కదొరకు ‘మహావీర, సంగ్రామ సింహ, శ్రీ బక్కదొర మహారాజ్’ అనే బిరుదు నిచ్చి గౌరవించి, రాజ్యాధిపేకం చేయించారు రాజుగారు. హాయిగా సాలె బక్కన్న సాంప్రదాయ స్నేలు తున్నాడు.

ఒకనాడు బక్కదొర రాజుగారికి, తనపూరి నుంచి ఒక జాలు వచ్చింది. ఏమనంటే: “అయ్యా! కొద్ది రోజుల నుండి ఈ పూరిలో కలరా అతి తీవ్రంగా వ్యాపించిఉంది. రెండురోజుల క్రితం చనిపోయిన వారిలో మీ ప్రథమ భార్య ఒకతె యని తెల్పుటకు చాలా విచారిస్తున్నాము—ఇట్లు పూరివారు.” ఈ వార్త చూచినతరువాత బక్కదొర మనస్సెట్లా వుందో?

బాలగేయాలు

శ్రీమతి పర్వ సీతాదేవి

ఒక్కొక్క వేపగింజ ఉయ్యాలో
ఒక్క వేయి మంద ఉయ్యాలో
మందగిరి వచ్చింది ఉయ్యాలో
అన్నల్లు వేరైరి ఉయ్యాలో
ఉంగరాల అన్నల్లు ఉయ్యాలో
బంగరాల లాడబోయిరి ఉయ్యాలో
చిన్ని నా చెల్లెండ్లు ఉయ్యాలో
చెండ్లట లాడబోయిరి ఉయ్యాలో
కంకణాల వది నెల్లు ఉయ్యాలో
గౌరమ్మ లాడబోయిరి ఉయ్యాలో.

శనగచేను వెనుకనుండి దానిమ్మలో
కోడవచ్చె చూడరేమి దానిమ్మలో
మీదికాదు మీదికాదు దానిమ్మలో
రాజుగారి కర్రకోడ దానిమ్మలో
ఇష్టాడిష్ట వచ్చిపోయె దానిమ్మలో
వీరమొగ్గ లాడిపోయె దానిమ్మలో
మళ్ళి మళ్ళి వచ్చిపోయె దానిమ్మలో
మల్లెమొగ్గ లాడిపోయె దానిమ్మలో
రూము రూము వుండిపోయె
దానిమ్మలో
జాజమొగ్గ లాడిపోయె దానిమ్మలో.

సాంఘిక శాస్త్రము :

బృంద వివాహము

శ్రీ వావిలాల సోమయాజులు

శాస్త్రజ్ఞులు అనాది మానవజాతుల వైవాహిక విధానాన్ని గురించి ఎంతో విచారణ చేశారు. ప్రాథమిక స్థితిలో అది కేవలమూ కారీక సంబంధమని నిర్ణయించారు. అనాది మానవ సంఘంలోని స్త్రీ పురుషుల మధ్య ఉన్న ఈ కారీక సంబంధంలో ఎటువంటి వివక్ష లేదని వారు అభిప్రాయపడినారు. దీనికే వివక్ష రహితకామము (Promiscuity) అని నామకరణం చేశారు. దీనినిబట్టి అభిప్రాయపడిన కాలంలో ఎటువంటి వివక్ష లేకుండా స్త్రీ పురుషులు కామరూప్తి పొందేవారని నిశ్చయించబడుచున్న మాట.

అయితే ఈ వివక్షరహితమైన కామరూపభోగ స్వరూపం ఎటువంటిది? నేను సంఘంలో ఉన్న నీతినియమాలూ, విధినిషేధాలూ అనాడు లేవు. అనాటి సంఘం కామసామ్యతను (Sex Communism) పాటించేది. నేటి పరిభాషలో మాట్లాడితే అన్నకు చెల్లెలూ, తండ్రికి కూతురూ భార్య భాతాదు; అక్కకు తమ్ముడూ తల్లికి కుమారుడూ భర్త భాతారు. వెహరింగు జలసంధిదగ్గర ఉన్న కలియక్కులలోనూ, అలాస్కాలోని కడైయక్కులలోనూ, బ్రిటిష్ నార్తమెరికాలోని టెన్నెసికాలోనూ ఇటువంటి స్వీయబంధుప్రణయము (Incest) నేటికీ కనిపిస్తున్నదని 'సంసారోత్పత్తి' (Origin of Family) అనే గ్రంథంలో పింజెల్సు మహాశయుడు వ్రాసిఉన్నాడు. చీల్లోనూ, చిప్పలో ఇండియనుజాతివారిలోనూ ఇటువంటి ఆచారము నడుస్తూ ఉన్నట్లు కొందరు యాత్రీకుల వ్రాతల వల్ల తెలుస్తున్నది.

వైన పేర్కొన్న అనాగరిక జాతులకంటే నాగరకు లనిపించుకున్న కోమసులు, పర్షియనులు, పార్షియనులు, హూనులు మొదలైన మరికొన్ని జాతులవారి చరిత్రలు చదువుకుంటే ఇటువంటి స్వీయబంధుప్రణయము నాగరిక జాతుల్లోనూ చాలా కాలమువరకు గడచినట్లు కనిపిస్తుంది. కానీ తరువాత కాలంలో ఈ ఆత్మబంధు ప్రణయాన్ని కొన్ని జాతులు ఎబ్బెట్టుగా చూచారు. కొన్ని విధినిషేధాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

మార్గక్ మహాశయుని సిద్ధాంతాన్ని అనుసరించి ఇటువంటి వివక్షరహితమైన కామరూపభోగస్థితిలోనుంచే మొట్టమొదటి మానవసంసారాలు (Human Families) ఏర్పడినవి. అంటే ఒక కుటుంబానికి సంబంధించిన తాతలనూ తాతమ్ములనూ నియమించారు. తాతలకు సంబంధించినవారందరూ భర్తృవంశంవారై నారు. తాతమ్ములకు సంబంధించిన వారందరూ భార్యవంశంవారైనారు. ఆ విధంగా వివాహం చేసుకున్నవారివల్ల కలిగే సంతానాలమూలంగా భర్తృవంశాలవారూ, భార్యవంశాలవారూ ఏర్పడి ఉంటారు.

ఈ విధంగా ఏర్పడ్డ వివాహసంస్థలో పూర్వీకులకూ, వారి సంతానంతో వైవాహిక సంబంధము ఉండటానికి అవకాశంలేదు. అనాటి వైవాహికమంటే కేవలమూ కామరూపభోగము. ఇటువంటి స్థితిలో అన్నకు చెల్లెలు భార్య కావచ్చును. అక్కకు తమ్ముడు భర్త కావచ్చును ఈ విధమైన వైవాహిక పద్ధతిని నిరూపించే జాతి నేటి ప్రపంచంలో ఎక్కడా కనిపించటంలేదు. అయితే ఇటువంటి వివాహక్రమము ఒకానొక కాలంలో తప్పకుండా ఉండి ఉంటుందని శాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయపడినారు. తరువాత కాలంలో అన్నదమ్ముల మధ్య అక్కచెల్లెళ్ళ మధ్య ఉండే ప్రణయాన్ని అరికట్టి నారు. క్రమంగా పింతండ్రి పెత్తండ్రి బిడ్డ మధ్య, పింతల్లి పెత్తల్లి బిడ్డలమధ్య ఉండే వైవాహిక సంబంధం కూడా తొలగిపోయింది. అందుమూలంగా అన్నదమ్ములు ఒక సంసారానికి సంబంధించినవాళ్ళూ, అక్క చెల్లెళ్ళ ఒక

సంసారానికి సంబంధించిన వాళ్ళూ అయినారు. ఈసంబంధం ఏకోదరుల విషయంలోనే కాదు—వేలు విడిచిన వారైనా సరే—మరికొంత దూరమైనా సరే. ఈ విధంగా తరువాత కాలంలో సంసారాలు ఏర్పడ్డవి. ఇటువంటి సంసారాలను శాస్త్రజ్ఞుడు మార్గక్ పున్నలియక్ సంసారాలన్నాడు.

పున్నలియక్ సంసారాలలో ఎన్ని మార్పులతోనైనా వివాహం జరగటానికి అవకాశమున్నది. కాని ప్రధానంగా ఒక కులంలోని స్త్రీలందరూ జన్మతః ఆ కులంలోని పురుషులందరికీ భార్యలై ఉంటారు. అయితే వారి సంబంధము సోదర సోదరీ సంబంధము కాదు.

ఈ సంసారాలలోని వివాహ విధానాన్ని పరిశీలించి చూస్తే ఏర్పడే సంబంధ బాంధవాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉంటవి. రామన్న అమ్మ చెల్లెలి బిడ్డలందరూ రామన్న తల్లి బిడ్డలు. రామన్న తండ్రి తమ్ముని బిడ్డలందరూ రామన్న తండ్రి బిడ్డలు. రామన్న పింతల్లి భర్తలందరూ రామన్న తల్లికి భర్తలు. రామన్న తండ్రి తమ్ముని భార్య లందరూ రామన్న తండ్రి భార్యలు.

అన్న తమ్ముళ్ళకూ, అక్క చెల్లెళ్ళకూ మధ్య వైవాహిక బంధం ఏర్పడితే కామరూపభోగ మానవ జాతి వైవాహిక విధానంలో మరొక మార్పు వచ్చింది. ఈ మార్పు రెండు విధాలుగా రూపొందింది.

'పున్నలియక్' వివాహ విధానాన్ని అనుసరించి ఏర్పడ్డ కుటుంబాలు రెండు రకాలని నేను క గుర్తించాము. వాటిలో ఏకగర్భాన పుట్టడం వలన పితృ సంబంధంగా సహృదరత్వమూ, మాతృసంబంధముగా సహృదరత్వమూ ఏర్పడ్డవి. వారందరికీ ఒక తల్లి ఉంటుంది. ఆమె మూలముగా అక్క చెల్లెళ్ళు కాదగినవారు నియమిత భాతా ఉంటారు. వీరికి భర్తలు ముఖ్యంగా 'అన్నదమ్ములు' కాదగినవారిలో ఉంటుంటారు. అందువలన మొగవారు తల్లికి సంబంధించి ఉండటానికి వీలులేదు. అందువల్ల వారు తల్లి కూటమికి సంబంధించరు. అదే రీతిగా కులంలోని స్త్రీసంతానం తండ్రి కూటమికి సంబంధించి ఉండదు. ఈ విధంగా తల్లి జాతి తండ్రిజాతి వేరైనారు.

ఈ పున్నలియక్ వివాహ విధానము క్రమక్రమంగా ఒక పురుషుడు ఒక స్త్రీతో తాత్కాలికంగానో, మరి కొంతకాలంగానో వైవాహిక బంధం కలిగి ఉండే అవకాశానికి దారితీసింది.

వివక్షరహిత కామరూపభోగాన్ని అనుభవించే కాలంనుంచి పున్నలియక్ వివాహం అమలులోకి వచ్చే కాలంలో మానవజాతిలో గుంపు పెళ్ళిళ్ళు (Group Marriages) జరిగినవి. ఈ వివాహ విధానాన్ని అనుసరించి ఆ జాతులలోని స్త్రీ పురుషులు యావన్ముందీ రెండు కూట బాహ్య కుటుంబాలుగా (Exogamous Families) విభజన పొంది ఉంటారు. ఒక కుటుంబంలోని వారు, స్త్రీలు యావన్ముందీ, జన్మతః రెండవ కుటుంబంలోని పురుషులకు వివాహ సంబంధం వహించవలసిన వారై ఉంటారు. అదే రీతిగా అవతలి కుటుంబంలోని స్త్రీలందరూ ఇవతలి కుటుంబంలోని పురుషులు యావన్ముందీ పుట్టుకతోనే భార్యలై ఉంటారు. బృంద వివాహ విధానంలో ఇది ప్రాథమికస్థితి. ఇటువంటి స్థితి ఆస్ట్రేలియాలో ఈనాటికీ కనిపిస్తుంది.

దక్షిణ ఆస్ట్రేలియాకు సంబంధించిన మాంట్ గాంబయర్ దగ్గర నివసించే నీగ్రో జాతిలో ఈ ప్రాథమిక బృందవివాహం (Group-marriage) స్థితి కనిపిస్తున్నది. ఈ నీగ్రోజాతి లోని స్త్రీపురుషులు యావన్ముందీ క్రాక్స్, కుమైట్ అనే రెండు కుటుంబాలుగా విభజన పొంది కనిపిస్తారు. కొర్రీలు కొర్రీలతో

కామసంబంధము, (వైవాహిక సంబంధము) కలిగి ఉండరాదు. కుమైట్ తో వారు వివాహం చేసుకోవచ్చును. అంటే కామ సంబంధము నెరవేరుచున్నమాట. అదే రీతిగా కుమైట్లు క్రాక్స్ లతో వైవాహిక సంబంధము నెరవేరుచున్నది. వారిలో వారికి వైవాహిక వ్యాపారాలు పనికిరావు. అంటే కాదు. పుట్టుక చేతనే క్రాక్స్ జాతిలోని మొగవారికి కుమైట్లు జాతి స్త్రీభార్య; కుమైట్ జాతి స్త్రీకి క్రాక్స్ జాతి పురుషుడు భర్త. అందరు క్రాక్స్ లూ, అందరు కుమైట్లూ, అందరు కుమైట్లూ అందరు క్రాక్స్ లనూ వివాహమాడుతారు.

ఈ వివాహ విధానము మధ్య ఆస్ట్రేలియా అనాగరిక జాతుల్లోనూ కనిపిస్తున్నది. ఈరీ పరస్పర ప్రాంతంలోనూ, డాడ్జీలింగ్ నదీ ప్రాంతాలలోనూ అక్కడక్కడా ఇటువంటి వైవాహిక విధానంతో నివసించే జాతులు నివసిస్తున్నారు. న్యూ సౌత్ వేల్సుకు సంబంధించిన 'కుమిలూతాం' జాతి వారు అనాది కాలంలో తల్లికుటుంబము తండ్రికుటుంబము అనే రెంటిని నాలుగు విభాగాలు చేసుకున్నారు. ఇందులో మొదటి రెండు విభాగాల వారు పుట్టుకతోనే భార్యభర్త సంబంధం కలవాళ్ళు తల్లి సంబంధాన్ని బట్టి వారి సంతానము 3 వ విభాగానికి 4 వ విభాగానికి చెందుతుంటారు. 3,4 విభాగాల సంతానం వారిలో వాగవాహం చేసుకుంటారు. వివాహసంరక్షణ 3,4 విభాగాలకు సంబంధించినవారు వారి వారి తల్లి హక్కును అనుసరించి తల్లి వంశంలో చేరుతుంటారు. ఈ పద్ధతిని అనుసరించి ఒక తరానికి సంబంధించిన అక్క చెల్లెళ్ళ మధ్యనూ, అన్నదమ్ముల మధ్యనూ సంతానప్రాప్తి పనికిరాదు. అంటే వైవాహికబంధము ఏర్పడతే మున్నమాట. బీజినుండి క్రమక్రమంగా తల్లిని ఆధారం చేసుకొని కొందరు మూలస్త్రీలు (Women-Ancestors) ఏర్పడినారు. వారి మూలంగా కొన్ని కుటుంబాలు ఏర్పడినవి.

కొన్ని మధ్య ఆస్ట్రేలియా జాతులలోని వివాహ విధానము పరిశీలిస్తే ఒకానొక కాలంలో ఆయాజాతుల్లో బృంద వివాహమున్నట్లు అవగత మాతుంది. ఈరీ పరస్పర ప్రాంతంలోని జనంలో వివాహం రెండు విధాలుగా ఉంటుంది. (1) టిప్పూ ముల్కు వివాహము, (2) పిర్రారు వివాహము.

టిప్పూముల్కు వివాహము వ్యక్తిగతము (Individual marriage) ఈ వివాహ విధానాన్ని అనుసరించి ఒక వ్యక్తి ఒక భార్యతో కాపురం చేస్తాడు. 'పిర్రారు' వివాహ విధానంలో ఇద్దరుగానీ, ముగ్గురుగానీ అన్నదమ్ములు ఇద్దరినిగానీ, ముగ్గురినిగానీ అక్క చెల్లెళ్ళ విరతు లేకుండా వివాహంచేసుకొని అందరూ ఒక బృందంగా కాపురంచేస్తారు. ఇక్కడ అన్నలూ తమ్ముళ్ళూ ఏకగర్భజనితులు కానవసరంలేదు. ఒక భార్య భర్తను తనకు ఇటువంటివానిని పిర్రారుగా ఇవ్వమని అడగవచ్చునట. ఒక స్త్రీకి పిర్రారు భర్తలు అనేకమంది ఉండవచ్చును. అదేవిధంగా ఒక పురుషుడికి పిర్రారు భార్యలు అనేకమంది ఉండవచ్చును. ఒక పురుషునికి ఒక స్త్రీగానీ, ఒక స్త్రీ ఒక పురుషునికిగానీ పిర్రారు కావటము సంఘంలో వారివాకున్న స్థానాన్ని బట్టి ఉండదు. అది జన్మతః వచ్చే ఆచారము. ఒక తదివ పిర్రారు అయినవాడుగానీ అయినదిగానీ నిరంతరమూ 'పిర్రారు' అయిఉంటుంది.

టిప్పూముల్కు వివాహము వ్యక్తిగతము కావటంవల్ల స్త్రీ కావచ్చును, లేదా పురుషుడు కావచ్చును. టిప్పూముల్కు గౌరవం విశేషము. 'టిప్పూముల్కు' భర్త భార్యను పిర్రారులకంటే అధిక గౌరవంతో చూస్తాడు. ఆమె సంతానాన్ని తన సంతానంగా భావిస్తాడు. ఒక టిప్పూముల్కు భర్తగానీ, భార్యగానీ కాదని మరొక వ్యక్తికి ఏకకాలంలో టిప్పూముల్కు కావటానికి వీలులేదు.

ఆస్ట్రేలియా జాతుల్లోని ఉరుబిన్నావారి వివాహ విధానము ఒకానొక కాలంలో గుంపు పెళ్ళిఉన్నట్లు నిరూపిస్తున్నది. ఆ జాతిభాషలో 'మియా' శబ్దానికి తల్లి అనీ, జాతిస్త్రీ అనీ అర్థాలు. ఆతరంలోఉన్న స్త్రీలందరికీ ఈ పదాన్ని సమానంగా ఉపయోగిస్తారు. తల్లి

జాతిలో వారందరూ ఒక వ్యక్తికి తల్లులు, భార్య జాతిలోనివారందరూ భార్యలు. కుర్మై జాతిలో నురదలు (భార్య చెల్లెగానీ, అక్కగానీ) న్యాయతః అతనికి భార్య అయినా అతని గుడిసెలో నిద్రపోయాడు. బ్రోగ్ జాతిలో ఒక వ్యక్తిని ఒక స్త్రీ భర్తని పిలిచినా, భర్త భార్యను భార్య అని వ్యవహరించినా ఆమె ఇతర యువకుల ఇళ్ళలో తప్పకుండా నిద్రచెయ్యాలి.

ఉరుబిన్నా జాతి ప్రతి మొగవాడితోనూ ఒక 'నూప' ఉంటుంది. ఆమె భార్యకు ఇక్క చెల్లెళ్ళ వరుసలోనిది. ఆమె అతిఃపూర్వము ఒకరిని వివాహంచేసుకొని ఉండవచ్చును. అయినా అంతమాత్రంతో ఆమె ఒక్కడినే వివాహంచేసుకున్నదనిగానీ, చేసుకోవలెననిగానీ చెప్పటానికి వీలులేదు. మొగవాళ్ళకు 'నూప' లున్నట్లే ప్రతిస్త్రీ మరొక పురుషునికి 'పిరంగరు' అయిఉంటుంది. 'పిరంగరు'గా ఆమె అనేక మందితో శరీరసంపర్కాన్ని పొందవచ్చును. దీనినిబట్టి తేలిక సారాంశ మేమనగా: ఉరుబిన్నా జాతిలో వ్యక్తిగతవివాహము ఆచారం మూలకంగానీ, పేరుకుగానీ లేదన్నమాట.

ఆస్ట్రేలియా అరుంటా జాతిలో వ్యక్తిగత వివాహమున్నా మొగవాడు ఇర జాతి స్త్రీతో—అది బహిష్కృతజాతి అయినా సరే—కాపురం కొన్ని సమయాలలో చేయవచ్చును.

ఆస్ట్రేలియాలోని అనాగరిక జాతుల్లోనే కాకుండా కొన్ని నాగరిక జాతుల్లోనూ అటువంటి వైవాహిక విధానం ఉన్నట్లు శాస్త్రజ్ఞులు పలుకుతున్నారు. సీజరు మహాశయుడు ప్రాచీన నాంగ జాతిని గురించి వ్రాసిన వ్రాతల్లో ఇలా అన్నాడు :

"వారి సాంఘిక జీవనవిధానం చిత్రమైనది. అన్నలూ తమ్ములూ, తండ్రలూ కుమారులూ కలిసి పది పన్నెండు మంది భార్యబృందంతో కాపురం చేస్తుంటారు. మొదట ఆస్ట్రేలిని బృంద

17 వ పేజీ చూడుడు)

భారతప్రశస్తి

స్త్రీల ఆరోగ్య భాగాన్నికీ

లోద్ర

కేసరికుటీరం లిమిటెడ్, మద్రాస్

బరిస్టర్, నైజామియామియన్సు, ఆంధ్రజిల్లాలు.

తమిళనాడులకు ఏతెంట్లు:

నితారామ జనరల్ స్టోర్సు,

రంపురం, సికింద్రాబాదు, బెజవాడ, మదర.

గనోక్స్

అన్ని సెగలకు గంట్లలో గుణము

ఈశ్వరపార్వతిరాజమండ్రే

స్వరాజ్యం వచ్చిందా?

అమరేంద్ర

ఈ మధ్యన మాపట్టణం జనాభా పెరిగి నిటి అయింది. పోలీసులబందోబంధుకూడా ఎక్కువైపోయింది. తూములమీద కూచోనివ్వరు, గుంపులుగాకూడి కబుర్లు చెప్పుకొనివ్వరు. ఈలలా, జబర్దస్తీ కేకలా ఎక్కువైపోయివై. అలవాటైన వాళ్ళకే తట్టుకోటం కష్టంగావుంది. పిటి గొడవే తెలియని పల్నాటిమాయునిషి ఒకాయన వడిరోడ్డుమీద నిలబడి తాపీగా చుట్టకొల్లుకుంటున్నాడు అధికారంలో, బళ్లతో మనుషులూ కిటికీలూడేచోటు. చంటి పోలీసు వచ్చి "పక్కకి రిప్పకో" అన్నాడు. "స్వరాజ్యం వచ్చినా నీ పోరు మాకు తప్పలేదా? నేను పోను. నా యిష్టంవచ్చిన చోట నిలుచంటాను. నీ సాక్ష్యం పోయింది?" అని అగ్రేతు బిరుసుగా జవాబు చెప్పాడు. పక్కన నిలబడ్డవాళ్ళ తా ఆ సమాధానాన్ని చాలా మెచ్చుకున్నారు.

నిజమే స్వరాజ్యం వచ్చింది. మనందరికీ స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. స్వతంత్రులం కదా అని నడిరోడ్డుమీద మనం తిష్టవేస్తే, స్వతంత్రుమీదన్నీకదా అని కారుడ్రైవరు పేవేమెంటు నడపటం మొదలెడితే, నాకుమాత్రం స్వాతంత్ర్యంలేదా అని గట్టావాడు ఇష్టం వచ్చినట్లు బండి గోలితే ఫలితం ఏమిటి? గందరగోళమూ ప్రమాదమూ. అంతే! ఒకరి దారి కొకరు అడ్డు తగులుతారు. ఎవరూ ముందుకి సాగలేరు. ఇటువంటి మితిమీరిన వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యం సమాజంలో అశాంతికి కారణ మౌతుంది.

ఒక్క పల్నాటిమాయునిషి తే కాదు; అందరికీ స్వాతంత్ర్యం కలక్కోవోయింది. మనం ఏదీ చేసినా తప్పలేదనీ ధీమాబలిసిపోయింది. కనక మనందరం ఒక సంగతిని గుర్తుచుకోవాలి. స్వరాజ్యం అంటే ఒక వ్యక్తికి స్వాతంత్ర్యం కాదు. అందరూ స్వతంత్రులమే. ఒక వ్యక్తి యొక్క స్వాతంత్ర్యం మరొకవ్యక్తి స్వేచ్ఛకి అడ్డుకలగూడదు. సమాజం అందరి స్వేచ్ఛనీ కాపాడాలి. అందరిస్వేచ్ఛా కాపాడటం ఎల్లాగు? ప్రతివ్యక్తి తన స్వాతంత్ర్యాన్ని కొంత వరకూ త్యాగంచెయ్యాలి. ప్రతిమనిషీ కొన్ని నియమాలకి కట్టుబడాలి. అప్పుడే మనందరం నిజమైన స్వేచ్ఛని అనుభవించగలుగుతాం.

పల్నాటిత్రైకుని పక్కకి రిప్పకోమన్న పోలీసు, ఉద్దేశం నాలుగు చెలాయించటం కాదు. రోడ్డుమీద ఎక్కడపడితే అక్కడ నిలబడే స్వేచ్ఛ వుం దనుకునే రైతుదృష్టిలో పోలీసు తన స్వాతంత్ర్యాన్ని అపహరించినట్లు కనబడవచ్చు. కాని ఈ విషయంలో పోలీసు మన స్వేచ్ఛని రక్షించటానికే కచ్చాడు కాని భక్షించటానికికాదు. ఇంకా: శృదారికి అడ్డుతగలకుండా ఎవరిదారిన వారు పోవటానికి ఎవరూ అడ్డుపెట్టరు. ఇతరులకి తమ అడ్డు తగలకుండా వుండాలంటే ప్రతివ్యక్తి కొంతవరకూ తన స్వేచ్ఛని కోల్పోవోయి, కొన్ని హద్దులలో తాను మెలగాలి. అల్లా మెలిగిశేనే సమాజం లో శాంతి, భద్రతా ఏర్పడతయ్. ప్రతివ్యక్తి తన స్వేచ్ఛని కొంతవరకూ త్యాగం చేసినప్పుడే సమాజం నిజమైన స్వాతంత్ర్యాన్ని అనుభవిస్తుంది.

స్వేచ్ఛ అనేది కేవలం వ్యక్తులకి సంబంధించిన విషయంకాదు. అది సమాజంలోవున్న ఆగదరూ అనుభవించగలగిన సంపద. సొంతలాభం కొంత మానుకుంటేనేకాని నిజమైన స్వాతంత్ర్యాన్ని మనం అనుభవించతే.

ఇతరులని బాధించని విషయాలలో మన ఇష్టం వచ్చినట్లు నడుచుకోవచ్చు. ఇక్కడ మన స్వేచ్ఛకి హద్దులేదు. మనం ఇష్టం వచ్చిన వేషం వేసుకుని పిళ్లలలో తిరగొచ్చు. కానీ టూనికి ఎవరికీ అధికారం లేదు. మనని చూసినవ్వందకు ఇతరులకి స్వేచ్ఛ వుంటుంది. కాని వారి నవ్వులకి లెక్క చెయ్యకుండా మనకినచ్చిన వేషం వేసుకునే స్వేచ్ఛా మనకీ వుంది. భావకవుల్లాగ గిరబాలు పెంచుకోవచ్చు. అరవిందాశ్రమ

వాసుల్లాగా మూరెడుగడ్డం పెంచుకోవచ్చు. కమ్యూనిస్టుల్లాగా గడ్డల్లాకి నిక్కరు తొడక్కోవచ్చు. ఇతరులని బాధించనంతవరకూ మనం ఇష్టమొచ్చినట్లు ప్రవర్తించవచ్చు. ఇటువంటివి అనేక విషయాలలో మనం ఇతరుల్ని సంప్రదించకుండా తోచినరీతిని వ్యవహరించవచ్చు. వ్యక్తి గ త మై న విషయాలన్నీటిలోనూ మన ఇష్టానికి అడ్డులేదు. ఇదంతా మన సామ్రాజ్యం.

ఈ స్వాస్థసామ్రాజ్యాన్ని దాటి బైటఅడుగు పెట్టేసరికి మన స్వేచ్ఛ ఇతరుల స్వేచ్ఛకి అనుగుణంగా కట్టుబడాలి. కొత్తగా తూటూతూ అంటూ పన్నాయిసేర్పకునేవాడు తెల్లవాడూ వాయించుకోవచ్చు. అల్లా వాయించుకోదలచుకుంటే ఏ కొండమీదికో, ఏ నిర్జన ప్రదేశానికో పోవాలి. అంతేకాని ఇంట్లో కూర్చుని ఆగ నొక్క రాగంలో ఆలాపన మొదలెడితే చుట్టుకక్కల వాళ్ళంతా నిద్రపోయే అవకాశం వుండదు. కొత్త పేళ్ళ గాడికి తెల్లవాడూ చూతూ అంటూని స్వేచ్ఛవున్నవూ నిజమే ఇతరులందరికీ రాత్రి ప్రశాంతంగా నిద్రపోయేందుకు స్వేచ్ఛ వుంది. కనక మన స్వేచ్ఛ ఇతరుల స్వాతంత్ర్యానికి అడ్డుపడకుండా నడుచుకోవలసిన బాధ్యత మనమీద వుంది. ఇతరుల స్వాతంత్ర్యంతో డీకొనకుండా మన స్వేచ్ఛని కొన్ని హద్దులలో నిలబెట్టుకోవాలి. అప్పుడే సమాజంలో నిజమైన స్వేచ్ఛ ఏర్పడుతుంది.

అందరం ఈ సంగతి మరచిపోతాం. మన కష్టాలు మనకి తెలియవు. ఇతరుల లోపాలే ముందు మనకి కనబడతే.

ఒకసారి రైలులో ప్రయాణంచేస్తున్నాను. ఏదో పుస్తకం క్రేస్తగా చదువుకుంటున్నాను. ఇంతలో పెద్దమనుషులు ఎక్కారు. అందులో ఒకాయన ఎక్కిన తీడాన్నీ ప్రసంగం ఆరంభించాడు. దిగేవరకూ అయిన మాటల జడివానికి అంతూపాంతూలేను. వేదికపై వెయ్యిమందికి ఉపన్యాసిస్తున్నంత ఆవేశంతో గొంతు చించుకుంటూ మాట్లాడటం మొదలెట్టాడు. అయిన ఆంధ్రవాగార్ ఒక విషయంమీదనుంచి ఇంకో విషయంమీదకి దూకుతూపోతోంది. "ప్రకాశం మంత్రివర్గం ఎందుకు పడిపోయిందంటే....." గోడ్సే గాంధీజీని ఎందుకు చంపాడో తెలుసా?" "ఏం చేస్తోంది నెహ్రూప్రభుత్వం? కాశ్మీర్ ప్రాద్రాబాద్ సమస్యలు ఎలావేసుకురించాలో తెలియక తిక్మకపడుతున్నారూ..." ఇంకాసాగి పోతోంది ఆయనవాగ్దాటి. ఆరిగిపోయిన గ్రామ ఫోను రికార్డుని వింటున్నంత తలనొప్పిగావుంది నాకు. ఎన్నో సార్లు ఎందరి నోళ్ళలోనో నలిగి పోయిన సంగతులనే తమ కొత్తగా కనిపెట్టింత ఉత్సాహంగా చెబుతున్నాడు. ఒకటి రెండు సార్లు పుస్తకంమూసినిస్తూ ఆయనకేసిమాకాను. చూపులకి తగ్గేటట్లుం కాదు. మాటలజోరు మరింత హెచ్చింది. "బాబూ, కాస్త నెమ్మదిగా మాట్లాడకోండి" అంటే నన్ను నమిలిమింగేలేవాడు. కాని అందరికీ తనఉపన్యాసాన్ని అగ్రీకరించిన అత్యుత్తమ ఆయనకి తోచలేదు. అంతకంటే ముఖ్యమైన పని ఎవరికీ లేదని ఆయన నమ్మకం. తన అమూల్యప్రసంగంవల్ల అందరికీ జ్ఞానభిక్ష పెట్టానని ఆయన ధీమా! అందరూ తన వాక్పూరుశ్యానికి, బుద్ధివైశాల్యానికి చికిత్స పొందారని ఆ పెద్దమనిషి ధిలాసా. ఆధిలాసాతోనే కూచున్నంతసేలూ వడగళ్ళ వానలాగా మాటలు దొర్లించాడు. ఆయనదిగాక వానవలసిన ట్టునిపించింది. ఆ పెద్దమనిషి మంచినాడే కావచ్చును. కాని ఒకటే లోపం. ఇతరుల సాధకబాధకాలని గురించిన చింత ఆయనకి లేదు.

ఇతరుల సాధకబాధకాలని ఇతరుల హక్కులని గుర్తించాలి. ఇదే సంఘటింపానికి పునాది. ఎంతసేపూ తన హక్కులని గురించే ఆలోచించేవాడు తనకి తెలియకుండానే ఇతరులకి హాని చేస్తాడు.

చిన్నచిన్న జాతుల స్వేచ్ఛని కాపాడాల్సిన బాధ్యత పెద్ద జాతులమీద వుంది. అల్లాగే దైవ్యంతో దారిద్ర్యంలో అణగారినపోతూ తమ హక్కులని నిలబెట్టుకోలేని దీనుల స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడవలసిన భారం ఇతరులందరి మీదా వుంది.

ఇది గుర్తించకపోవటంవల్లనే నల్లరమీద బండి లాగా పెద్ద జాతులు చిన్న జాతులమీద దాడివెడలతయ్. ఈ సంగతి గమనించకపోవటం వల్లనే కొందరు తమ కారనీ, ప్రైవేటునీ వాయువేగంతో పిళ్లలలో పరుగెత్తిస్తారు. మొదటిది పెద్ద జాతుల దురుహంకారం. రెండవది పెద్ద మనుషుల దురుహంకారం. మొత్తంమీద ఈ రెండు దురుహంకారాలూ సంతోషానికి ప్రమాదకరమైనవే.

మా ఇంటిపక్క కాలేజీ కుర్రాడు కొత్తగా గ్రామఫోను కొన్నాడు. చుట్టుపక్కలవాళ్ళ చెవులు గింపురు మంటున్నాయ్. అతనికి ఇతరుల కష్టసుఖాల ప్రసక్తి అనవసరం. ఇరవై నాలుగుంటూ "అక్ మోల్ ఫుడ్" లాపీ, "బాలరాజు" లాపీ పాటలు పెట్టటమే అతని పని. తన ఇష్టమొచ్చిన పాటలు ఇరవై నాలుగుంటలూ విన్నే స్వేచ్ఛ అతని కుంది. చుట్టుపక్క వాళ్ళకి చెవులకింద రొదలేమండా సుఖంగా జీవించటానికి స్వేచ్ఛలేదా? ఒకరి స్వేచ్ఛని ఒకరు కాపాడవోద్దా?

కొన్ని విషయాలలో రాజీకుదరటం కష్టం. మా పొరుగున ఒక మేధావు కాపురమున్నాడు. ఆయన గారికి సినిమా సంగీతం అంటే ఆరికొలిమంట. ఆయన కొడుక్కి కర్ణాటక సంగీతమంటే తలనొప్పి. వాళ్ళిద్దరూ వాదించుకొని తుణుం లేరు తండ్రికి కర్ణాటకమీద ఆధిమానం వుండటం ఎంత సమంజసమో, కొడిక్కి సినిమా సంగీతంమీద ఇష్టంవుండటంకూడా అంతే. అందులో ఎవరికోసం ఎవరి ఆభిరుచిని ఎవరి స్వేచ్ఛని ఎవరు వోదులుకోవాలి? చెప్పటం కష్టమే!

చివరికి ఒక్కసంగతి స్పష్టమవుతోంది. కేవలం వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమే ముఖ్యమనటానికి నీలులేదు. వ్యక్తి ఏమైపోయినాసరే సమాజం ఆభివృద్ధిచెందటమే అవసరం అనటానికి నీలులేదు. ఈ రెంటినీ సమన్వయించగలగాలి. అప్పుడే నిజమైన స్వాతంత్ర్యం అనుభవించగలం. అప్పుడే సంఘమూ వ్యక్తికూడా అభివృద్ధి చెందుతారు. అప్పుడు పల్నాటిత్రైకుని రోడ్డు పక్కకి రిప్పకోటానీ, రైల్వో పెద్దమనిషి పెట్టిగా మాట్లాడటానీ తమ స్వేచ్ఛని కొంత వరకూ త్యాగంచెయ్యాలి వస్తుంది.

బృంద వివాహము (16-వ పేజీ తరువాయి)

ములాకి ఎవరు తీసుకొని వస్తానో ఆ తనకి ఆమెవల్ల కలిగే సంతానం లభిస్తుంది. ఇదే రీతిగా ఒక తంతువు నడుపించిగానీ, ఆచారాన్ని అనుసరించిగానీ ఒకరి నొకరు వివాహం చేసుకోకుండానే అదరూ కలిసి ప్రణయ సామ్యాన్ని (Sex communism) పొందుకుంటారు" అని.

జీతెట్టు, సిక్కియమ్, బూటా మ ల లో ముగ్గురు నలుగురు అన్నదమ్ములు కలిసి సమాన స్వామ్యులలో ముగ్గురు నలుగురు అక్కచెల్లెళ్ళు వివాహం చేసుకునే ఆచారం అమలులో ఉండేది. పెద్దభార్య సంతానము పెద్దవానికీ, రెండవ భార్యసంతానము రెండవ వానికీ, మూడవ భార్యసంతానము మూడవ వారికీ, ఈ రీతిగా చెందుతుంది. ఇందులో ఎవరికైనా సంతానం లేకపోతే వాళ్ల వాళ్ల అనుమతిమీద పంతుకుండేవారు.

తోడాజాతిలో కుటుంబంలో పెద్ద కుమారుడు పెట్టిచేసుకుంటాడు. అతనికి అయిదారుగురు తమ్ములుంటే ఆ భార్య అందరినీ భర్తలుగా స్వీకరిస్తుంది. వారికి ఆమెతో

కామవ్యాపారము చేయగలవయస్సు లేనప్పుడు కూడా వారామెకు భర్తలే. వారు పెద్దవారయిన తరువాత ఆమె వారితో సంభోగసంబంధాన్ని నెరపుతుంది. ఆ భార్యకు చెల్లెళ్ళుంటే వారు అక్క భర్తలకు న్యాయతః భార్య కేతుంటారు. కులంతా ఆడవాళ్ళు తక్కువైనపుడు కొన్ని సమయాలలో అయిదారుగురు అన్నదమ్ములకు ఒకటే భార్యగాకూడా ఉంటుంది. ఇద్దరన్నదమ్ములకు ఇద్దరు భార్యలు సమస్వామ్యంతో కూడా ఉండవచ్చును.

లంకలో క్రీ. శ. 1818 లో ఒక చట్టం జరిగింది. దానిని ఆనుసరించి ఇద్దరు ముగ్గురు భార్యలు సమస్వామ్యంతో ఉండవచ్చునని తీర్మాన మైనది.

సఖాతిక్ ద్వీపానికి సంబంధించిన గిల్స్కా జాతిలో కూడా ఒకనొక కాంఘో 'బృంద వివాహం' ఆచారంగా ఉన్నదని చెప్పటానికి తగిన ఆధారాలు కనిపిస్తున్నవి. 'ఈనాటికీ వారిలో ఒక వ్యక్తికి అన్నభార్యలతోనూ, భార్య, చెల్లెళ్ళలూనూ నైవాసిక సంబంధం కలిగి ఉండే స్థితి ఉన్నది. వారి జీవన విధానంలో సాంఘిక, ఆర్థిక, సామ్యత కనిపిస్తున్నది' అని వింజల్స్ మహాశయుడు ఆభిప్రాయ వచ్చి ఉన్నాడు.

విశ్వాకర్షితమైన కామోగభోగం ఉన్న కాలంలో విర్విష్ట సంసారాలవల్ల బృంద వివాహవిధానము అమలులోకి వచ్చింది. అంతకంటే విశేష నాగరికతను తెలియపరిచే పున్నలియోక్ వివాహ విధానానికి ఇది పూర్వ రూపము. అన్నదమ్ములు ఒక కుటుంబానికి, అక్క చెల్లెళ్ళు ఒక కుటుంబానికి చెందటమనే లక్షణం ఏర్పడ్డ తరువాత జన్మించిన ఈ పున్నలియోక్ వివాహ విధానము. గుంపువివాహానికి అటువంటి లక్షణం లేదు. ఒక కుటుంబములోని స్త్రీలందరూ జన్మకీ, మరొక కుటుంబములోని పురుషులకు భార్యలు. అదేరీతిగా కుటుంబములోని పురుషులందరూ అవతలి లింగ కుటుంబములోని స్త్రీలకు భర్తలు.

బృంద వివాహ విధానాన్ని పరిశీలించి చూస్తే వివాహం గుంపుమీద జరుగుతున్నట్లు కనిపిస్తుంది. భార్యలు కాదగ్గ కులంలోని స్త్రీలు ఎంత దూరప్రదేశంలోనైనా ఉండవచ్చును.

అదేవిధంగా భర్తలు కాదగ్గ పురుషులకూడా ఎంతదూర ప్రదేశానైనా ఉండవచ్చును. ఒక పురుషుడు జన్మతః తన కుల భార్య కాదగిన స్త్రీ దగ్గకి పోయి నేను నీకు భర్తనని ఆమెతో భోగించవచ్చును. అదే రీతిగా ఒక స్త్రీ ఏదేదేశంలో ఉన్నా జన్మతః భర్తవుకుంటున్నానని చెందిన పురుషుని దగ్గరకు పోయి నీవు నా భర్తనని చెప్పి కామోగభోగాన్ని పొందవచ్చును.

ఈ వైవాహిక విధానం కేటి నాగరకుని దృష్టికి కక్షమపూరితంగా కనపించవచ్చును. కానీ దీనిని గురించి ఒకనొక కాస్త్రుజ్ఞుడు ఏమంటున్నాడో గమనించవలసి ఉన్నది:

'వ్యక్తిచార గృహాలకు భిన్నమైన మార్గాన్ని దర్శించలేని ఫిలిస్టీయన్ జాతులలో ఉన్న వైవాహిక విధానం కంటే ఇదే చెడ్డది కాదు. ఫిలిస్టీయన్ జాతుల్లోని వ్యక్తి బహిరంగంగానూ, గూఢంగానూ అనుభవించే కామోద్రేక జీవిత విధానం బృంద వివాహవిధానాన్ని అనుసరించే వ్యక్తులలో కనపించదు. నేను బృంద వివాహాలను, విధానం లోకంలో దానికి సంబంధించిన కొన్ని లక్షణాలు మాత్రం ఆచారంగా వస్తున్నవి. వాటిని బట్టి చూస్తే అవి కేవల దాంపత్య వివాహాలకంటే నూ, బహువర్తీత్య విధానం కంటేను కొంచెం

(18 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

గృగు పూయ నక్కరలేదు. ఆయుర్వేద చికిత్స. తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళక ముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిదో. దబ్బు వావను చేయబడును. తెలుపు కొంచమై యుండిన రూ 2-8-0. మధ్య రక మై యుండిన రూ 3-8-0. పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0. గమనింపు:- ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Shri Chandra Kanta Pharmacy
No. (127) P.O. Rajdhanavar(Hazariabagh)

బృంద వివాహము

(17 వ పేజీ తరువాయి)

భిన్నంగా మాత్రమే కనిపిస్తవి. పూర్వం బృంద వివాహం ఉన్న జాతుల్లో కొన్ని సందర్భాలలో స్వేచ్ఛాసంఘోగము మాత్రం కనిపిస్తుంది. ఈ హక్కు జన్మతో కలగటం చేత అది అనూచా సంగా వస్తున్నది. ఈ ఆచారము క్రమక్రమంగా మారిపోతున్నది. బృందవివాహ విధానము ఏనాటికైనా నశించి తరలవలసిందే అయినా అది వివాహ పరిణామసీమని తెలియపరిచే ఒకానొక విధానము.

వై కాస్త్రకర్త అభిప్రాయపడి నట్లే బృంద వివాహమును బహిరంగంగా చూచే వ్యక్తికి ఇది పట్టింపు విశేషంగా తన దాంపత్య వివాహం గానో, తేక అనిబద్ధ ఏకపత్నీ వివాహము—ఇంత కంటే ఏకగామిత్యము అంటే బాగుంటుంది— (Monogamy) గానో కనిపిస్తుంది. అక్కడక్కడా బహుపత్నీత్వము కూడా ఉన్నట్లు తోస్తుంది. కొన్ని సందర్భాలలో వైవాహిక ధర్మానికి మోసకారులు (Injurers) కనిపిస్తారు.

ఇటువంటి తికమక ఉండటము వలననే అనేక దేశాలలో బృందవివాహ లక్షణాలను చూచి కాస్త్రజ్ఞులు మోసపోయినారు. ఎన్నెన్నో కాలే మహాశయుడు అస్ట్రేలియా జాతుల్లోకి నూపా, సురారు భార్యలను చూచి అది బహుభార్యత్వ లక్షణము గాని, బృందవివాహలక్షణము కాదని నాడు. పిర్రంగుల జరిగే బృంద వివాహాన్ని కొందరు కాముక స్వేచ్ఛ (Sexual licence) గా పరిగణించారు.

అస్ట్రేలియా జాతుల్లో కొన్ని పండుగలు వచ్చినప్పుడు యువక స్త్రీలను వివాహ యోగ్య లుగా చేసే ఆచారం ఉన్నది. ఆ స్త్రీలతో వివాహతేకండా కులంలోని పురుషులు అనుభవించటం వలన వారికి పరిణయ యోగ్యత కలుగుతుంది. ఈ ఆచారాన్ని చూచి కాస్త్రజ్ఞులు 'వివేకరహిత కామము, (Promiscuity) బృందవివాహం లక్షణము అన్నారు. కానీ అది బృంద వివాహ లక్షణముగానీ వివేకరహిత కామముగానీ కాదు. అది ఒక మతాచారము' అని కాతే అభిప్రాయపడినాడు. అంతే కాక అది అనే ప్రాకృత్య దేశాలలో మధ్యయుగం నాడు విశేష ప్రచారంలో ఉన్న ప్రభుహక్కు (Jus primae noctis) అత్యంతమూ భిన్నమైనదని అభిప్రాయ మిచ్చినాడు.

అస్ట్రేలియా డైరెజిల్లో ఉన్న 'పిర్రంగు'ల విషయంలో ఒక నియమమున్నది. ఆ నియమము అనేకజాతుల్లోకూడా ఉన్నది. భార్య అంటే, టిప్పుముల్క, తనప్పుడు మాత్రమే ఒక వ్యక్తి పిర్రంగుతో కాపురము చెయ్యకచ్చును. ఎటువంటి సందర్భములోనైనా ఆ వ్యక్తి పిర్రంగును భర్త దగ్గరనుంచి బలాత్కరించి తీసుకోరావటానికి అవకాశంలేదు. ఈ 'పిర్రంగు' ఆచారము ఒకానొక ఉపసాది (Initiation) ని తెలియపరుస్తుంది. భర్త తనప్పుడు పిర్రంగుతో మరొకడు కాపురము చెయ్యటముకూడా బృంద వివాహలక్షణాన్ని వ్యక్తపరుపదు. ఇది ఒకానొకకాలంలో దక్షిణాఫ్రికాలో ఉన్న సిసిసే యేట్ (Ciciseate) వంటిదని ఆయన అభిప్రాయము.

ఈ లక్షణాలన్నీ గుంపుపెట్టి లక్షణాలనీ, కాస్త్రజ్ఞులు ఒకానొకకాలంలో గుంపుపెట్టి గుంపుపెట్టి ఎందుకు అంగీకరించటము లేదో తనకు అర్థము కావటములేదనీ, అందువల్ల 'జీటి' సభ్య జాతి మానవులకు ఎటువంటి ఆకారము

ప్రాప్తిం చదవీ 'సంసారోత్పత్తి' రచయిత వింజల్సు మహాశయుని అభిప్రాయము.

అస్ట్రేలియా జాతుల్లో యువకుడు చాలా కాలం అవివాహితుడుగా ఉండాలి. ఇది అతని బ్రహ్మచర్యంకోసంకాదు. ఆ జాతి స్త్రీల కామ తృప్తికోసం. అతను త్వరగా వివాహం చేసుకుంటే వివాహధర్మాన్ని విచ్ఛిన్నంచేసి అతను స్త్రీలతో శ్వేచ్ఛగా వ్యవహరించటానికి ఏలు ఉండదు. ఈ సందర్భంలో మరొక చిత్రమైన ఆచారాన్నికూడా గమనించవలసి ఉంది. కొన్ని అస్ట్రేలియాజాతుల్లో వివాహ వయస్సు రాని కుర్రవాళ్ళకు పెద్దవాళ్ళనిచ్చి వివాహంచేస్తారు. వారిని కులంలోని పెద్దవాళ్ళు అనుభవిస్తుంటారు.

వివాహితఅయిన భార్య మరొకరిని వివాహం చేసుకొనే అధికారం ఉండదు. అందుమూలంగా కులంలోని వృద్ధులైన పురుషులకు యౌవనవతులు అనుభవించే అవకాశం లభిస్తుంది. ఇటువంటి ఆచారాలుకూడా ఒకానొకకాలంలోని వివేకరహిత కామస్థితి, బృందవివాహలక్షణాలనూ తెలియపరుస్తున్నవని కొందరి అభిప్రాయము.

గుంపువివాహ పద్ధతిలో ఎప్పుడూ సంతానానికి తండ్రి ఎవరో కనుక్కోటము చాలా కష్టము. తల్లి ఎవరో చెప్పటము చాలాకష్టము. అయితే ఆ తల్లి తన బిడ్డలనే కాకుండా ఆ వంశంలో ఉన్న పిల్లల నందరినీ తన బిడ్డలుగానే స్వీకరించి వ్యవహరిస్తుంది. తల్లివలెనే వాత్సల్యాదికాలను చూపిస్తుంది. అయినా ఆమె తన పిల్లలమీద ఇతరులమీదకంటే విశేషమైన మమకారం చూపిస్తుంది.

వంశక్రమము బృందవివాహాన్నిబట్టి మాతృ పరమాత్మమంది. వంశాల స్త్రీ నామంమీదనే చెల్లుబాడి డౌతుంటుంది. సామాన్యంగా ఆన్ని అనాగరక జాతుల్లోనూ పూర్వం ఇదే విధానం ఆచరణలో ఉండేది. కౌరవార్హతలు తలులకు విశేషము ఈ విశేషాన్ని ప్రపథమంలో గమనించిన కాస్త్రజ్ఞుడు హోఫ్ ఫక్ మహాశయుడు. వంశక్రమాన్ని తల్లిమూలంగా గుర్తించడం ఆస్తిపాస్తులు తల్లిపరమై ఉంటుందిగాని అది సమస్తీ కుటుంబానికి చెందినది. అందువల్ల అవిభాజ్యము.

గుంపుపెట్టి ఆచరణలో ఉన్న కాలంలో కూడా ఒక విధమైన రాక్షసవివాహము (Marriages by Capture) ఉండవచ్చును. ఏ యువకుడైనా ఒక యువతిని బలాత్కరించి తెచ్చినా, చట్టముబట్టి అనేకమంది మిత్రులతోనూ బంధువులతోనూ కలిసి ఎత్తుకొవచ్చినా ఆమెన అపహరించటానికి సాయంచేసిన వారందరితో బాటు కొంతకాలం సమిష్టిగా అనుభవించిన తరువాత ఆమె అతనికి అచారసమ్యక్తమైన భార్య డౌతుంది. అప్పుడు ఆమె భార్యలంశంలోదిగా పరిగణిత డౌతుంది. వారిలోవారికి బాంధవ్యాలు ఏర్పడుతుంటుంది. గుంపుపెట్టివిధానం అమలులో ఉన్నా వ్యక్తులు జంటలు జంజోయిగా తాల్చిలికంగానో, మరొకరితో అధికలమో భార్య భర్తలుగా కలిసి జీవిస్తుంటారు ఈ విధానంలో బాటు బహు భార్యత్వము, బహు భర్తృత్వము కూడా బృందవివాహం వెనుకబడిపోయి ఉంటుంది.

గుంపుపెట్టి (బృందవివాహము) అత్యధమ జాతివైహికవిధానాన్ని నిరూపిస్తున్నది. అంతకంటే ఉత్తమమైనది పునలియన్ వివాహ విధానము. బృందవివాహవిధానము ఆటవికులూ, దేశద్రిమ్యులూ అయిన జాతివికవిధానాన్ని వ్యక్తంచేస్తుంది. 'పునలియన్' వివాహము కొన్ని కట్టుబాట్లు కలిగిన స్థిమిత జీవితవిధానాన్ని నిరూపిస్తుంది. మానవజాతులలో ఆటవిక స్థితిపోవటంతో బృందవివాహవిధానంనశించింది. కానీ ప్రపంచంలో ఇంకా కొన్నికొన్ని అనాగరక జాతుల్లో దాని లక్షణాలుమాత్రం తీర్చిదిద్దినా, ప్రవృత్తరూపంలోనూ పొడ కట్టుకూ ఉన్నవి.

బద్ధరు - చేనేత

శ్రీ పున్నవ బసవేశ్వరరావు

పూర్వము మన చేనేతపరిశ్రమ ఎంత పున్నవ తీరిలో పున్నవో, ఎంత ప్రఖ్యాతిగాంచి నదో తీలచుకొంటే ప్రతి భారతీయునిగుండే ఒడ్డలైపోతుంది మహారాష్ట్ర అంతఃపురస్త్రీలు ధరించు చేలు ముసురుపమిటలు పది నూలు పోగులకు ఏకబంగారు జరిపోగు పొప్పున యిరువది వేల పోగులతో, ఓడురు పడి హేనునూలుపోగు లకు 5 వెండి జరిపోగులు, వక బంగారు జరిపోగు పొప్పున పేకతో లతలు, పుష్పములు రూపములు శ్లోకములు శేతలో నేవచ్చులాగున 9000 నువ్వు గింజల రూకములో 15 అడుగులపాదపు, 8 అడుగుల వెడల్పు గల మేలిమిగురు పమిటలు తయారు చేసి ఒక్కొక్క పమిట 900 రూపాయలు మొదలు 1500 రూపాయలవరకు అమ్మినట్లు ఆధారములు గలవు రాజకటుం.ములో వివాహసమయమున మురుపర్కములతోపాటు ఈ పమిటలు యిచ్చు వారట. ఈ చేనేతపమిటలు ఆమెరికా, యింగ్లాండు, యిజిప్టు ప్రాంసు, జర్మనీ దేశపు రాజకుటుంబములలో చూచి ముచ్చట బడిని వారలు తనే తరట, ఆమెరికా, ప్రాంసుదేశపు స్త్రీలకు ఈపమిటలన్న మరీ పెర్లి ఆని తెలియుచున్నది. 1792 సం. వరకు విశాఖండుము లోని ప్రజలు భారతదేశపు చేనేత వస్త్ర వ్యాపారములో మునిగిపోవుటచేత పెట్టుబడి దాగ్ల ప్రభుత్వము ఎంత ప్రోత్సహించినా మరకదుర్భివస్త్రములు యింగ్లాండులో 5 లక్షల నవర్సులకన్న ఎక్కువ అమ్ముడు పోలేదట. మన దేశములో పుట్టిన చేసిన పాశ్చాత్యరాజకీయ వేత్తలు మన చేనేతి, అద్దకపు వనితనమును కొని యాదుకూ వ్రాసిన గ్రంథములవల్ల తెలియుచున్నది.

1839 సం. లో దాక్టరు ఈరెగారు కులము దూదిపుంజముతో 7000 గజముల దారము వదుకుచున్నారట. యింత సన్నని దారము ఎట్లు వదుకుచున్నారో నాకు తోచుట లేదు. యూరపుఖండిమంతయు భారతదేశముతో పోటీ చేయజాలదని తన దిన చర్యలో వ్రాసారు. మార్కోపోలో అను యిటలీ యాత్రికుడు తాను బందరులో చూచిన అందమైన శీతవస్త్రములు అద్దకపువస్త్రములు కొరని మహారాజులు కాని, మహారాణీలు కాని ప్రపంచములో ఎచ్చటావుండిపోరని కాఫర్ దాక్టరు ఫ్రయర్, టూరెన్యూట్ యింకా అనేకమంది మన దేశములో చూడగలిగినంత అందమైన వస్త్రములు ఏదేశములోనూ చూడలేదని ఎయిసీ అనే గ్రంథములో వ్రాసారు యిటువంటి ఆధారములు యింకా చాలా కలవు.

ఆ కాలములో మనదేశములో సం. 1 కి తలకు సగటున సంపాదన 1800 రూపాయలు వరకు కలదని ఆధారములు కలవు. బ్రిటిషువారు

మన చేనేతపరిశ్రమపై చూపన చర్యతల్లి ప్రేమ వల్ల కాపనములవల్ల వారి కృత్రిమపరిపాలనవల్ల భారతదేశములో తినుటకు అన్నము కట్టుటకు విస్త్రము కరువైనది. సం 1 కి తలకు 65 రూపాయలగుడా గిట్టుటలేదని 1944 సం. అంచనా వల్ల అందరికీ తెలిసిన విషయమే

తలకు 1800 వందల రూపాయలువరకు గల సంపాదన 65 రూపాయలగుడా గిట్టుట లేదంటే మనం ఎంత హీనస్థితికివచ్చామో వేళ వ్రాయ నవసరం లేదు

మనకు ఏనాటికైనా స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించి తీరుతుంది మన చేతిపరిశ్రమలుపునరుద్ధరణ చేయబడుకవి.

మనం పున్నవదేశానికి వస్తాం—అని భారత ప్రజానీకం ఆశించినది స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించినది—ప్రజానీకం ఆశించి సిద్ధించకపోయినా పదిసే వ్యాపారము, కులమతరక్షణకీయకక్షణమాత్రం సిద్ధించినవి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలుగాని కేంద్ర ప్రభుత్వముగాని చేనేతపరిశ్రమను ప్రోత్సహించుకుందన్న ఆశి మాత్రం ఎక్కడా కనుపించుటలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు ఉన్నత స్థితిలోకి వచ్చుచున్న ప్రకాశంగానీ స్క్రీమును మట్టిపాలు చేశారు ప్రయితేటు సంఘం ఖాదీవ్యాపారులు స్వల్పంగా ఖాదీ పరిశ్రమను పోషించుతుంటే ఖాదీ వ్యాపారులుగాని ప్రయితేటు సంఘంగాని ఖద్దరు జోరీకి రాజుడడన్నారట కేంద్రప్రభుత్వము వారు 877 కోట్ల గజముల వస్త్రము తయారు చేయుమిట్లు కడుగ్లచేత 518-6 కోట్ల గజముల వస్త్రములు తయారుచేయుటకు కొత్త పథకము తయారుచేసి 120 కోట్ల గజముల వస్త్రము తయారు చేనేత పరిశ్రమపై దృష్టికారు. ఈ పథకమువల్ల చేనేత తక్కువైనట్లుట వాస్తవమే. నని దేశములో వస్త్ర పుత్తెత్తి కంటుబడి పోవుటచేత త్వరగా దేశములో వస్త్ర కరువును తీర్చుటకగాను ఈ పథకము తయారుచేయక తప్పని సరియైనదని సమర్థించుచున్నారు. మనకు కలిగిన వస్త్ర కరువే ఫివ ప్రక్క పోకానామక కలిగినది. వారు మిగ్ల కడుగ్లచు ప్రోత్సహించి బీద ప్రజానీకాన్ని రక్షింపలేమని లక్షలాది రాట్నములు సప్తయి చేసి పోకానా ప్రభుత్వము ఖాదీ పరిశ్రమను ప్రోత్సహించుచున్నది.

యంత్ర పరిశ్రమల ధనవంతులు యింకా ధన వంతులు గాను, బీదలు యింకా బీదలు కావటం కన్న యింకొకటి కాదని పాశ్చాత్య రాజకీయ వేత్తలే వచ్చుకొన్నారు. ఆటవస్తువులు వకదేశము వారు, చావులు వకదేశమువారు, మేజోళ్లు వకదేశము వారు—ఈ విధముగా ఒక్కొక్క దేశము

(21 వ పేజీ చూడుడు)

పజిల్, గెలుపు సులభము.

రూ. 25,000 4 బహుమతులు.. రూ. 12000, 6000, 4000 & 3000.

తీరిక సమయములకు నేర్పరితనము, వివేకముతోకూడిన, చక్కని ఆట, అదృష్టము అర్జింపను అవకాశము కలిగిన ప్రజలమైన కాలక్షేపము వికసరి అవసరములేదు సాహిత్యజ్ఞాన మక్కరలేదు, చిక్కవదములుగాని భావములుగాని లేవు ఇండియా, పాకిస్తాను, సిలోనులంతటను పురుషులు, స్త్రీలు, యువకులు, వృద్ధులు, బడిపిల్లలుగూడ బహుమతులు పొందుచున్నారు

5. 11. 4. 14.	క్లా —1 మొదలు 16వరకు అంతెలను నిలుపుగాను, అద్దముగాను, మూలగాను ప్రతివరుసయు 34 మొత్తము వచ్చునట్లు వాడిన అంతె తిరిగి వాడకుండా పేర్చుట,	3. 16. 10. 5.
10. 8. 15. 1.	కి సొల్యాషనుతో సరిపాయే ప్రతి సొల్యాషను ఒహమతికి అర్హమైనది కనుక మీరు ఎన్ని సొల్యాషనులైనా వంపవచ్చును	13. 2. 8. 11.
16. 2. 9. 7.		6. 9. 15. 4.
3. 13. 6. 12.		12. 7. 1. 14

పోటీలు ప్రతిపక్షమునను జరుపబడును. వివరములు ఉచితముగ పంపబడును.

లక్ & కో., పరం 1564 గవర్నమెంటు రిజిస్టర్డ్ మద్రాసు-17. 43-30 ఈశ్వరన్ ఫిఫ్.

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగు పూయనక్కరలేదు అయిర్వేదవికత్వ. తెల్లని, రంగును మార్చి కాళ్యరముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును గుణం కానిదో, రణ్ణు వాపసు చేయబడును తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ.2.8-0. మధ్యరకమైయుండిన రూ.3.8-0; పూర్తిగాయుండిన 5.0-0

గమనింపు — ఇది మొదడుకు కంటికి మంచి రోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Bharat Kalyan Aushadhalaya P. O. Raniganj (Burdwan)

సమదృష్టితో జీవితం

పుట్టిన ఆర్థుర్

అమెరికాలో దాక్టరు ఎడ్విక్ అనే వైద్యుడున్నాడు. మానసిక రోగాలు కడర్చటంలో అద్వితీయుడు. నరాల నిస్సత్తువ రోగాలను కుదిర్చే వైద్యశాలలో మునుపును చస్తూ ఉండేవాడు ఇప్పుడు వృద్ధాప్యంలో ఆశ్రమవాసం తీసుకొన్నాడు.

ఆ వైద్యశాలకు ఆయన ప్రాణంగా ఉండేవాడు. నరాల నిస్సత్తువతోటి, జీవితం అంటేనే భీతితోటి, చితికిపోయిన ఆనెకమంది రోగాలను, దరికి చేర్చి జీవితాళకల్పించి, నూతన శక్తితో, జీవితాలను మళ్ళీ ఉత్సాహంతో ప్రారంభించుకోగలిగేట్లు చేశాడు. ఆ మానసిక వైద్య శాస్త్రం గాని, కొత్త కొత్తగా కనిపెట్టిన మందులుగాని వాడటంవల్ల కొడు ఆయన యీ రోగాలు కుదిర్చింది. పూర్వకాలం నుంచి, "భిషక్" అని అంటుంటే ఉన్న మాటల శేషజం వల్లనే ఆయన ఈ రోగాల్ని కుదుర్చుకోలేవాడు. భవజం అంటే ఇక్కడ మనం మామూలుగా అనుకొనే మానంకాదు. రోగి మనశ్శాంతి కావలసిన మాటకాదు-తనపు శేషజం—తాతయ్యలాగా కబురు చెప్పగలతీరు. ఇది ఆయన మందుల పంజీలో పరికరాలు.

"నా స్వీ పరిశీలిలోకి రాక బానిసి కను వ్యవకారణం—నవ్వు తప్పనే రోగాన్ని కుదుర్చులవాళ్ళు లేరు" అంటూ ప్రతిరోగికి చెప్పేవాడు. ఆ మాటలు ధరిస్తూ అర్థమయ్యేందుకు ఒక కథ చెప్పేవాడు.

"ఒకసారి వోల్టనుహోటలులో ఒకావిడ గది అద్దెవుచ్చుకుంది. ఆ విడ ఒక నాడు హోటలు మానేజరు దగ్గరకు దూం ధాంలాడతూ వచ్చింది. 'నాకు తల తిరిగిపోతుంది. నా ప్రక్కగదిలో ఉన్నాయన ఎవరో రోజంతా, పియానో అడచనిగా వాయిస్తూ, మాప్రాణాలు తీసేస్తున్నాడు. నరాలు ఉడుకెత్తిపోతున్నాయి. ఆయన్ను అపుతారా సరేనరి, లేకపోడే, నాప్రాణాలు నిలిచేటట్లు లేవు—నే నెల్లా మాటిపోటానికి మీరు బాధ్యులారా' అంటూ హోటలు మీనే జరుమీద కేకలు వేయటం మొదలుపెట్టింది.

'మేనేజరు నె మ్యుడిగా' ప్పాడు "అయ్యయ్యో అల్లాగాండి! మీకు సహాయం చేద్దామన్నా మీలేశంకడా వచ్చిందే. ఆ పియానో వాయిస్తే ఆయన ప్రపంచవిఖ్యాత గాయకుడైన 'మాడరస్క్వి' ఈరాత్రి పాటకచ్చేరి కని సాధిక చేసుకొంటున్నాడు ఏంచేసిడి? ఎటూ పాలుపోవటంలేదే" అన్నాడు.

ఆవిడముఖం ఒక్కసారిగా మారి వికసించింది. "ఏమిటి, ప్రపంచ విఖ్యాతగాయకుడు పొడరుస్క్వియ! అల్లా అయితే మరేం ఫర్వాలేదురండి" అంటూ తన గదికి వెలుదేరింది. అక్కడినుంచి తన మిత్రబృందాన్నంతనూ తన గదిలోకి చేర్చింది. పొడరు స్క్వికి తెలియకుండానే ఆ ప్రక్కగదిఅంతా గానకళాభిమానులతో నిండిపోయింది. ఆ విడ కూడా మహానందంతో ఆ సంగీతాన్ని ఆస్వాదించటం మొదలుపెట్టింది."

అంటూ ఎడ్విక్ ఈ కథ చెప్పేవాడు. చెప్పి—చూడండి. పొడరుస్క్వి అని తెలిసినంత మాత్రాన, అక్కడి వాయిద్యపు హోరులొగాని, పరిశీతులలోగాని ఏమన్నా మార్పు కలిగిందా! లేదు! మారిందల్లా ఆవిడ దృష్టి మాత్రమే. కాస్త ఆ దృష్టి మారేటప్పటికి, అంతటి నరాల నిస్సత్తువా, శోషం, తాపం, అన్నీ నాయమయి, ఆ పియానోమోతే ఆనందం కల్పించింది" అని ముక్తాయించేవాడు.

మన మనస్సు విషయాలను అవగాహన చేసుకొనే విధానానికిమటుకు మన దైహికఆరోగ్య

అనారోగ్యాలకు చాలా సన్నిహిత బాంధవ్యం ఉంటాయి.

"క్రిమికీటకాల వ్యవస్థ, ద్వేషాది ఉద్వేగాల వల్ల ఎక్కువరోగాలు సంక్రమిస్తూంటాయి. క్రిమికీటకాలను సహజంగా ఎదిరించగల దాగ్ధ్యం మన శరీరాలకుంది. కాని, మనలో ద్వేషాలు, శ్రోధాలు, భయాలు, ఇత్యాదులు స్వల్పంగా ప్రకాశించసాగినా సరే, మనదేహానికన్న రోగనివారణశక్తిని క్షీణింపజేస్తాయి. ఉదాహరణకు ఎవడో మనను చిన్న చూపు చూచాడన్న నిస్సారంతో కుమారుతొన్న మనిషికి, వ్యరిం కూడా తేలికగానే వస్తుంది. అల్లా మనకు సంభవించే పరిశీతులను సక్రమ దృష్టితో అర్థం చేసుకో లేక పోటంవల్ల కూడా నరాల తరబడి మంచ మెక్కవలసి వస్తుంది. పాశ్చాత్య వైద్య శాస్త్రమాలపురుషుడయిన హిప్పాక్రేటీస్ 'స్పీనల్లు, క్రోధద్వేషాల రక్తంలో ఒక విషాన్ని పెంపొందిస్తాయన్న విషయం - రానురానూ నిజమని తేలుతున్నది. శక్తిమైన ఆరోగ్యంలో ఉన్న మనిషి లోపల ద్వేషభావముతో కుమారుతో ఉండడం వలన, కీళ్లనాళము మొదలయిన రోగాలు సంక్రమించి అజనాత్మకమూ బాధపడడం కూడా కన్పి" అని దాక్టరు ఎడ్విక్ వాదించేవాడు.

ఒకసారి ఓ కుటీనయనతి, కడుపులో పుండు ఆపరేషను చేయించుకోటానికి హాస్పిటల్ కు చేరింది. కాని ప్రణబాధకన్నా ప్రైవేట్ క్లినిక్ నకు ఆమె ముఖంలో తాండవింపడం "మా ఆయన్ను క్రిమిమనకు ఒక ఉన్నీకొలు కొనిపెట్టమంటే తెగసిల్లాడు తన ఆ ఖర్చు భరించలేనన్నాడు. ఇప్పుడో, ఛతగా రోగం కుదిరింది. రెండి 650 డాలర్లు చేసే కొలు కొనడానికి లాభించాడు. ఇప్పుడీ ఆపరేషనుకు వచ్చినట్లు వెయ్యిడాలర్లు కక్కవలసిందే అంటే కావాలి" అంది.

భర్తమీద తన కన్న కసి, తన కంఠ ఆడ తెచ్చిపెట్టిందో ఆవిడదృష్టికే ఎక్కటం లేదు. కాని అంతటి ప్రణమకూడా, ఆకసిఫలీతంగా కలిగిన మానసికోద్వేగం వల్లనే కలిగిఉండవచ్చును. మానసికోద్వేగాలు అల్లాంటి ప్రణాలకు దారితీయటం చాల రోగులవిషయంలో జరిగింది.

ఆరోగ్యానికి అన్నిటికన్నా ముఖ్యమైన రక్ష, సాధారణలోక జ్ఞానమే! సామాన్య విషయాలన్నిటిని సరియైనదృష్టితో చూసి అవగాహన చేసుకోటమే. పూర్వాల ప్రార్థనగీతం ఒకటి ఉంది "దేవా! నేను మార్పుకలిగిన విషయాలను మార్చేందుకు ధైర్యాన్ని, మార్పులేని వాటిని భరించగల దాంతత్వాంతలను, ఈ విధే ధము తెలుసుకోగల విజ్ఞానాన్ని నాకు ప్రసాదించు!" అని.

ఇల్లాంటి సర్వావయత్వంతో మన పుడు సంచరించగలిగితే, విషభావాల దుష్ఫలితాల నుంచి తప్పించుకోగలగటమే కాకుండా, జీవితాన్ని జయప్రదంగా చేసుకోగలగటం కూడా సంభవిస్తుంది.

ఈ సమదృష్ట్యంతో సంచరించి జీవితాలను భలవంతంగా చేసుకొన్న వాళ్ళగాఫలు అనేకం ఉన్నాయి.

ఫ్రాంసిస్ అనే ఆమె జీవితం ఒక తార్కాణం మిడ్ వెన్సు (అమెరికా) పరగజాలలో ఫెడీలు వాయిద్యంతో గాన సభలు జరుపుతూ తన బృందంతో జేతాలనం చేస్తూ ఉండేది ఫ్రాంసిస్.

ఇంతలో అకస్మాత్తుగా తండ్రికి పక్షవాతం వచ్చింది. తండ్రి కామె ఒక్కతే ఆధారం. తన పర్యటనాలు ఆపుకొని తండ్రికి ఉపచారాల కోసం అతనివద్ద ఆగిపోయింది. రెండేళ్ళు తర్వాత ఆయన చనిపోయాడు. మళ్ళీ సంపాదనకని

ఫ్రాంసిస్ న్యాయార్థు వచ్చింది. అప్పటి కెందరో కొత్తకొత్త గాయకులంతా, ఆదరం లేక న్యాయార్థు వీధుల్లో తిరుగుతున్నారు. తను వాళ్ళమధ్య వెనుకరావటం కష్టమని తోచింది. చేతిలో 200 డాలర్లు ఉన్నవి. నెంటనే టైపుసానుహండు నేర్చుకోటం మొదలుపెట్టింది. చదువు పూర్తిఅయ్యాక కూడా ఉద్యోగం వారికే పగిలితి అంతంతమాత్రంగానే ఉండిపోయింది. డిప్రెషన్ రోజులు, ఉద్యోగాలు వారకటమే అవుతూపం.

ఒక ఆదివారంనాడు పత్రికలలో ఒక అడ్వర్టైజ్ మెంటు ప్రకటించింది.

"నాకు, అడధవంలేనిదే ఉద్యోగము దొరకటంలేదు. ఉద్యోగం లేనిదే అనుభవం రావటం అసంభవం. అందుకని నాల్గవారాలపాటు జీతం లేకుండా ఏకంపెనీలోపై నా పనిచేయదలచుకొన్నాను. నెల అవగానే మానేస్తాను-అవిధంగా ఏవిధమైన బాధ్యతా మీకు ఉండదు-నేను గూఢకు రాలను."

ఆని కొంత ఖర్చుపెట్టి పేపరులో అడ్వర్టైజ్ మెంటు వేయించింది.

మర్నాటికి వెయ్యి ఉత్తరాలు వచ్చాయి. ఓ మూడు శ్రేష్ఠమైనవాటిని పిరకొంది. మూడు నెలలు వరుసగా మూడు పెద్ద కంపెనీలలో పని చేసింది. ప్రతివారం పూర్తి జీతంకూడా వాళ్ళు ఇచ్చేటంతగా వాళ్ళకు పని విషయంలో తృప్తి కల్పించింది. ఈ మూడు కంపెనీలవారి యోగ్యతా పత్రాలతో తరువాతి ఉద్యోగాలు సులభమయ్యాయి. చివరకు అమెరికా అధ్యక్ష భవనంలో కార్యదర్శి ఉద్యోగం ఆవిడకు పేరంబ ముగా పిలిచి యిచ్చారు.

ఫ్రాంసిస్ లాంటిదే - పారిస్ చిత్రకారిణి, రోజా కూడా. ఈ అమ్మాయికి చిత్రకళ అంటే అభిరుచి ఎక్కువ. కాని తన చిత్రాలకు "మోడల్స్" కై డబ్బిచ్చుకొనే అంత తాహతు లేదు. డబ్బు ఖర్చులేని మోడల్స్ దొరకాలి. పారిస్ సంతలో గుజ్జాలసానిదీ కత్తే, గుజ్జాలు డబ్బుఖర్చులేని మోడల్స్ గా పనికొస్తాయనుకొంది. ఉన్నంతలో సర్దకొని ముందుకు పోగల మనస్తత్వం ఆ ల వాటూ చేసుకోబట్టి, రోజా చాప్లర్, జంతుచిత్ర శేఖనంలో, ప్రపంచ చిత్రకారుల్లో కల్లా అగ్రసానం వహించింది.

సరిఅయిన మనస్తత్వాన్ని, దృక్పథాన్ని అలవకర్చుకోటం - దాన్ని అట్టే స్థిరంగా నిలబెట్టుకోటం - నిజంగా అంత సులభమైన విషయాలు కావు పొల్లుపోయినవిషయాన్ని తప్పదృష్టితో చూడటమే మనకు సామాన్యంగా అలవాటయి పోతుంది.

బక్స్ యుద్ధంలో కాలంలేని సోల్దరును ఆస్పత్రికి తీసుకువచ్చారు. క్లోరోఫారం పట్టుకుంచి తెలివి రాగానే, ఆపరేషను చేయి తీసిమీద ఉన్న ఆ సోల్దరుకు ఉపశమనవాక్యాలుగా—ఆపరేషను చేసిన సర్జను "అబ్బాయి నీకు మరేం ఫరవాలేదు పాపం కాస్త, కాలు మాత్రం పోయిందనుకో" అంటూ చెప్పటాన్నాడు.

సోల్దరు ఒక మూల రొప్పటూనే— "పోవటమేమిటి—నా అంతట నేనే ఆ కాలు అర్పించాను" అన్నాడు. ఆ దృష్ట్యా చూడగలిగినందువల్ల, తరువాతి జీవితం అంతా సుఖప్రదం చేసుకోగలిగాడు. భవిష్యత్తును మళ్ళీ ఉజ్జ్వలంగా నిర్మించుకోగలిగాడు.

దాక్టరు ఎడ్విక్, ఈ దృష్టి అలరర్చుకోవటం కేవలం మనః శ్రద్ధా విశేషంగా భావించాడు. ఆర్థును తైజితం చేసికోగల యోగ సాధనగా భావిస్తాడు. పోయినదానికి విచారించ

కుండా, ఉన్నదాన్ని ఉపయోగించుకోగలగటం అంటే కేవలం కర్మప్రభావమును కొని, దుఃఖితో బడబడటంకాదు. కర్మవాదాన్ని జీర్ణించుకొని, తదనుయాయులై తృప్తిగా జీవితం గడుపుకోటం. "దుర్విధిపాలై ఇల్లా చితికిపోయామనుకొనేవాడు—నా రోజులు రాక పోవు. దీనికి కనీసీతృప్తికోక పోతానా" అన్న మనోబాధ్యాన్ని అలరర్చుకుంటాడు.

"ఈ దృష్టిని, ఈ విషయాన్ని మార్పుకోలేని రోగులు ఆరోగ్యం కోల్పోవటం చాలాకష్టం. కాని కష్టమఖాలు రెండూ కర్మలభాగాలే అనుకొని సంతోషంతో స్వీకరించగలిగిన దృష్టి ఉన్నవాళ్ళు, జీవితంలోని గత దుఃఖాలను విస్మరించి, తరించి, ముందుఉత్సాహంతో నాగి నడవగలగుతారు బావ్యా పరిశీతులేదీ కూడా ఈ సమదృక్పథాన్ని మనిషిలో రప్పించలేవు. వ్యక్తిలో అంతర్వ్యంగా రావలసిన మార్పు ఒడి ఎవరికివారే తమంతట తెచ్చుకోవలసిన పరిణతి ఇది. స్వనిమయంలో ఏర్పరచుకోవలసిన దృక్పథం ఎవరికి వా- నిర్ణయించుకోవాలి" అంటాడు దాక్టరు ఎడ్విక్.

కష్టాలను తలచుకొంటూ కుమిలిన కొద్దీ, ద్వేషం పెరుగుకొంటూ వస్తుంది ఎవటివాడు చేసిన ప్రతిపనీ తనమీద ద్వేషంతో తనకు శిత్పత్వంతో చేసిన పనిలానే ఆరమవడం మొదలుపెట్టుంది ఆ కుమిలింతో నీడవట్టుకు. ఆకలి ఉండదు. ఏదో దయ్యము ఆవహించినట్లు తిప్పి, కజ్జాలకు ప్రోత్సహిస్తూనే ఉంటుంది.

ఇన్నిటికీ కారణం తన నెవరో కించపరచారని అవజ్ఞతో బాధపడటమే. ఆ స్వకృతమే మార్పుకోగలిగితే అన్నీ మారిపోతాయి.

భార్యాభర్తలు ఒకళ్ళపై ఒకళ్ళు తమ్ము సరిగ్గా రెండవవాళ్ళు చూడటం లేదని ఆరోపణలు చేస్తూ వచ్చినప్పుడు వారికీ దాక్టరు ఎడ్విక్, మహా గణితజ్ఞుడైన కెప్లరు కథ చెప్తూండేవాడు. కెప్లరు మొదటిభార్యతో గాఢాత్మిక జీవితం నరకంగా తయారయింది రెండవ భార్య ను ఎన్నుకొనేటప్పుడు చాలా శాస్త్రీయంగా ఎన్నుకోవాలని ఆవకొన్నాడు. తనకు వధువుగా అర్హుడైన యువకు లంపిరిపేర్లా వరుసగా కాగితంమీద వ్రాశాడు వాళ్ళ సుగుణాలు, దురుణాలు ఎవరిని వాళ్ళపేర వ్రాచుకుంటారాగిచిరా ఆవరాలు తయారుచేశాడు. చివరికి సుగుణాలు ఎక్కువ ఉన్నాయని తేలిన యువతిని పెళ్ళిచేసుకొన్నాడు.

మొదటి పెళ్ళికన్నా నరకమయింది రెండవ పెళ్ళి.

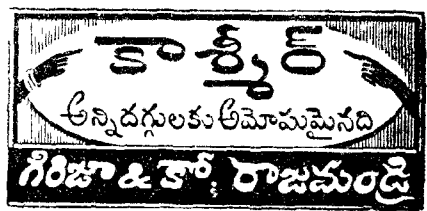
పాపం తన గుణాల ఆవర వేసుకొందామని కెప్లరుకు తోచలేదు. ఆపనీ చేసిఉంటే, రెండు వివాహాలూకూడా సుఖప్రదమయి ఉండేవి.

ఆసలు నిజానికి మనలో చాలామందికి జీవితంలో మహాఅమాతాలు అంటూ జరగవు. ఎడతెగకుండా, చిన్నచిన్న కష్టాలే పోరుపెట్టూ ఉంటాయి జీవితాన్ని. ఇవే పెరిగిపెరిగి కూడుకొనేటప్పటికి, నరాల నిస్సత్తువ రోగం బయలుదేరుతుంది. ఇల్లాంటి నరాల రోగులందరికీ, ఈ సమదృష్టి, సరియైనదృష్టి-ఏర్పరచుకోమనే దాక్టరు ఎడ్విక్ చెప్పేవాడు. ఆ మాట తీరు వల్ల చాలామంది రోగాలను సునాయాసంగా వాళ్ళే కుదుర్చుకొనే సహాయం చేశాడు.

ఆసలు ఎందుకు కుదుర్చుకోవాలి. బలంగా ఎందుకు ఉండాలి? అంటే—ప్రపంచం ఎంత ఆసమంగా ఉన్నా ఉండనీ కాక, జీవితం అన్నది అశేషజీవం. ఆ జీవితం ప్రయోజనకారి కావటం ఉత్తము.

ఏదో తెలియని అన్యక్తవాణి మనలో దైవభావాన్ని ప్రోద్బలపరుస్తూనే ఉంటుంది. "స్వర్గం అనేది ఉండనీ లేకపోనీ, మనం దానికి ఆర్థిక సంపాదించుకొందాం."

(రీడర్స్ జై శ్రేష్ఠునుండి)

ఈ నిజాం ఎవరు?

అనువాదం:

శ్రీ జయచంద్ర విద్యాలంకార్

శ్రీ పి. శివరామకృష్ణ

దక్షిణ భారతదేశపు మధ్యభాగములోని కోటి స్తూర ప్రజలు స్వాతంత్ర్యమును బొందుటకు తమ తమ లాడుచున్నారు. నిజాముచే పెంచి పోషింపబడుచున్న గుండాదళములు దోపిడీలు, గృహదహనాలు, హత్యలు, మానభంగములు, మొదలైన అమానుష చర్యల ద్వారా స్వాతంత్ర్యకాలమును ఆచరణచేయుచున్నారు. అసలు ఈ నిజాము ఎవరు? ఎందులకు, ఎట్లు, ఈ గొప్ప జనసామాన్యము నధీనము చేసికొనగలిగినాడో.

ఔరంగజేబు కాలములో సమరఖండ ఆలం షేఖ్ కుమారుడు ఖాన్ బా ఆదిల్ ఉద్దౌగము తొలగు భారతదేశము కేరణ. ప్రభుత్వోద్యోగము జేయుచు, గోల్కొండలో తుపాకి దెబ్బచే చంపబడినాడు (1678). అతని కుమారుడు మీర్ జుమ్లద్దీన్ మేనాడ యాదవులలో మొదటిసారికి చక్రవర్తి దృష్టిలో బడి తిరువారదక్షిణ, బుందేల్ ఖండ్ యాదవులలో హెచ్చుకీర్తిని గాజీయద్దీన్, ఫిరోజ్ జంగ్ అను పదవిని బొందెను అవసరదేశలో నతడు తోగ్ గ్రహుడైనందున గ్రుడ్డివాడాయెను. అతనికుమారుడైన మీర్ కుమర్ దక్షిణకు కూడ బహదూర్ మరాఠ్ కాలములో (1707-1712) గాజీయద్దీన్ ఫిరోజ్ జంగ్ (రెండవ) పదవి లభించెను.

ఔరంగజేబు రాజ్యకాలమునుండి మొగలు దర్బారులో హిందూదేశపు మహమ్మదీయుల, మొగలుల (విదేశీమహమ్మదీయుల) మధ్య వైషమ్యము లుండెడివి. 1713 సం॥ లో ఫర్ఖుషి యోగ సింహాసనముపై కూర్చుండి తెల్లిన సయ్యద్ అబ్దుల్, సయ్యద్ హుసేన్ ఆలీ, అనే సయ్యద్ సోదరులు హిందూదేశపు మహమ్మదీయుల నాయకులయ్యెడిరి. వారు హిందువుల తోపాటు హోలీ, దసరా పండుగలలో పాల్గొనుచుండిరి. వారి పలవోదారలు, స్నేహితులు హెచ్చుగ హిందువులే—హిందువులతో నైకత్యం నడుంబడె వారి ముఖ్య సిద్ధాంతము ఫర్ఖుషియర్ చే జిజ్ఞాసనను తోలగింప జేయు ఫర్ఖుషాను వారే చేయించిరి. మహారాష్ట్రలోని సామంతుల రాజులకు మొగలు చక్రవర్తికి సంధిచేయించిరి దీని ఫలితముగ శివాజీ జయించిన ప్రదేశములపై సామంతులకు పూర్తి అధికారమును, దక్షిణమంజీరైనను ఆయన అధికారము అంగీకరింప బడినది.

మొగలులలో రెండు ముఖములున్నవి. ఒకటి ఈరానీ, రెండు తూరానీ. ఫర్ఖుషియర్ కాలములో ఘాజీయద్దీన్ ఫిరోజ్ జంగ్ (2వ). అతని పినతండ్ర మొహమ్మద్ హమీద్ తూరానీయుల నాయకులు. ఈ గాజీయద్దీన్ కే చివరకు నిజాముల ముగ్గు అను పదవి లభించినది. ఇప్పటినుండియే యితనిని నిజాముగ పిలువసాగిరి.

1719 లో సయ్యద్ సోదరులు మరణదేశపు ప్రాంతీయాధికారము నిచ్చిరి. కొంతకాలము తరువాత ఢిల్లీకి తిరిగి రమ్మనవుడు అతడు తిరుగుబాటుజేసి దక్కనుకు పారిపోయెను. కొంతకాలమున కతని తిరుగుబాటు సఫలమైనందున తన పినతండ్ర సహాయముతో సయ్యద్ సోదరుల నాశము గావించెను. 1721 లో నిజాముకు నూతన చక్రవర్తియైన మహమ్మద్ సాదుకు మంత్రిగ నియమింపబడ్డెను కాని 2 సం॥ కరువారత అతడు శివుని గొని ఢిల్లీ నుండి తొలగి 1724 లో మరల తిరుగుబాటుచేసి దక్షిణప్రాంతమునకు పారిపోయెను. బరాదులో తీరదావద్ద అతడు ప్రభుత్వనైత్యము నొడిచి దక్షిణప్రాంతపు నధికారము చేజిక్కించుకొనియెను.

మహారాష్ట్రుల రెండవ పీష్వా బాజీరావు తక్ర ఫేదాలో నిజామునకు సహాయము చేసెను. 1720 లో బాజీరావుకు పీష్వాపదవి వచ్చినపుడు మహారాష్ట్రరాజ్యపు నీతి యెట్లుండవలెనను విషయము దీనిపైన సామంతులలో నాలోచింపబడినది. మొగలు దక్షిణము నంత సధీనము చేసికొని ఉత్తరదేశపు వైపునకు పోవలయునని

దక్షిణమురావారి యభిప్రాయము. మొగలు సామ్రాజ్యము బహిష్కరించబడినదిగాని దీని ప్రభుత్వ దెబ్బ కొట్టినతో దాని కొమ్మలన్నియు తమంతటతామే విచ్ఛిన్నమైపోవునని—బాజీరావు చెప్పినాడు ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించి యే అతడు తిరుగుబాటు దారితీసెను నైజాముకు సాయము చేసెను. సమయము జూచి నిజాముపై దెబ్బ గొట్టవలయునని బాజీరావు దృఢనిశ్చయము. నిజాముకూడ బాజీరావుయొడ సవిశ్వాసముతోనే యుండెను. ఇందువలన నతడు మహారాష్ట్ర దేశమునుండి దూరముగ వెళ్ళి హైదరాబాదులో రాజధాని నేర్పాటుచేసికొనియెను. సామంతుల అధికారము ఢిక్కరించి కష్టముగట్టుట మానివేసెను. అంతట బాజీరావు అతనిమీద దండయాత్రచేసి దొలగాబాదునకు వచ్చియున్న ఫాల్ షేద్ లో అతనిని మట్టడించెను. నిజాము ఇవ్వలసిన కష్టమునంతను చెల్లించి సంధి కోరెను. 1728 మార్చిలో ముంగీసేర్ గ్రామసంధివలన ఈ తిరుగుబాటుదారుని ప్రభుత్వనీతి నిర్ణయంప బడినది. దాని ఫలితముగ నతడు సామంతులకు సామంతుడుగ దక్షిణమున నియమింపబడెను.

మూడు సం॥ తరువాత మహారాష్ట్రదేశము నకు నతడు వ్యతిరేకముగ 1731 లో కుట్ర చేసెను. అతడు తన మిత్రుల నుండి వేరైన నాలుగు దినములలోనే బాజీరావు అతని కుట్రను అణగివేసెను. నిజాము బాజీరావుకు వివిధమైన యాటంకమును కలగించినని వాదనాను చేసెను.

దీని తరువాత మహారాష్ట్రుల దండయాత్రలు ఉత్తరవైపుకు ప్రారంభమైనవి. 1737 లో బాజీరావు ఢిల్లీమీద దండయాత్ర చేసినపుడు అచ్చటి పరిస్థితులజూచి ఈవిషయము వ్రాసెను. “చిక్రవర్తి, హిందూదేశపు మహమ్మదీయులు మహమ్మదీయచేసికొన గోరుచున్నారు. బాజీరావును అడ్డించుటకు నిజాముకు ఢిల్లీమంత్రిత్వము మరల నప్పగించబడినది. భూపాలదగ్గల నున్న దురాసా సరాయివద్ద బాజీరావు వానిని పూర్తిగ మట్టడించి చంబల్ నదికి పూర్తిగ మంతయు మహారాష్ట్రుల కిమ్మి సంధిచేయించి వదిలిపెట్టెను. మరుసటి సం॥న నాదిరాహ్ దండయాత్ర కోజిల్లో కూడ నిజాము ఢిల్లీలోని యితర నాయకులవలె దేశమును రక్షింప జాలకపోయెను 1740 లో అతడు దక్షిణమునకు తిరిగినచి 8 సం॥ వరకు హైదరాబాదులో పరిపాలనజేసెను.

1724 నుండి 1948 వరకు ఢిల్లీ ప్రాంతీయాధికారిగా, మహారాష్ట్రదేశపు సామంతుల రాజుగా నిజాముల ముగ్గు పరిపాలనను చేసినప్పటి నుండియే ప్రస్తుతపు హైదరాబాదు సంస్థానపు పుట్టుక.

21 మే 1748 లో నిజాముల ముగ్గు మరణించినమీదట దక్షిణదేశపు ప్రాంతీయాధికార వారసత్వపు పోట్లాటలు ప్రారంభమైనవి. దక్షిణములో శిథిలావస్థలోనున్న మొగలు సామ్రాజ్యమును తన కాలములోనే పంపిణీ యేర్పాటు చేయవలయునని మహారాష్ట్రుల పీష్వా బాజీరావు తలంచెను. నిజాము ఉత్తరాధికార విషయంలో దూషే కలుగజేసికొని భారత దేశములో ఫ్రెంచిసామ్రాజ్యమును స్థాపింప గోరెను. అతడు ముజఫర్ జంగును దక్షిణప్రాంతపు సుబేదారుగ చేసెను. ముజఫర్ జంగ్ చనిపోయిన తరువాత అతని మామయైన సలాబత్ జంగ్ ను దక్షిణప్రాంత సుబేదారునిగ చేసెను 1748 నుండి 1759 వరకు హైదరాబాదు సంస్థానము మహారాష్ట్రుల దండయాత్రకు నిలబడగలిగిన దునిర కేవలము ఫ్రెంచివారికి కీలుబొమ్మగా వ్యవహరించుటవలననే.

1759 లో దక్షిణప్రాంతమున ఇంగ్లీషువారు ఫ్రెంచివారి నొడిచిరి. దానితో ఫ్రెంచివారి బలము క్షీణించినది. సలాబత్ జంగ్ కర్నూల్ ఫోర్డ్ దండయాత్రకు వెళ్ళియుండెను. అతని

సోదరుడు నిజామాల్ సంతానాధికారమును చేజిక్కుంచుకొనెను నిజామ్ ఆలీని పీష్వా యుద్ధ గించినప్పటికిని ఇంగ్లీషువారి సహాయములన ఆ సం॥ చివ్ లో సదా శివరావు తాయకర్తవ్యమున మహారాష్ట్రపై మతనిపైకి పంపబడినది. ఉద్ గీర్ వద్ద నిజామ్ ఆలీ ఓడిపోయెను. 1760 జనవరిలో అతడు చేసికొనిన సంధి ననుసరించి అతని సంస్థానము కొద్ది పల్లెలలోగా రద్దుకావలయుననెడి మరకు విధింపబడినది కాని పానిపట్టులో మహారాష్ట్రులకు తగిలిన దెబ్బవలన అతనికి మంచి యవకాశము దొరకినది 35 సం॥ తరువాత నానా ఫర్షిష్ట్ కాలములో మరల నీ యవకాశమువలన నిలకొమ్మకొనుటకు సమయము దొరికినది ఈ సమయమున నిజాముకు బుద్ధి చెప్ప వలసిన పని పరకుభాయి

కునాసా కబుర్లు :

‘హైదరాబాదు’

శ్రీ జి. యన్. సూరి

‘త్రయనమ్మ పెల్లి, ఆ గ న మ్మ రంధి’ అంటారు అమ్మమ్మలు. హైదరాబాదు విషయంలో అక్షరాలా జరిగింది. కోరుకున్న మచ్చటతో, కొని తెచ్చుకున్న లాంఛనాలతో బాకా బాణసంచాతో అయిదుకోజల పెల్లి వైభవంగా జరిగింది. సికిందరాబాదులోని స్వగృహంలో వియ్యాల వారు గృహప్రవేశం కాబోతున్నారు.

అయితే తంతు మాత్రం వింతగా నడిచింది. ఆధ్వర్యం వహించిన రాజేంద్రసింగువారు, ముస్లిములకు సహజమైన అపసర్య విధానంతో పాఠోపాత్యం జరిపారు. కళ్యాణపు మంత్రాలకు బదులు తద్దినపు మంత్రాలు వల్లించారు. అందువల్లనే ఒకవైపునుంచి రుద్రాయను మరొకవైపునుంచి యమాయను ఆహ్వానించారు. ఈ ఇద్దరి మధ్యా ప్రతాప తప్ప మరెవ్వరూ ఉండేందుకు పిలువేడు కాబట్టి ఏలినవారి ఘనత ఆస్థానం అలంకరించవలసి వచ్చింది.

ఇంతకూ మహారాష్ట్రలం అలాంటిది. ఏవేవో కట్నాలు చదివిస్తాడనుకున్న మేనమామ కరాచీలో, పెళ్ళి కేపు అనంగా పరలోకానికి ప్రయాణం కట్టాడు మనదేశంలో ఉంటున్న దాయాదులు అనుకున్న హంగులు చేయకపోగా వియ్యాల వారి తో ఏకమయ్యారు. దేశాంతరాలలో ఉన్న సగోత్రీకులు తల్లుల తగలేనట్లు తలపడగా ఊరుకున్నారు. ఇల్లుటపు అల్లుళ్ళు కాదునుకున్న శ్వేతముఖ బంధువులు ఖండారాలలో తామల కొట్టి భద్రతామండలి మేజవాణీలతో సంతేపించుకున్నారు. పల్లకి మోస్తూ రనుకున్న రజాకారు బోయాలు కైపు వదిలగానే కాళ్ళు పారబాపారు. బాగా తయారయిన, ఆరు నెలలనుంచి సాము చేస్తున్న సిబ్బంది, తలచినచిన్నవారిలో మూలకూర్పున్న ముసలమ్మలు కనపడకపోవటం వల్ల పరాకు చిత్రించారు. ఈ విధంగా జరిగింది పెండ్లి, ఆ విధంగా ఆగింది రంధి.

‘హైదరాబాదు’యనే విషాదాంత నాటకంలో కాళీం రక్షి విదూషకుడు. తక్కిన నాటకాలలో విదూషకులు పైకి హాస్యకల్పవలె కనపడినా ప్రపంచజ్ఞానం అపారంగా ఉన్న మేధావులుగా ఉంటారు. ఈ విదూషకుడికి మాత్రం ఏకోకానా జ్ఞానంలేదు. కొలువులో ఒళ్ళు పెరిగినవాడి ఆవేశములుకు పూర్తిగా అబ్బింది. తనను మించిన మూఢజ్ఞానాన్ని రెచ్చగొట్టటంలో మొనగాడు. యుగంధరుడు ఢిల్లీ సుల్తానును వరంగలుకు పట్టుకురాగిరితే వరంగలు పాడువాడు ఢిల్లీకి ఖైదీగా వెళ్ళే పరిస్థితులను తీసికొనివచ్చాడు ఈ పిచ్చిరక్షి ఇప్పటికీ చేరిన వారలనుబట్టి కాడీ గొరిగించుకుని గాడిదను ఎక్కిండుకు సిద్ధంగా ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది గమ్యస్థానం ఢిల్లీ ఎక్కోటం! వెనకటికి నా ఉల్లో కొంగరమల్లయ్య అనే దారి దోపిడిగాడు ఒకడు ఉండేవాడు. కోరమీసాలు క తెగింజాలు, పత్తికాయగుడ్లు, చాకి బానంతర పొట్ల, మూడు ఎకరాల ఛాతి, నీరేకు పండురంగు మొదలైన సరకు సరంజామాతోను,

పట్టకర్తనకు ఒప్పుగించబడినది. పరకురాను భాయితో అతనికి లోబడి నిజాము సంధి చేసికొనెను. కాని శిథిలమైపోతున్న సంస్థానము ఇంగ్లీషువారి సహాయమువలన నిలబడగలిగినది. 1798 లో నిజాము బ్రిటిష్ వారి సేను రక్షణగ నంచుకొనెను. అప్పటినుండి 1947 ఆగస్టు 15 వరకు అతడు ఇంగ్లీషువారిపై నాధారపడి యుండవలసివచ్చెను. అందువలన బ్రిటిష్ వారి నైత్యములు సికింద్రాబాదు లో స్థావరము నేర్పాటుచేసికొనియుండినవి

200 సం॥ నుండి పరుల చేతిలో కీలుబొమ్మగానే నైజాము వ్యవహరించిన దని వైద్యరీతలో మనకు విదితమగుచున్నది.

మంచినడ్డుకట్టతోను రాత్రింతల రోడ్డుపక్కనే కూర్చుని ఉండేవాడు. ఒంటరిగా బండి, ఏదైనా వస్తూఉంటే ఒక్కపాలికక పెట్టి నిలబడనమ్మ వాడుట. నేను ‘లేనే మనిషిని గాడు, మూటా ముల్లే ముండు పెట్టి పోండి’ అని దబాయించే వాడుట ఆ విగ్రహపుష్టిని, కంచుకంతాన్ని, దుడ్డుకట్టును చూసి తెదరిపోయి ఉన్నవి రెండూ వాడి ముండు పెట్టి, బ్రతుకు జీవుడా అని పారిపోయేవాళ్ళుట బాటసారులు. ఇంతకూ అసలు విషయం ఏమిటంటే కొంగర మల్లయ్యకు ఒక కాలు లేదు!

హైదరాబాదు బలంగా అంతా కొంగర మల్లయ్యలే. మల్లయ్యకు ఒక కాలు లేకపోతే బిళ్ళకు రెండూ లేవు లేనే మనిషిని కాదని అన్నంతవరకు బాగానే గడిచిపోయింది. కాని నిజంగా లేవలసి వచ్చేప్పటికి బంచారం బయట పడ్డది. కుంటి కులాసం సంగతి మన ప్రభుత్వానికి చాలవరకు తెలిసిఉన్నప్పటికీ, చిన్న పామునైనా పెద్ద కట్టతో కొట్టటం మంచి దని చతురంగబలాలతోను తిరిగివెళ్ళారు.

అసలు హైదరాబాదును గురించి చెప్పకున్న పుక్కాదు మరే విషయంలోను చెప్పకోలేదు. ప్రతివాడూ అడుగో పులి, అంటే అడుగో తోక—అన్నాడు. నైజాముకు కొన్ని అక్షుల నైత్యం ఉన్నదన్నాడు. రజాకార్లను పీట్లకు నాడీ దళాలతో పోల్చారు మందుగుండు సామాన్లు, మరఫీరంగులు, కత్తికరార్లు, సమస్తకాలనుంచీ దిగుమతులు అవుతున్నాయన్నాడు సిక్కి కాటక ఆమెరికానుంచి నాలుగు అటంబాంబులనుకూడ జారవేళాడన్నాడు.

ఈలాంటి వార్తలకు అంతు లేదు. నైజాం పెద్దకొడుకు తండ్రీకి ఎదురుతిగాడుట అయిదు వందల టన్నుల బంగారాన్ని ఇంగ్లండుకూ, ఆమెరికాకూ జారవేళాడుట. మూడు వందల అరవై మంది జనానాన పాకీస్తానుకు చేర్చాడుట.

(21 వ పేజీ చూడుడు)

అమ్మకము	
స్వర్ణపుష్పాయల విత్తులు పాను	1-3 రు 6/-య.
ఆకుపచ్చ మిర్చి పొడుగువి పాను	1-3 రు 3/-య
కాబేడి పాను	1-3 రు 30/-య.
దొమెవో పెద్దది పాను	1-3 రు 30/-య.
పశుపులకు బాసన్న గడ్డి పాను	1 కి రు 5/-య.
అన్నిరకముల విత్తులకు మాకు వ్రాయండి, Deccan Seeds Company 180 ShukraWar	

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము
రంగు పూయ నక్కరలేదు ఆయుర్వేద వికల్ప తెల్లని రంగును మార్చి కాశ్యత ముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కానివో. ధబ్బువాపసు చేయబడును. తెలుపు కొంచమై యుండిన రూ 2-8-0, మధ్య రకమై యుండిన రూ 3-8-0, పూర్తిగా యుండిన రూ 5-5-0, గమనింపు -ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు ఔషధము
Dinraksh Aushadhalaya,
No 214 P. o. Rajdhanavar (Hazariabagh)

ఖద్దరు చేనేత

(18 వ పేజీ తరువాయి)

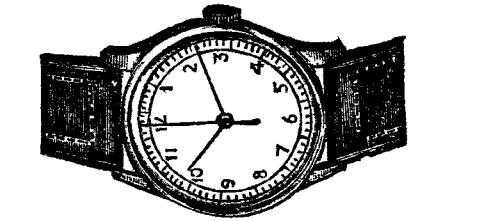
యొద్దం మొదలైన ముగ్గురు లో అటు గోవాను, ఇటు బందరును పట్టుకుని ఉత్తర హిందూస్థానానికి మనకు సంబంధంలేకుండా చేస్తాడట! అంతే కాదు. రజాకార్లను తన గొట్టింది నైజామేనంటారు కొందరు పెద్ద మనుష్యులు. అలాకాదు, నైజాముకు మక్కువైన పాడిచి దూడూ బసవన్నా ఆనిపి స్తున్నది రజాకార్ల నంటారు మరికొందరు పెద్ద మనుషులు!

ఒక్క విషయమాత్రం యధార్థమని ఒప్పుకోక తప్పదు. ఇంగ్లండు, అమెరికాలలో నైజాము డబ్బు వద్దతో సంపాదించటానికి విపరీతంగా ఖర్చయింది. కొనగలిగిన వ్యక్తులను, పత్రికలను కొన్నారు. వారి సహాయంతో 'చర్చిల్ అండ్ కంపెనీ'వారిని స్వాధీనం చేసుకున్నారు. దీనివల్ల కొట్టబడిన విషయాలను బాగ్రత్తగా పట్టించి, నగిషీపెట్టేవాళ్ళకు అందించారు. పార్లమెంటులోను, పత్రికలలోను ఇండియామీద ఇటీవల ప్రయోగం చేస్తున్న విషయాలను ప్రచారానికి ఇచ్చే కారణం. పనికిరాని ప్రతివేధవా రాజకీయ జోస్యాలను వెదజల్లేవాడే! ఇండియా నైజాము హైదరాబాదులో కాలు పెడితే భారతదేశమంతటా రక్తపాతం జరుగుతుంది! మతకలహాలు అతితీవ్రంగా పరిణమించి దేశం అరాజక మవుతుంది! ఇక్కడ బయలుదేరిన కార్మిచ్చు ఇతర దేశాలకు, అందులో మళ్ళీ పోతే సామకు రవాణా అవుతుంది! రెండు కొత్త జోషియన్లకు యొద్దం జరుగుతుంది! ఇంతలా పొంచున్న రష్యా ప్రకటించింది! వాళ్ళ మొహం! వాళ్ళ మోహం!

పూర్తిగా అడుగు తగిలేవరకూ ఊరకోకుండా ముందుగా ఆస్త్రసాగ్యం చేసినందు వల్ల నైజాముకు అనాధగా కొంత లాభం కలుగుతుండేమానని తోస్తుంది. ఇంత జరిగినతరువాతకూడ హైదరాబాదులో మార్పు రాకపోతే ఘోరమని చెప్పాలి. ఆ సంస్థానం పుట్టింది మొదల ఇప్పటివరకూ ప్రజాద్రోహానికి పేరు మోసింది ప్రజలకు వ్యతిరేకంగా పూర్వంనుంచి ప్రతిపాక్షాధిపత్యపు సహాయాన్ని అందించింది. నయానా భయానా ఎన్నివిధాల చెప్పినప్పటికీ పెడచెవినిపెట్టి రాజ్యంలోనేగా సరిపాడుప్రాంతాలలోగూడ దురాగతాలకు, దుర్మార్గాలకు అవకాశం ఇచ్చింది. గాంధీమహాత్ముడు నెలకొల్పిన స్వతంత్ర భారతరాజ్యం తప్పనిసరిగా దండయాత్ర సాగించేందుకు మూలకారణ మయింది.

భారతదేశానికి ఆయువు పట్టునంటి ప్రజేశంలా ఈలాంటి రాజ్యం ఇంకా ఉండవచ్చునా అన్న విషయం ఆలోచించకలిగింది మొత్తంగా రద్దుచేసి, తెలుగు జిల్లాలను ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోనూ, మరాఠీజిల్లాలను మహారాష్ట్రలోనూ, కన్నడజిల్లాలను కర్ణాటక రాష్ట్రంలోనూ కలిపివేసే అటు దేశానికి, ఇటు ప్రజలకూ ఎంతో శ్రేయస్కరంగా ఉంటుంది. అయితే అందుకు తగిన తాఖిత్ మన నాయకులలో ఉన్న దనటానికి ఎక్కడా అవకాశం కనబడదు.

'యు. ఎస్. ఎ. ఫౌంటెన్ పెన్ డిజిటైజ్డ్ ఫ్లాట్ షేప్ రిస్ట్రావాచి రు. 19/8-

అన్నివాచియల్ స్విచ్ మేడ్ రాత్రి అమర్చినవి రివరు మేషినులు గట్టిమెదినది టైము పరిగణావును. 5 ఏళ్ళ గ్యారంటీ టొమ్మలో మాదిరి ఆకారము 5 రాత్రి ఫ్లాట్ షేప్ క్రోమియం కేసు రు. 19/8 5 .. చిన్నవైజు రు. 23/8 పెద్ద రు. 27/8 5 .. చిన్నఫ్లాట్ నెంబర్ నెకండ్ రు. 30/- 7 .. రోల్లగోడ్ (10 సం. గ్య.) రు. 46/- 15 .. క్రో రు. 34 నెంబర్ నెకండ్ రు. 38/- 15 .. రోల్లగోడ్ (10 సం. గ్య.) రు. 60/- పోస్టేజీ 12 అ. అదనము 2 వాచిల ఆర్డరుపై పోస్టేజీ, రు. 8/8- ఖరీదు గల (యు ఎస్ ఎ) ఫౌంటెన్ పెన్ ఉచితము

STANDARD WATCH Co., Post Box No 11419, Calcutta 6 (A W)

భారతప్రభుత్వ సైనికచర్య

(13 వ పేజీ తరువాయి)

అనేక ముఖ్యస్థానాలను రజాకార్లు ధ్వంసం చేసేకారు కర్నూలు దళం వనపర్తికాటింది.

ఓంప్రణమంగా, ముందుగండు గనులను, మన సేన తెదకోవాల్సివచ్చింది యీలా పూరు సికింద్రాబాదు మార్గంలో. కాని ఈ అవరోధం ఎంత? ఈ అవరోధంలో పెద్దబలం లేదని మన సేనల ముందంజే బుజువు చేసుంది. రాత్రి ఆద్యే టప్పుటికి మనసేనలు అటు జమీరాబాదు, ఇటు వనపర్తి, ఖమ్మంపైట్టు, సూర్యాపేట, వైస బౌరంగా బాదులను దాటాయి. నైజామాత్రం విక్రరాజ్యసమితి నిర్ణయంపై తన విజయాన్ని ఆధారంచేసుకున్నాడు.

16-9-48 నాటికల్లా, ఇక సికింద్రాబాదే తరవాయి అనే స్థితి వచ్చింది. ఖమ్మం పైట్టు నుంచి వరంగల్ వైపుకు సేనలు సాగాయి. కర్నూలు, బల్లారంగంలో మెల్లంగా నడక సాగిస్తూమనసేనలు ఆప్రాంతాల్లో ఉన్నరజాకార్లను పట్టుకున్నాయి మధ్య పరగణాలనంచి బయలుదేరిన రెండు డిలొలు, అనగా ఒకటి బౌరంగాబాదునుంచి, మరొకటి బల్లారానుంచి ఆయాప్రదేశాల్లో కాంతిని నెల కొల్పి పూముండుకు సాగాయి. కాని బౌరంగాబాదు జిల్లా చాలా ముఖ్యమయింది. కాని బ్రిగేడియర్ శివదత్తసింగ్ అధ్యక్ష్యంక్రింద మధ్యరాష్ట్రాళం, రజాకార్లకు మంచి పని కల్పించింది అదే విధంగా నల్లూర్గంనుంచి ఎర్నూల్ జిల్లాలకు వెళ్లిన దళంకూడా నైజాం సైనికులకు బోలెడు పనిని కల్పించి ముఖ్యరంగంలో నైజాం పోరాటాన్ని బహిరీకరించింది. ముఖ్యమైన రంగం సూర్యాపేటనుంచి సికింద్రాబాదు మార్గంలోనూ—నల్లూర్గంనుంచి సికింద్రాబాదు మార్గంలో ఉన్నాయి సూర్యాపేట—సికింద్రాబాదు మార్గంలో పోటాడటానికి వరంగల్ నుంచి నైజాం సైనికుల మరలారు. అలాగే బీదర్ ను కూడా నైజాం సైనికులు ఖాళీచేసేకారు. కాని పరిస్థితులు మించిపోయాయి. మన సైనికులు చాలా ముందుకు సాగారు. శత్రుచర్యల్ని అరికట్టటానికి, మన విమానాలు లుండనే ఉన్నాయి.

మొదటినుంచి రజాకార్లకు ఆయువుపట్టుగా ఉన్న మునిరాబాదు పడిపోయింది.

ఈ రోజు పరిస్థితి అతిచిత్రంగా ఉంది. జిల్లానుంచి సేనలు వచ్చిస్తున్నాయి. బల్లారా రంగంలో సిర్పూరుదాకా వచ్చేకారు. సూర్యాపేట సికింద్రాబాదురోడ్డుపైన మన సేనలు చాలా ముందుకొచ్చి వార్కటూల్ల వాక్రమించి సాగుతున్నాయి. మునిరాబాదులో పని అయిపోయింది. వనపర్తిగర్ల సేనలు ఏటాంలలో నైజాం సికింద్రాబాదుకు వచ్చివేయవచ్చు. నల్లూర్గం సికింద్రాబాదు మార్గంలో మేజర్ జనరల్ చాదరి నాయకత్వంక్రింద మన సేనలు సదాశివపేట చేరాయి. వైగా రజాకార్లకు నైజాం సైనికులకు విభేదాలు తీవ్రమయినట్లు ప్రతిబోటా బుజువయిపోయింది. ఆక్రమిత ప్రదేశాలలో కాంతిరక్షణలను, రవాణా సౌకర్యాలను మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల కలగజేస్తున్నాయి.

శత్రువుయొక్క ధైర్యాన్ని భంగపరచటానికి ఇంతకంటే ఏమి కావాలి?

17-9-48 నాటికల్లా, సికింద్రాబాదు చేరికకు సంపూర్ణానుకూల పరిస్థితు లెర్పడ్డాయి. ఆక్రిందటి రాత్రిలేలాయక అలీ తన పాతపద్ధతిని మార్చి, సామరస్యం కుదర్చుకొనవలెనని నైజాముకు విన్నవించటంతో నైజాం స్థితి మన వారికి పూర్తిగా అవగాహన మైంది బల్లారంగంలో సిర్పూరు, క్రింద వరంగల్ బౌరంగాబాదు రంగంలో హింగోలి మన చేతికొచ్చాయి. హింగోలి నుంచి కాస్త వైకి చేరితే చాలా బౌరంగాబాదు జిల్లా శాంజేడుజిల్లా సంస్థానం నుంచి విడిపడ్డట్లే. ఇప్పటికే ఉస్మానాబాదు, బీదర్ జిల్లాలు మన వశమయ్యాయి. మునిరాబాదు పతనంతో, రాయచూరు జిల్లా అంతా దాదాపు పడిపోయినట్లే. సిర్పూరు పతనంతో ఆదిలాబాదు ఆఖరు. వరంగల్ ఏలాగూ చేజిక్కింది వనపర్తి దాకా వెళ్లిన మన సేనలకు మహబూబ్ నగర్ జిల్లా లొంగినట్లే. నల్లూర్గం జిల్లాకు మధ్యగా, సూర్యాపేట

సికింద్రాబాదు రోడ్డు పైన మన సేనలు సాగిపోయి, అత్రాఫ్ బల్లారా జిల్లాను చేరాయి. అటు సదాశివపేటనుంచి నైజాము గుల్బర్గా జిల్లాను పూర్తిచేసి అత్రాఫ్ బల్లారా చేరాయి. ఇప్పుడు ఇక నైజాముకు మిగిలింది ఒకే దోవ. రాజేంద్రసింగ్ పే, 'మీరు ఇంక లొంగిపోయి, జన సమ్మతేకుండా చేయండి' అని హైద్రాబాదు నైజామిపతి ఎల్ ఎడ్రూస్ కు వార్త పంపాడు నైజాం ఆ పనిని సాయం కాలావి కల్లా చేశాడు అంతకంటే మార్గమే లేదాయను! భారత సైనికుల ప్రయాణం, ఈ చిన్న అశరోధాల్ని అధిగమించి, 18-9-48 నాడు మధ్యాహ్నం సికింద్రాబాదుచేరింది. ఈ మధ్యలో అనేక మజిలీలుచేసింది అంతే!

కొంటు బెర్నాడెటి

(5 వ పేజీ తరువాయి)

మంత్రి మోషీపెర్నాకోతోనూ సంప్రదించుట జరిపాడు. జూన్ 11 నాటికి యూదు అరబ్బు ప్రభుత్వాలమధ్య నాలు వారాల వరకు సంధిని తాను ఏర్పరచినట్లు విక్రరాజ్యసమితికి తెలపగలిగాడు.

రోడ్లలో తన స్థావరం ఏర్పరచుకొన్నాడు. జూన్ 16 17 లో, కెమర్ పుల్ అవీవలకు పోయి, ఆ ప్రభుత్వంతో సంప్రదించి, జూలై 6 నాటికి ఇద్దరి మధ్యా కుదరలేని సంధిపరతుల ప్రత్యాన్ని ఉభయపక్షాలకూ అందించాడు. యూదుప్రభుత్వం వరతులను నిరాకరించింది. సంధికాలం పొడిగిస్తూ తక్షణమే అంజ్ఞపంపవలసిందని విక్రరాజ్యసమితికి తెలిపాడు. అరబ్బులు సంధికాలం పొడిగించటానికి నిరాకరిస్తూ కెమర్ నుంచి ప్రకటన చేశారు. మల్లీ పాలస్తీనాలో కాల్పులు మొదలయ్యాయి. మల్లీ జూలై 16 కి రెండు ప్రభుత్వాల విక్రరాజ్యసమితి ఫర్మానాను తలదాటి, కాల్పులు ఆపుతున్నామని ప్రకటించాయి. ఆగస్టు అంతండాకా మల్లీ, రెండు పక్షాలవారితోనూ సంప్రదించుట జరిపేది లేదని తన కర్తవ్యం అంతా ముఖ్యంగా, యొద్దవిరమణను ఉభయ పక్షాల సరిగ్గా పాటిస్తూన్నాయో, లేదో చూడటంలోనూ, జెరూసలేము నిరాయుధమొనర్పటంలోనూ, పాలస్తీనా ఆరబ్బ కాండికీకులకు స్థావరం ఏర్పరచటంలోనూ కేంద్రీకృతమై ఉంటుందని బెర్నాడెటి వెలిబుచ్చాడు.

గత నెలలో, ఇంకో ఆరువారాలు ఈ సంధిని ఇల్లా పొడిగిస్తే, పాలస్తీనాలో యొద్దం ముగిసిపోతుందనే బెర్నాడెటి ఆశించాడు. ఇంతలో జెరూసలేంలో మల్లీ యొద్దబ్యాలలు ప్రజ్వోల్తాయి. పారిస్ లో భద్రతా సంఘానికి తన నివేదికను అర్పించేలోపల ఉభయనాయకులతోనూ సంప్రదించుట పూర్తిచేసుకొనేందుకు హైఫా బెల్, అవీవలకు ప్రయాణాలు సాగిస్తూ వచ్చాడు కాంతిమాత యేసుక్రీస్తు జన్మకల్ల పవిత్రమైన పాలస్తీనా దేశంలో కాంతి నెలకొల్పే ఈ పవిత్రకాంతి కృషిలో, ఈ కాంతి దూత ఘాతకుల చేతుల్లో తన అనువులు విడిచాడు.

నెరసిన వెండ్రు కలు

రంగుపూయనక్కరలేదు ఆయుర్వేదవికీత్న తెల్లనిరంగును మార్చి కాళకముగా వెండ్రు కలకు నలుపుచిచ్చును గుణం కానిదో రబ్బు వాసుచేయబడును తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ 2-8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3-8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5-0-0

గమనింపు — ఇది మెదడుకు కంటికి మంది పోషణ నిచ్చు ఔషధము.

Viswakalyan Oushadhalaya, 99, Premchand Baral St. Calcutta 12.

అవిమారకము (నాటకము) 0-10-0 కృషీవలవిజయము 0-8-0 నిరుద్ధభారతము 0-8-0 శ్రీ రామవిజయము(నాటకము) 0-8-0 మానేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల, 7, తంబుకెట్టి వీధి — జిటి, మద్రాసు

పశువుల దివాణం

(6 వ పేజీ తరువాయి)

మాత్రం ద్వైతభావంతో ప్రవర్తించింది. ఒక నాడు సుద్ధతో నేలమీద గీసిన యంత్రాల బొమ్మలు చూసే సమయంలో, సునపం లోపలకొచ్చి కాస్తేపు కోరగా చూసి, ఆ బొమ్మలమీద మల మూత్రాలు విస్తరించి పారిపోయింది.

అప్పటినుంచి, పశువులన్నీ గాలిమరగురించి భేదాభిప్రాయాలతో వైమోచ్యం చెందుకోడం మొదలైంది. గాలిమరకట్టడం, అనుమనంత సులభంకాదనీ, గోడలు కట్టేందుకు గోరెడంత గారురాయి కవి, బద్దలకొట్టి తేవలసివుంటుందనీ తర్వాత నిర్ణయించుకున్నాయి. ఇంకా, విద్యుచ్ఛక్తి యంత్రం నిర్మించాలనీ, విద్యుచ్ఛక్తి వివాదంలోకి తీసుకుపోవాలనీ, తీగలు కావాలనీ—మొదలైన చెన్నో చేయవలసిన పనులు చెప్పి, కన్నయ్య జంతువులపర్యాయం కోరింది.

“నేస్తాలూ! గాలిమరనిర్మాణంలో మన మంతా ఒకటే విరుచుకు పని చేయాలి. గాలిమరతోపాటు, విద్యుచ్ఛక్తి యంత్రంకూడా అమర్చుమంటే, ఇకనుంచి, వారమంతా, మనం పనిచేయ నవసరం వుండదు. వారానికి మూడు దినాలే పనిచేయవలసివుంటుంది. తక్కిన దినాలన్నీ విశ్రాంతి!”

కన్నయ్య మాటలు విన్న సునపం—

“నేస్తాలూ! మీ కడుపులకి రాక్షా, విద్యుచ్ఛక్తి కావాలా, లేక తిండి కావాలా? ప్రస్తుత పరిస్థితులలో యంత్రనిర్మాణం గురించి ఆలోచించడం అప్రమత్తం. ఇప్పుడు మనకి కావలసింది ఆహారం! ఎక్కువ ఆహారం పండించాలి. లేకపోతే ఈ సంవత్సరం అందరం, ఆకలి మంటలతో మలమలనాడిపోతాము అని కన్నయ్య తలపెట్టిర ప్రణాళికను ఎదురువాదన చేసింది.

జంతువులన్నీ, రెండు తెగలకింద యేర్పడి, “ఓ టై వర తి కోయ్!” “కన్నయ్య కోయ్!” వారాని కెన్నిదినాలు పనిచేయాలి?” “మూడు దినాలి!” అంటూ కన్నయ్య పక్షం జంతువులూ, “ఓ టై వర తి కోయ్?” “సునపానికోయ్!” రాళ్లుకావాలా? తిండికావాలా?” “తిండి కావాలి!” అని సునపంపక్షం జంతువులూ ఒక్కసారిగా రణగోణధ్వని చేశాయి. ముసలి వెంకన్న మాత్రం, ఏపక్షంలోనూ తేరకుండా ఉిరుకుంది.

గాలిమర గురించిన దెబ్బలాటలు ఎట్లా ఉన్నా, పశువుల దివాణరక్షణ, ఒక సమస్య వింది. గోశాలయద్దంలో, మానవులను ఓడించినా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు, బలం చేతులుకుని, మళ్లా మానవులంతా, పశువుల దివాణమీద విరుచుకు పడతారన్న విషయం జంతువులన్నీ గ్రహించాయి. పైగా ‘గోశాలయద్దం’ తక్కిన బానిసజంతువులలో ఒక నూతనోత్పాదాన్ని కల్పించింది. మానవులు, జంతువుల వింత ప్రవర్తన చూసి, హాదిలిపోయి ఎల్లాగైనా పశుస్వామి కాన్ని, మూలనాశనం చేయాలని కృతనిశ్చయమై యున్నారు. అటువంటి సమయంలోకూడా పశువులదివాణరక్షణవిషయమై కన్నయ్య గునపాలు భేదాభిప్రాయం కల్గివున్నాయి. తుపాకులు, మందుగుండుసానుగ్రి సంపాదించి, వాటి వాడుకలో పశువులు తరిగ్గేట పొందా లంటుంది సునపము. వందలకొద్దీ పావురాల సంతలను వైటికి పంపి, తక్కిన దివాణాలలోని జంతువుల మధ్య ప్రచారం సాగించి పెద్ద విప్లవం లేవాలంటుంది కన్నయ్య. మానవులనుండి దివాణాన్ని రక్షించుకోలేకపోతే, పశుస్వామికం మానవాక్రాంతం ఐపోతుందని సునపం అంటే, తదిరర ప్రాంతాలలో విప్లవం చెలరేగిననాడు దివాణ రక్షణ ఎంతమాత్రం అవసరం వుండదని కన్నయ్య విశ్వాసము. కన్నయ్య, సునపాల తర్కవిత్తాలు విని జంతువులు, ఏఒక్క నిశ్చయానికి రాలేక పోయాయి. ఆ నిమిషానికి ఏది ఎలా మాట్లాడితే దానితో అని ఏకీభవించడం మొదలైంది.

గాలిమర నిర్మాణం గురించి కన్నయ్య ప్రణాళిక తయారుచేయడం పూర్తైంది. ఆ ప్రణాళికమీద, రాబోయే సమావేశంలో పోటు తీసుకోవలసివుంది. జంతువులన్నీ సమావేశం అవగానే, కన్నయ్య నిలబడి, గాలిమరనిర్మించడం

లోని ఆవశ్యకత గురించి సభ్యులకి వివరించింది. తర్వాత సునపం సమాధానం చెప్పేందుకు నిలబడింది.

“నేస్తాలూ! గాలిమర కట్టడంగురించి ఆలోచించడమే వృథా! అటువంటి పిచ్చితుగ్లక పనికి మీ రెవ్వరూ ఒప్పుకోకూడదు!”

“నేస్తాలూ, మనలో మనం ఈ విధంగా భేదాభిప్రాయాలు కల్గి ఉండడం ఏమంత బాగులేదు. మారంతా, నా ప్రణాళిక నామోదించి, ముందుముందు సుఖపడతారని నమ్ముతాను!” అని, కన్నయ్య ఉద్రిక్తంగా ఉపన్యసించింది. కన్నయ్య ఉపన్యాసం, జంతువుల మనస్సులను కదిలించింది. జంతువులన్నీ కన్నయ్యపక్షం తిరిగిపోయాయని చూసి, సునపం లేచి నిలబడి ఆపహ్యంతో, కోపంతో, ఒక్కతేక పెట్టింది. ఆ క్షేక వినగానే తొమ్మిది పెద్దకుక్కలు, అక్కడికి పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చి కన్నయ్యమీదకి, నోళ్లు తెరుచుకుని ఉరికాయి. వాటికిందకండా కన్నయ్య పారిపోయింది. దాని వెనకా తల తొమ్మిది కుక్కలూ పరుగెత్తాయి జంతువుల సమావేశములో అలజడి కల్పించి. కన్నయ్య, బాలామృత పడి, రోడ్డు వైపుకి పరుగెత్తి ప్రారంభించింది. ఒక కుక్క నోటికి కన్నయ్య తోక అందుబాటులోకి వచ్చింది; కాని కన్నయ్య మంచి సమయస్ఫూర్తితో, తప్పించుకునికంచేదాటి, కనిపించకుండా పారిపోయింది.

ఆ దృశ్యాన్ని చూచి, జంతువులన్నీ హాడై తిట్టాయి, కిమ్మనకుండా, ధాన్యకొట్టులోకి వెళ్లిపోయాయి. అన్ని కుక్కలు ఎక్కడించి వచ్చినదాయా అని జంతువులన్నీ నిర్ణయించి, తర్వాత, కుక్కలుపెట్టిన పిల్లలను ఎత్తుకుపోయి సునపం పెంచి పెద్దచేసిన సంగతి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాయి. సునపముంటే కుక్కలకి పంచ ప్రాణం

కుక్కలను వెంటేసుకుని తిన్నవివర సునపం నిలబడి—

“నేస్తాలూ! కాలయాపనం వృథా కాకట్టి నేటినుంచి ఆదివారం ఉపయం పూట సమావేశం ఉండవు. దివాణం పరిపాలనాక్రమం, ముందు

నాలుగు చిన్న పండులు లేచి నిలబడి సునపాని కిప మా ధా నం గా గట్టిగా అరవడం మొదలైంది. సునపంచుట్టూ మార్పున్న కుక్కలు కోపంగా గుర్రుపెట్టగానే పండులు హాదిలిపోయి నోరు మూసుకున్నాయి అంతలోకే మేకలూ, గొర్రెలూ కలిసి “చతుష్పదులు మంచివి, ద్వైపాదులు చెడ్డవి” అని ఒక పది పదిహేను నిమిషాల పాటు పోలికకట్టాయి

సునపం ఉపన్యాస సారాంశం అన్ని జంతువులకి తెలిచేలా చెప్పేందుకుగాను, రాడిని పురమాయించడమైంది

“నేస్తాలూ! దివాణం రక్షణ భారమంతా తన నెత్తిమీద వేసుకున్న సునపం త్యాగాన్ని అందరూ క్లాపిస్తారని తలస్తాను నాయకత్వం వహించడం చాలా సులభమైంది అనుకోకండి, నాయకుడు వహించవలసిన బాధ్యత ఎంతోవుంది, జంతువులన్నీ సమానమన్న సూత్రంలో, సునపాని కున్నంత విశ్వాసం, మరేజంతువులకి లేకు దివాణం పరిపాలనాక్రమం మీరే నిర్వహించుకుంటే నేస్తం సునపం ఎంతమాత్రం అడ్డురాదు, అడ్డుచెప్పుకు కాని మీరంతా పరియైన ప్రణాళిక తయారుచేసి, సక్రమంగా పరిపాలన గావించలేరు. అప్పుడు మన గతి ఏంకానూ? అందుకే కార్యభారా న్నంతా వైన వేసుకుని, జీవితాన్ని పశువుల దివాణంకోసం, మనం స్థాపించిన పశుస్వామికం కోసం సునపం త్యాగం చేస్తుంది. అందుచేత మన మంతా సునపానికి తోహద లర్పించాలి. కన్నయ్య పిచ్చితుగ్లక! సాధ్యంగాని వెర్రి మొర్రకిలలు—గాలిమరగురించి, విద్యుచ్ఛక్తి గురించి—కంటూంది. కలలు కార్యరూపం తాల్పలేవు. వాస్తవిక జగత్తులోవుండి పనిచేసి సుఖపడాలి కన్నయ్య, ఆ వెర్రికిలలతో విమర్శిల్లి మోసగించబోయింది అది నేరస్థురాలు. శిక్షార్హురాలు” అని ఉద్రిక్తంగా రాడి ఉపన్యసిస్తుంటే—

“ఆ గోశాల యద్దంలో మనం నెగ్గడానికి

ఉరుకున్నాయి. ఎందుకంటే, వ్యక్తిస్వార్థం శ్రద్ధం పోగొట్టుకొని ఎటువంటి ఇబ్బందులైనా పడిఉండగలవు కాని రత్తయ్య పునరాగమనం మాత్రం కోరలేవు, కోరవు

“ఆదివారాల ఉదయపు తర్కవిత్తరంగాల పలి తంగా రత్తయ్య, తిరిగివస్తేమట్టుకు, మాకు ఆ సమావేశాలూ, ఆ తర్కవిత్తరంగాలలో పాల్గొనేం చుకు ర్వద్వా అవసరంలేదు. నేస్తం సునపం ఆది వారాల సమావేశాలు అవసరమంటే, మేమూ అవసరమే అంటాము” అని జంతువుల తరపున పంచకల్యాణి ‘సునపం యెప్పుడూ న్యాయమే చెప్తుంది’ అనే వృధసమృత్తాన్ని వెంచుకుంది.

నేల కొంచెం పెత్తబారింది. అరకలు కట్టి పాలాలు దున్నడం ప్రారంభమైంది. ప్రతి అది వారం ఉదయం పదిఘంటలకు జంతువులన్నీ సమావేశమై విచ్చేవారం, ఏది ఏవని చెయ్యలో తెలుసుకునేవి కాని, పూర్వం లా జంతువులన్నీ కలిసి మాట్లాడడం మానేశాయి

రాడితో, పన్యాలూ, పాటలూ బాగా వ్రాచి మరో పండి—కూనీతో, చుట్టూ తొమ్మిది కుక్కలూ అరచంద్రాకారంలో కూర్చోని కాపలా కాస్తూంటే, చాలీ విరుచుకుని, తీగెమీద సునపం మార్పునేది తక్కిన పండులన్నీ వెనకగా మార్పుచేసి తక్కిన జంతువులన్నీ ఎదురుగా సమావేశమవగానే వచ్చే వారపు పనులు తెలియపరచి, సునపం, ‘మూగ’ జివాలు’ ప్రబోధగీతం మొదటి చరణం పాడగానే, తక్కిన జంతువులు నిలబడి ఏక కంకంతో ఆ పాట పాడేవి

నిజానికి, సునపానికి గాలిమర నిర్మాణం అంటే చాలా ఇష్టమనీ, కన్నయ్య చూపించిన ప్రణాళికా, నేలమీదగీసిన బొమ్మలూ—అన్నీ—సునపం తయారుచేసినవే అనీ, తన పేక్షాశ్రావ్య కులుకోసం కన్నయ్య, వాటి నన్నింటినీ దొంగిలించి స్వతంత్రంచేసుకుందనీ రాడి జంతువులలో ప్రచారం సాగించింది.

“అలాగైతే, గాలిమర నిర్మాణానికి, సునపం ఎందు కంత అయిష్టత చూపించింది?” అని ఒక జంతు వడిగింది.

“అక్కడే సునపం ఒక్కరితనం కనిపిస్తుంది. కన్నయ్య నెలాచినా ఈ దివాణంనుండి తరిమి వేద్దామనే ఉద్దేశంతో అలా దాని కడుగుగా నిలబడి, హోరాహోరీ పోట్లాడింది. కన్నయ్య మనలోఉండకదగినాడు. మన జాతికి చీడపురుగు వంటిది. అది వుంటే మన దివాణానికి ముప్పు వాటిల్లుతుంది. కన్నయ్య వైటికి వెళ్లిపోయింది కాబట్టి ఇంక మనం నిరభ్యంతరంగా, గాలిమర నిర్మాణంలో కృషిచేయవచ్చును. నేస్తాలూ! పైకి రావాలంటే దబాయంపు చాలా అవసరం. దబాయంపు నేస్తాలూ! దబాయంపు!”

జంతువులు రాడిని అరంచేసుకోలేక పోయాయి. సునపం, నిరంతరంగా స్వార్థం కోసం కన్నయ్యని తరిమివేసినట్లుగా భావించాయి అంతలోకే కుక్కలు, కోరగా జంతువులవైపుచూసి ‘చెప్పిన మాట వివకపోతే బాగైతే అన్నట్లు గాకోపంతో గుర్రుపెట్టాయి. దాతో జంతువులన్నీ హాదిలిపోయి శ్రక్కులు వేయంహనీ, రాడి చెప్పిందంతా బాగుందని తలపాటు.

ఆంధ్ర గ్రంథమాల	
పుస్తకముల పట్టిక	
శ్రీ మహాఋషినిఘంటితయోగ	
శాస్త్రము	5-0-0.
గీతాభాష	0-4-0
ప్రార్థనగీతావళి	0-4-0
హాళికోద్ధారము	0-4-0
మానవస్వస్వములు	0-4-0
హిందీ తెలుగు బాలశిక్ష	0 6-0
,, మొదటివాచకం 0-6-0	
మానేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల,	
7, తంటకెట్టి వీధి — జి. టి., మద్రాసు,	

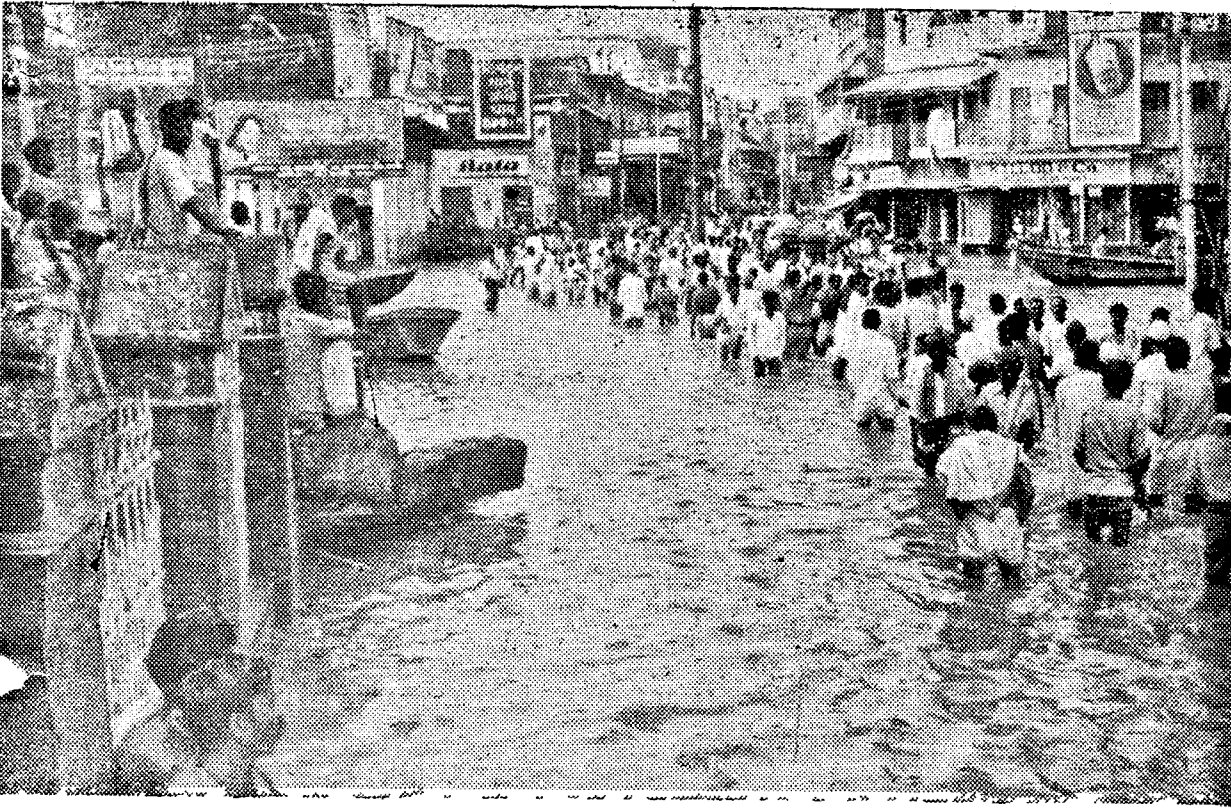
కాంగ్రెస్ కమిటీ సభ్యులలో మలేరియానివారణకై వెంచుచున్న చేపలను గౌ. మర్రి భక్తవత్సలంగారు పరీక్షించుచున్నారు.

ముందు, నా అధ్యక్షత క్రింద ఏర్పరచబోయే ప్రత్యేక పండుల సంఘం చూస్తుంది. ఈ సంఘం ఏకాంతంగా సమావేశమై, విషయాలను చర్చించి చేయవలసిన పనులగురించి మీకు తెలియజేస్తుంది. వివరప్రకారం, మన పతాకానికి వందనా లర్పించి ‘మూగజీవాలు’ ప్రబోధగీతం పాడేందుకు, ఎవరెవరు ఏవి పనులు చేయవలసింది తెలుసుకునేందుకు మాత్రం ఎప్పుట్లాగే ఆదివారం ఉదయాలు, జంతువులన్నీ సమావేశమౌతాయి. సమావేశాలలో ఎటువంటి విషయం గురించి చర్చలు జరగవు” అని సునపం ఉపన్యసించింది.

కన్నయ్య బహిష్కరణతో హాడై తిట్ట పోయిన జంతువులు సునపం ఉపన్యాస భోరణితో మరింత విసుపోయాయి. తర్కించడం చేత కాదు కాని, లేకపోతే చాలా జంతువులు, సునపాన్ని మొద్దుగొని ఉండేవి. పంచకల్యాణి కూడా, సునపాన్ని అర్థం చేసుకోలేక బిత్తరి చూపులు చూసింది.

కన్నయ్యసాహస ధైర్యాతే “కోరణాల” అని ఒక జంతువు అరిచింది.

ధైర్యం వుంటే చాలదు. విశ్వాసం, విశయతా గావాలి. ‘గోశాలయద్దంలో’ కన్నయ్య గొప్ప ధైర్య సాహసాలు చూపించినట్లున్నారు. కొంచెం ఓసికట్టండి. అసలు సంగతి మీకే తెలుస్తుంది. కాయదా కానాలి నేస్తాలూ! కాయదా కానాలి! నాయకుడు చెప్పేట్లు చేయాలి, వివాలి, ఈ రోజుల్లో, నాయకునిదే వై ముటగా ఉండాలి. అప్పుడే, మనం కష్టపడి సంపాదించుకున్న పశుస్వామికం నిలబడుతుంది. నాయకుని అడుగు మడుగులుదాటి ఒక్క అడుగు వైటవేకామా, మనకి తరన మానన్న మొదన్న మాటే! క్రతువులకి మనం లోకువైపోతాము. అప్పుడు నారు మనమీద విరుచుకుపడతారు. ఒక్కటే అడుగుతా రత్తయ్యని మళ్లా ఈ దివాణంలోకి, మీకు రానియ్యమని ఉందా? జంతువులన్నీ ఏ సమాధానం చెప్పకుండా

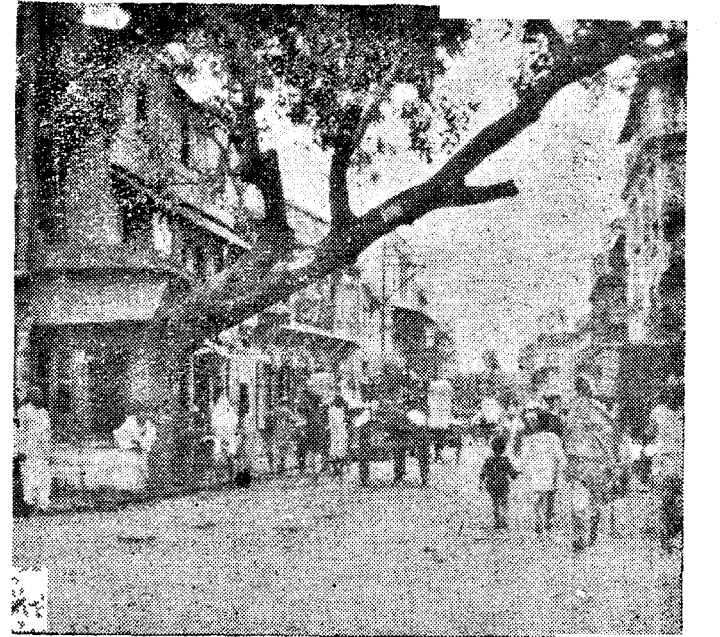
గంగానది వరదలవల్ల జలమయమైన కాళీనగర వీధులు.

★

కాళీలో
గంగవరదలు

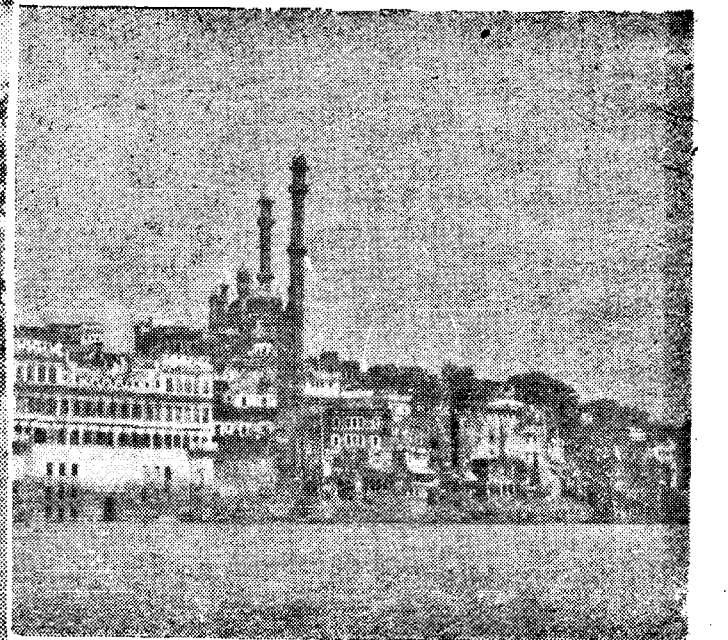
పడవలో ఆహారధాన్యమును చేరవేయుచున్నారు.

కాళీలో హరిశ్చంద్రబజారు

వరదలు కాళీ విశ్వవిద్యాలయమునుకూడ చుట్ట వేసినవి.

కాళీ - బిందు మాధవఘట్టము

గాంధీ మహాత్మని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు

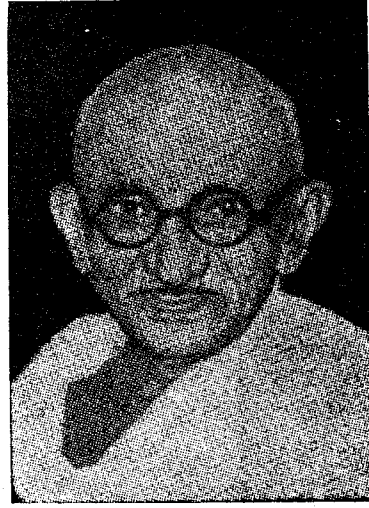
[చతుర్థ ముద్రణము]

శతానధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రి గారి అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రూ 10-12-0

శ్రీమద్భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత : శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ

వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము శీతాధ్యయన

శరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది

ఖద్దరు బైండు

వెల రూ 4-0-0 లు.

తపాలాఖర్చు రూ. 0-9-0.

పోస్టుబాక్సు 212,

ఆంధ్రగ్రంథమాల

మదరాసు 1.

కళాప్రహర్ష

కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు గారి

ఉత్కృష్టరచన

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

వరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో నడిచిన సమగ్రసమీక్ష. వెయ్యేండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకు విశుద్ధదర్శణం.

శాతచరిత్రల సన్నిధిని అవలోదక్షచేసి, సమన్వయించి శ్రోదీకరించిన సినలయిన చరిత్ర.

కాననాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, సన్నయ భర్మమా అని ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంతో బైట పడి, నానాటికి సవనవోద్యలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయినవలుపోకడలను పోడిమితో చూపెట్టబారిన ఉత్తమ గ్రంథం.

వెల రూ 2-0-0లు, తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టు బాక్సు నం. 212, మదరాసు.